

**T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
REKREASYON ANABİLİM DALI**

**MUĞLA ÜNİVERSİTESİ'NDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN ÇOKLU ZEKÂ
ALANLARINA GÖRE REKREASYON TERCİHLERİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİNE MÜFTÜLER

YRD. DOÇ. DR. ALİ TEKİN

**AĞUSTOS, 2008
MUĞLA**

**T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
REKREASYON ANABİLİM DALI**

**MUĞLA ÜNİVERSİTESİ'NDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN ÇOKLU ZEKÂ
ALANLARINA GÖRE REKREASYON TERCİHLERİNİN BELİRLENMESİ**

MİNE MÜFTÜLER

**Sosyal Bilimleri Enstitüsünde
“Yüksek Lisans”
Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih :
Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 04/08/2008**

**Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Ali TEKİN
Jüri Üyesi : Prof. Dr. Okay BAŞAK
Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Özcan SAYGIN
Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Aslan EREN**

**AĞUSTOS, 2008
MUĞLA**

TUTANAK

Muğla Üniversitesi **Sosyal Bilimler** Enstitüsü'nün ...../...../..... tarih ve ..... sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ..... maddesine göre, **Rekreasyon** Anabilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi **Mine MÜFTÜLER**'in "**Muğla Üniversitesi'nde Okuyan Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarına Göre Rekreasyon Tercihlerinin Belirlenmesi**" adlı tezini incelemiş ve aday 04/08/2008 tarihinde saat 10:00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra ..... dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin ..... olduğuna ..... ile karar verildi.

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Ali TEKİN

Üye

Prof. Dr. Okay BAŞAK

Üye

Yrd. Doç. Dr. Özcan SAYGIN

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**Muğla Üniversitesi’nde Okuyan Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarına Göre Rekreasyon Tercihlerinin Belirlenmesi**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

04/08/2008**MİNE MÜFTÜLER**

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ		
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU		
YAZARIN	MERKEZİMİZCE DOLDURULACAKTIR.	
Soyadı : MÜFTÜLER	Adı : Mine	Kayıt No:
TEZİN ADI		
Türkçe : Muğla Üniversitesi'nde Okuyan Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarına Göre Rekreasyon Tercihlerinin Belirlenmesi		
Y. Dil : Examining The Mugla University Students' Recreation Preferences According To Their Multiple Intelligence Areas		
TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans	Doktora	Sanatta Yeterlilik
O	O	O
TEZİN KABUL EDİLDİĞİ		
Üniversite : Muğla Üniversitesi		
Fakülte : Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu		
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü		
Diğer Kuruluşlar :		
Tarih :		
TEZ YAYINLANMIŞSA		
Yayınlayan :		
Basım Yeri :		
Basım Tarihi :		
ISBN :		

TEZ YÖNETİCİSİNİN	
Soyadı, Adı : TEKİN, Ali	
Ünvanı : Yrd. Doç. Dr.	
TEZİN YAZILDIĞI DİL: Türkçe	TEZİN SAYFA SAYISI: 94
TEZİN KONUSU (KONULARI) :	
1. Rekreasyon	
2. Çoklu Zeka Teorisi	
TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER:	
1. Rekreasyon Tercihleri	
2. Çoklu Zeka Alanları	
3. Üniversite Öğrencileri	
İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMER:	
1. Recreation Preferences	
2. Multiple Intelligence Areas	
3. University Students	
1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum	☐
2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir	☐
3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir	☐
Yazarın İmzası:	Tarih: 04/08/2008

ÖZ

MUĞLA ÜNİVERSİTESİ'NDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN ÇOKLU ZEKÂ ALANLARINA GÖRE REKREASYON TERCİHLERİNİN BELİRLENMESİ

Bu çalışmanın amacı; 2007 – 2008 eğitim öğretim yılında Muğla Üniversitesi'nde öğrenimlerine devam eden öğrencilerin, okul, ders ve çalışma, uyuma, yemek yeme gibi zorunlu ihtiyaçlarını giderdikten sonra kalan serbest zamanlarında en çok yapmayı tercih ettikleri rekreasyon etkinlikleri ile çoklu zekâ alanları arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. 715 adet öğrenci bu çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin çoklu zeka alanlarının belirlenmesi için Özden (2003) tarafından geliştirilen 5'li Likert tipindeki Çoklu Zeka Envanteri uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin serbest zamanlarında en çok yapmayı tercih ettikleri etkinlikleri belirlemek için Rekreasyon Tercih Listesi'nde yer alan etkinlikleri işaretlemeleri istenmiştir. Bu anketlerden elde edilen verilere göre, öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için basit korelasyon ($p < 0,05$) analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasında genel olarak düşük derecede anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Bu sonuçlara göre, ileriki çalışmalar yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: rekreasyon tercihleri, çoklu zeka alanları, üniversite öğrencileri

ABSTRACT**EXAMINING RECREATION PREFERENCES OF THE STUDENTS IN MUĞLA UNIVERSITY ACCORDING TO THEIR MULTIPLE INTELLIGENCE AREAS**

The purpose of this study was to examine the relationship between the recreation preferences of the students who currently enrolled in Muğla University in 2007 – 2008 academic year and their multiple intelligence areas. 715 students were voluntarily participated in the present study. In order to determine the students' multiple intelligence areas, a scale with a 5-point Likert type, the Multiple Intelligence Scale which was developed by Özden (2003) was applied to the volunteer students. In addition, the students were asked to complete the Recreation Preference List in order to examine their recreation preferences. The data were analyzed with using simple correlation ($p < 0,05$). According to the correlation analysis, the general results of the present study indicated that there was a significant but lower relationship between the multiple intelligence areas and recreation preferences. According to the results of the study, suggestions for the future researches were explained.

Keywords: recreation preferences, multiple intelligence areas, university students

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
TUTANAK	iii
YEMİN	iv
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ GİRİŞ FORMU	v
ÖZ	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
KISIM	
I GİRİŞ	1
1.1. Problem	4
1.2. Alt Problemler	4
1.3. Hipotez	5
1.4. Sınırlılıklar	5
1.5. Varsayımlar	6
1.6. Araştırmanın Amacı	6
1.7. Araştırmanın Önemi	6
II GENEL BİLGİLER	7
2.1. Serbest Zaman ve Rekreasyon Kavramı	7
2.1.1. Zaman Kavramı	7
2.1.2. Serbest Zamanın Tanımı	8
2.1.3. Serbest Zamanın Sınıflandırılması	9
2.1.4. Rekreasyonun Tanımı	10
2.1.5. Rekreasyonun Özellikleri	12
2.1.6. Rekreasyonun Sınıflandırılması	14
2.1.7. Rekreasyon İhtiyacı	17
2.1.7.1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi	17
2.1.7.2. Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri	18
2.1.8. Rekreasyon Etkinlikleri	19
2.1.9. Yaş Düzeylerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerine Katılım.	21
2.2. Çoklu Zeka Kuramı	24

2.2.1. Zekanın Tanımı	24
2.2.2. Çoklu Zeka Kuramı ve Ortaya Çıkışı	27
2.2.3. Çoklu Zeka Kuramının İlkeleri	30
2.2.4. Çoklu Zeka Alanları ve Özellikleri	31
2.2.4.1. Sözel – Dilsel Zeka	31
2.2.4.2. Mantıksal – Matematiksel Zeka	32
2.2.4.3. Görsel – Uzamsal Zeka	33
2.2.4.4. Müziksel – Ritmik Zeka	34
2.2.4.5. Bedensel – Kinestetik Zeka	34
2.2.4.6. Sosyal – Kişiler Arası Zeka	35
2.2.4.7. İçsel – Öze Dönük Zeka	36
2.2.4.8. Doğacı Zeka	37
III METOT	38
3.1. Katılımcılar	38
3.2. Veri Toplama Aracı	38
3.3. Veri Toplama Yöntemi	41
3.4. İstatistiksel Analiz	42
IV BULGULAR	44
4.1. Rekreasyon Tercihlerinin Frekans Analizi	44
4.1.1. Sosyo-Kültürel Etkinliklerin Frekans Analizi	46
4.1.2. Sanatsal Etkinliklerin Frekans Analizi	48
4.1.3. Sportif Etkinliklerin Frekans Analizi	49
4.1.4. Bireysel Etkinliklerin Frekans Analizi	51
4.2. Çoklu Zeka Alanları ve Rekreasyon Tercihleri Arasındaki Basit Korelasyon Analizi	52
4.2.1. Sosyo-Kültürel Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi	53
4.2.2. Sanatsal Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi	53
4.2.3. Sportif Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi	54
4.2.4. Bireysel Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi	55
4.3. Bayan Öğrencilerin Çoklu Zeka Alanları ve Rekreasyon Tercihleri Arasındaki Basit Korelasyon Analizi	56
4.3.1. Bayan Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi ..	57
4.3.2. Bayan Öğrencilerin Sanatsal Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi	58
4.3.3. Bayan Öğrencilerin Sportif Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi	59

4.3.4. Bayan Öğrencilerin Bireysel Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi	60
4.4. Erkek Öğrencilerin Çoklu Zeka Alanları Ve Rekreasyon Tercihleri Arasındaki Basit Korelasyon Analizi	61
4.4.1. Erkek Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi ..	62
4.4.2. Erkek Öğrencilerin Sanatsal Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi	63
4.4.3. Erkek Öğrencilerin Sportif Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi	64
4.4.4. Erkek Öğrencilerin Bireysel Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi	65
4.5. Basit Korelasyon Analizleri Arasındaki Farklılıklar	66
V TARTIŞMA ve SONUÇ	69
KAYNAKÇA	75
EKLER	
1 ÇOKLU ZEKA ENVANTERİ	82
2 REKREASYON TERCİH LİSTESİ	86
3 ANKETLERİN UYGULANMASI İÇİN MUĞLA ÜNİVERSİTESİ REKREASYON ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA BAŞVURU DİLEKÇESİ	88
4 ANKETLERİN UYGULANMASI İÇİN MUĞLA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE BAŞVURU DİLEKÇESİ	90
5 MUĞLA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NE ONAYLANAN RESMİ İZİN YAZISI	92

TABLolar LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
1.	Rekreasyonun sınıflandırılması	16
2.	Rekreasyon tercihlerinin frekans analizi bulguları	45
3.	Öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki basit korelasyon bulguları	52
4.	Sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları	53
5.	Sanatsal etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları	54
6.	Sportif etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları	55
7.	Bireysel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları	56
8.	Bayan öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki basit korelasyon bulguları	57
9.	Bayan öğrencilerin sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları	58
10.	Bayan öğrencilerin sanatsal etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları	59
11.	Bayan öğrencilerin sportif etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları	60
12.	Bayan öğrencilerin bireysel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları	61
13.	Erkek öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki basit korelasyon bulguları	62
14.	Erkek öğrencilerin sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları	63
15.	Erkek öğrencilerin sanatsal etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları	64
16.	Erkek öğrencilerin sportif etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları	65
17.	Erkek öğrencilerin bireysel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları	66
18.	Basit korelasyon analizleri arasındaki farklılıklar	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
1.	Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi	18
2.	Sosyo-kültürel etkinliklerin frekans analizi bulguları	47
3.	Sanatsal etkinliklerin frekans analizi bulguları	48
4.	Sportif etkinliklerin frekans analizi bulguları	50
5.	Bireysel etkinliklerin frekans analizi bulguları	51

I. GİRİŞ

20. yüzyılın başlarından itibaren ülkemizde de sıklıkla araştırılmakta olan Çoklu Zekâ Kuramı'nda sekiz farklı zekâ alanının olduğu öne sürülmektedir. İlk zekâ alanı sözel – dilsel zekâdır. Okuma, yazma, dinleme ve konuşma ile iletişim sağlayarak, bu zekânın en belirgin özellikleri kullanılır. Dil zekâsının kullanımı önceki bilgiyi ve anlamayı yeni bilgiye bağlamaya yardımcı olmakta ve bağlantının nasıl olacağını açıklamaktadır. Bu zekâsı yüksek olan kişiler; her hikâyeyi, masalı, fikrayı anlatır. İyi bir hafızası vardır. Kelime oyunlarını sever. Öğrenmede daha çok kitaplar, yazma materyalleri, görüşme ve tartışmalar, konuşma ve dinleme materyallerine ihtiyaç duyar (Gündeşli, 2006). Mantıksal – matematiksel zekâsı yüksek olan kişiler, nesnelere belli kategorilere ayırarak olaylar arasında mantıksal ilişkiler kurarak, nesnelere belli özelliklerini sayısallaştırarak ve hesaplayarak ve olaylar arasındaki birtakım soyut ilişkiler üzerinde düşünerek öğrenirler (Saban, 2004). Görsel – uzamsal zekâ, resimler ve imgeler zekâsı ya da görsel dünyayı doğru olarak algılama ve kişinin kendi görsel yaşantılarını yeniden yaratma kapasitesidir. Bu zekâ özelliği duygusal motor algının keskinleşmesi ile başlar. Zekâ gelişirken el-göz koordinasyonu, ince hareket kontrolü ile kişinin algılanan şekil ve renkleri çeşitli ortamlarda yeniden üretmesini sağlar. Mimarlar, heykeltıraşlar, ressam, dekoratörler, bahçıvan grafik tasarımcılar uzamsal zekâlarını en üst düzeyde kullanırlar (Demirel, 2000). Bedensel – kinestetik zekâ, vücut hareketlerini kontrol etmeyi ve yorumlamayı ve vücut ile zihin arasında bir uyum oluşturmayı sağlar. Bu zekâsı yüksek olan kişiler; bir veya birden fazla sporla uğraşır. Uzun süre hareketsiz oturamaz. Rol yapma, atletizm, dans, dikiş – nakış gibi alanlarda yetenekleri vardır (Mitchell ve Kernodle, 2004). Müziksel – ritmik zekâsı yüksek olan kişiler; enstrüman çalar, koroda şarkı söyler, çalışırken tempo ve ritim tutar. İnsan sesi, çevreden gelen sesler gibi çok farklı seslere karşı duyarlıdır, dinler ve tepkide bulunur. Müziği hareketlerle birleştirerek farklı figürler ortaya çıkarabilir (Bümen, 2002). Sosyal – kişiler arası zekâ çevredeki bireylerle iletişim kurma, onları anlama, bu kişilerin ruh durumlarını ve yeteneklerini tanıma gibi davranışlara işaret eder. Bu

zekâsı yüksek olan kişiler; arkadaşları ile birlikte olmaktan hoşlanır. Doğal lider olarak davranır. Kulüp dernek ve komitelerde zevkle çalışır. Yönetme ve organize etmekten zevk alır. Öğrenmede arkadaşlar, grup oyunları ve sunuş yapmaya ihtiyaç duyar (Lash, 2004). Gardner'a göre günlük hayattaki en önemli zekâ çeşidi içsel – öze dönük zekâdır. Kişinin kendisi ile ilgili bilgisinin olması ya da yaşamı ve öğrenmesi ile ilgili sorumluluk almasına işaret eden zekâdır. Bu zekâsı güçlü olan bireyler; özgürlüğüne düşkündür. Bireysel çalışmalardan zevk alır. Yalnız kalmaktan hoşlanır. Öğrenirken kişisel çalışmalar, kendini değerlendirme ve kişisel farkındalığa ihtiyaç duyar (Demirel, 2000). Gardner tarafından açıklanan son zekâ çeşidi doğacı zekâdır. Doğal çevreyi anlama, tanıma ile ilgilidir. Kişinin çevredeki bitki ve hayvan türlerini fark ettiklerinde ve alt türlerini sınıflandırma prensiplerini yaratabildiklerinde ortaya çıkmaktadır. Bu zekâsı güçlü olan bireyler; araştırmalar yapmayı sever. Doğadaki canlıları incelemekten hoşlanır. Doğadaki hemen her canlının yaşamına ilgi duyarlar. Seyahat etmeyi, belgeseller izlemeyi severken, doğa ve gezi dergilerini incelemekten hoşlanırlar. Kendilerine özgü out-door etkinlikler düzenlerler (Aşçı ve Demircioğlu, 2004; Deady, 2003).

Serbest zaman kavramı, en basit anlamda bireyin özgürce, dilediği gibi harcayabileceği zaman dilimini ifade eder. Serbest zaman etkinliği veya diğer bir deyişle rekreasyon, bireyin mesleki, ailevi ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirdikten sonra özgür iradesiyle içinde bulunabileceği; dinlenebileceği, eğlenebileceği, bilgi ve becerilerini geliştirebileceği, diğer taraftan toplumsal yaşama gönüllü olarak katılma olanağı sağlayan bir dizi etkinliği içerir (Tezcan, 1994). Neumayers'a göre rekreasyon kişinin serbest zamanında bireysel yada toplu olarak yaptığı etkinliklerdir (Akt., Ağaoğlu, 2002).

Serbest zamanın etkili ve verimli bir şekilde değerlendirilmesinin bireysel ve toplumsal açıdan çeşitli yararları olduğu da ileri sürülmektedir. Gençlerin serbest zamanlarını etkili ve verimli bir şekilde değerlendirmesi ise, psikolojik ve sosyal gelişim içerisinde olan gencin ruh sağlığının dengeli olması, sağlıklı bir karakter gelişimi, olumlu toplumsal ilişkiler kurabilmesi, duygusal canlılık ve enerji kazanması bakımından oldukça önemlidir (Yılmaz, 2002). Serbest zamanın yapıcı bir şekilde değerlendirilmesinin, iş yaşamına yeni yeni atılacak olan gençlerin iş üretimine ve dolayısıyla ülkelerin kalkınmasına da katkı sağlayacağı

düşünülmektedir (Köknel, 1970). Ayrıca bu dönemde edinilen rekreasyon davranışı, daha sonraki dönemlerde aynı davranışın sürdürülmesi açısından da önemlidir. Bunların yanı sıra, gençler arasında olumsuz gruplaşmalar, uyuşturucu madde kullanımı, suç eğilimleri ve girişimleri genellikle serbest zamanın yeterince değerlendirilememesi sonucu meydana gelmektedir (Cordes ve İbrahim, 1996).

Üniversiteler bir kurum olarak toplum ve kültürü yansıtan bir araçtır. Eğer mevcut kültürün ihtiyaçları çeşitli ve karmaşık ise üniversitelerin fonksiyonu da benzer şekilde ortaya çıkacaktır. Bu nedenle, rekreasyon eğitimi ile zamanın nasıl kullanılacağı öğrenilmeli ve kişiliği etkileyen yönlerinden nasıl yararlanılacağı bilinmelidir. Bu da ancak, serbest zamanın yaratılması ve kullanılması ile olur (Ağaoğlu, 2002).

Ayrıca, üniversitelerde rekreasyonun geliştirilmesi hayat boyu eğitimin önemli bir unsurudur. Sağlıklı rekreasyon etkinliği ve sürekli fiziksel etkinlik üniversitelerin uzun yıllar sürdürülen amaçları arasında görülmektedir. Üniversiteler bir taraftan öğrenci, personel, program ve uygulamalarını rekreasyon kurallarına göre ayarlamak sorumluluğundayken, diğer taraftan genel eğitim amaçlarını da yerine getirme sorumluluğu da taşımaktadırlar (Karaküçük ve Ekenci, 1999).

Ancak yine de, rekreasyon etkinliklerine katılım üniversite öğrencileri arasında oldukça yaygındır. Rekreasyon programlarının büyük bir çoğunluğu kampüs ortamında yürütülürken, bazen de kamp ve tatil kulübü gibi kampüs dışı yerlere de taşınabilir (Meyer, 1948). Üniversitelerde bütün öğrencilere rekreasyon imkanlarının tanınması ve organize olmuş yarışma etkinlikleri öğrencilerin yeteneklerinin geliştirilmesinde önemli rol oynar. Bu nedenle rekreasyon her öğrencinin etkinliklere katılabilmesine fırsat tanınmalı ve her öğrenciyi ilgisi, yeteneği ve serbest zamanı kadar etkinliklere katabilmelidir. Bu noktada her öğrencinin bir ya da daha fazla rekreasyon etkinliğine katılmaya cesaretlendirilmesi önemlidir. Üniversite öğrencilerinin okulda edindikleri bu kazanımları, onların bütün yaşamlarında kullanabilecekleri deneyimleri oluşturmaktadır. Ayrıca, rekreasyon etkinliklerine katılım öğrencilere yüksek akademik başarıyı garanti etmese bile akademik başarıyı olumlu yönde etkilemektedir ve bilgi düzeylerinin artmasına yardımcı olur (Alay, 2000). Bunların yanı sıra, üniversitelerin toplumun gelecek liderlerinin yetiştirilmesi ve yeteneklerle donatılmasında önemli bir rolünün de olduğu bilinmektedir. Buna

göre, serbest zamanları etkili ve verimli bir şekilde değerlendirilmesi öğrencinin mesleki hayata hazırlanmasında da yardımcı olur.

Oldukça az sayıda olmasın rağmen, önceki yıllarda yapılan bir araştırmaya göre, üniversite öğrencilerinin en çok katıldıkları serbest zaman etkinlikleri arasında radyo veya müzik dinlemek, kitap okumak, televizyon seyretmek, kağıt oyunları oynamak, arkadaş ve aile toplantılarına katılmak, konuşma-sohbet, sinemaya gitmek, tiyatroya gitmek, kahvehaneye gitmek, futbol, basketbol, voleybol oynamak, yürüyüş, piknik, halk oyunları, satranç-dama oynamak, masa tenisi oynamak, bilardo oynamak, güreş yer almaktadır (Gökmen ve ark., 1985). Bir başka araştırmada ise yükseköğrenime devam eden öğrencilerin okuma ve kültürel etkinliklere düşük öğrenim düzeyli gençlere göre daha fazla katıldıkları görülmüştür. Yine yapılan başka bir araştırmanın sonuçlarına göre, öğrenim düzeyi yükseldikçe serbest zamanlarda televizyona ayrılan zamanın azaldığı belirtilmiştir (Ünver ve ark. 1986).

Literatürde yer alan araştırmaların sonuçları doğrultusunda, yapılmış olan bu çalışmanın amacı ve konusu belirlenmiştir. Buna göre bu çalışmanın konusunu; üniversite öğrencilerinin rekreasyon tercihleri ve çoklu zeka alanları oluşturmaktadır.

1.1. Problem

Tercih edilen serbest zaman etkinlikleri ile çoklu zeka alanları arasında bir ilişki var mıdır?

1.2. Alt Problemler

1. Sözel – dilsel zeka alanı ile tercih edilen rekreasyon etkinlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Mantıksal – matematiksel zeka alanı ile tercih edilen rekreasyon etkinlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Görsel – uzamsal zeka alanı ile tercih edilen rekreasyon etkinlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Müziksel – ritmik zeka alanı ile tercih edilen rekreasyon etkinlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Bedensel – kinestetik zeka alanı ile tercih edilen rekreasyon etkinlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

6. Sosyal – kişiler arası zeka alanı ile tercih edilen rekreasyon etkinlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
7. İçsel-öze dönük zeka alanı ile tercih edilen rekreasyon etkinlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
8. Doğacı zeka alanı ile tercih edilen rekreasyon etkinlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
9. Çoklu zeka alanları ile rekreasyon tercihleri arasındaki olası anlamlı ilişki cinsiyet değişkenine bağlı mıdır?

1.3. Hipotez

1. Sözel – dilsel zeka alanı ile sosyo-kültürel etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki beklenilmektedir.
2. Mantıksal – matematiksel zeka alanı ile bireysel etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki beklenilmektedir.
3. Görsel – uzamsal zeka alanı ile sanatsal etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki beklenilmektedir.
4. Müziksel – ritmik zeka alanı ile sanatsal etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki beklenilmektedir.
5. Bedensel – kinestetik zeka alanı ile sportif etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki beklenilmektedir.
6. Sosyal – kişiler arası zeka alanı ile sosyo-kültürel etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki beklenilmektedir.
7. İçsel-öze dönük zeka alanı ile bireysel etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki beklenilmektedir.
8. Doğacı zeka alanı ile sportif etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki beklenilmektedir.
9. Çoklu zeka alanları ve rekreasyon etkinlikleri arasındaki olası ilişkinin cinsiyet değişkenine bağlı olması beklenilmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma sonuçları 2007-2008 eğitim öğretim yılında Muğla Üniversitesi öğrencilerinden araştırmaya katılan 715 öğrenci ile sınırlıdır.
2. Bu araştırma sonuçları Çoklu Zeka Envanteri'nin ölçüm gücü ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmaya katılan öğrenciler Çoklu Zeka Envanteri ve Rekreasyon Tercih Listesini gerekli zamanı ayırarak hiçbir etki altında kalmadan samimi bir şekilde tamamlamışlardır.

1.6. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; 2007 – 2008 eğitim öğretim yılında Muğla Üniversitesi'nde öğrenimlerine devam eden öğrencilerin, tercih ettikleri serbest zaman etkinlikleri ile çoklu zekâ alanları arasında bir ilişkinin olup olmadığının araştırılmasıdır.

1.7. Araştırmanın Önemi

Çoklu zekâ kuramının eğitim alanındaki yeri ve önemi tartışmasıdır. Öğretmenlerin öğrencilerinin farklı öğrenme stillerinin olması nedeniyle ve en iyi öğrenme ortamının oluşturulabilmesi için çoklu zekâ kuramından faydalandıkları çeşitli çalışmalarla ortaya konmuştur (Gürçay ve Eryılmaz, 2005; Shearer, 2004; Tunç, 2005; Yıldırım, Tarım ve İflazoğlu, 2006;). Bunun yanı sıra; beden eğitimi ve spor alanında yapılan çalışmalar da çoklu zekâ kuramının beceri öğrenimine fayda sağladığı ifade edilmiştir (Anderson ve Weber, 1997; Mitchell ve Kernodle, 2004; Nakamura, 2007). Hem Çoklu Zekâ Kuramı'na olan ilginin son yıllarda artmasından ötürü hem de ülkemizde yeni gelişmekte olan rekreasyon alanında yapılan çalışmaların azlığı yürütülecek olan bu çalışmanın önemini artırmaktadır. Ülkemizde henüz yeni bir çalışma alanı olarak kabul edilen serbest zaman etkinlikleri çoklu zeka ile henüz ilişkilendirilmemiş bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle yapılacak olan bu çalışmanın sonucunda; bireylerin serbest zamanlarını faydalı bir şekilde geçirmelerini sağlayacak olan rekreasyon ile çoklu zekâ alanları arasında herhangi bir ilişki olup olmadığı daha önce yapılmamış ve orijinal bir araştırma olarak değer kazanmaktadır. Daha sonraki araştırmalara dayanak oluşturabilecek nitelikte olması araştırmayı bir kez daha önemli kılmaktadır.

II. GENEL BİLGİLER

Bu bölümde çalışmanın konu alanı içerisinde yer alan serbest zaman, rekreasyon ve çoklu zeka kuramı ile ilgili temel bilgiler yer almaktadır. Ayrıca bu konularla ilgili yapılmış araştırmalara da yer verilmektedir. Öncelikle bu çalışmanın amacına yönelik olarak, serbest zaman kavramının tanımlanması ve bu tanımlamanın etkili bir şekilde yapılabilmesi için de zaman kavramından kısaca bahsedilmiştir. Daha sonra bireylerin serbest zamanlarında yaptıkları rekreasyon kavramı hakkında temel bilgiler verilmiştir. Bu konu içerisinde bireylerin rekreasyona duyduğu ihtiyacın nedenleri ve Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi'nden de kısaca bahsedilmiştir. Bu çalışmanın evrenini oluşturan üniversite öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılımı ise belli başlı yaş düzeylerine göre serbest zaman etkinliklerine katılım özellikleri ile incelenmiştir. Son olarak ise; eğitim alanında önemli bir yapı taşı niteliğinde olan ve Howard Gardner tarafından ilk önce 1983 yılında ortaya koyduğu ve daha sonra 1999 yılında daha da geliştirdiği Çoklu Zeka Kuramı'ndan ve bu kuramda yer alan 8 farklı zeka alanlarından ve bu alanların temel özelliklerinden bahsedilmiştir.

2.1. Serbest Zaman ve Rekreasyon Kavramı

2.1.1. Zaman Kavramı

Zaman kavramı en basit olarak saatler, günler ve haftalar olarak tanımlanabilir. Addington'a (1993) göre ise zaman, bir nesnenin uzaydaki bir noktadan başka bir noktaya geçtiği aralıktır. Zamanın daha iyi tanımlanabilmesi için zamanı farklı parçalara ayırmanın gerekliliği savunulmaktadır. Jensen'e (1995) göre zaman üç farklı parçadan oluşmaktadır.

- 1) *Var olma zamanı* – biyolojik ihtiyaçlar (uyuma, yemek yeme ve kişisel bakım)
- 2) *Zorunlu olarak yapılan işler için harcanan zaman* – bireyin çalışarak ekonomik kazanç elde etmek için yaptığı iş
- 3) *Serbest zaman* – geriye kalan zaman

Zamanın bu şekilde sınıflandırılması toplumdaki bireylerin zamanlarını nasıl harcadıklarının farkında olmasına yardımcı olur. Zamanın farkında olmak zamanın iyi kullanılması gerekliliğini ortaya koyar (Gürbüz, 2006). Zamanı iyi kullanabilmek, verimli ve etkili olmasını sağlamak bir eğitim işi olmakla beraber, insanın çalışma hayatına, dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasına ayırdığı zaman birimleri arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır (Yılmaz, 2002).

Ancak yine de gelişmekte olan ve henüz gelişmemiş ülkelerdeki insanlar serbest zamanın önemini farkında değildirler. Öncelikle serbest zamanın farkında olunmasının ve daha sonra ise serbest zamanın bireyin fiziksel, ruhsal ve zihinsel sağlık için nasıl daha faydalı hale getireceklerinin eğitim yolu ile öğretilmesi gerekmektedir (Gürbüz, 2006).

2.1.2. Serbest Zamanın Tanımı

Serbest zaman kelimesinin İngilizcedeki karşılığı *leisure*dir. *Leisure* kelimesi Latince'deki *licere* kelimesinden türetilmiştir. *Licere* "müsaade verilmesi", "özgür olmak" anlamlarına gelmektedir (Cordes ve İbrahim, 1996). Yine "serbest zaman" manasına gelen Fransızca *loisir* ve "izin" anlamındaki *liberty* kelimeleri de *licere* kelimesinden türetilmiştir (Yılmaz, 2002). Sosyoloji sözlüğünde "yaşamın pratik ihtiyaçları yerine getirildikten sonra kalan serbest zaman" olarak tanımlanmaktadır (Torkildsen, 2005). Serbest zaman kelimesi en basit anlamda bireyin özgürce, dilediği gibi harcayabileceği zaman dilimini ifade eder.

Serbest zaman etkinliklerinin niteliğini açıklayan Uluslararası Serbest Zamanları İnceleme Grubu şu tanımlamayı yapmaktadır:

"Serbest zaman etkinliği, kişinin mesleki, ailevi ve toplumsal ödevleri yerine getirdikten sonra özgür iradesiyle girişebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi veya becerilerini geliştirme, toplum yaşamına gönüllü olarak katılma gibi bir dizi uğraşlardır (Tezcan, 1994)."

Ancak serbest zamanın tanımı kişiden kişiye göre değişir. Örneğin, Kemp ve Pearson (1997) bu kavramı çalışma, uyku, yemek yeme ve diğer zorunlu işler için ayrılan (harcanan) zaman sonrasında artan zaman dilimi olarak tanımlar. □elan'e (2005) göre ise serbest zaman bir özgürlük alanıdır, seçme hakkıdır, kendini ifade

etmektir ve bu zevk alma veya memnuniyet durumu farklı yollar ve kaynaklar ile arttırılabilir.

Baud-Bovy ve Lawson (2002) ise serbest zamanı bireyin iş, uyku ve diğer temel ihtiyaçlarını karşılamak için ayırdığı zamanın dışında kalan süre olarak görmektedir. Bu zamanın nasıl kullanılacağı kişinin kendi özgür iradesine veya sağduyusuna bağlıdır.

Serbest zaman bireye özgürlük ve kontrol hissi verir ve bireyin bu boşluğu doldurmasına yardımcı olur (Nadirova, 2000). Broadhurst (2001) ise serbest zamanı “artık zaman” olarak tanımlar. Bir diğer önemli husus ise kişinin serbest zamana sahip olması bireyin her zaman için rekreasyon etkinliklerine katılacağı anlamına gelmez. Örneğin, cezaevindeki bir insan oldukça fazla serbest zamana sahiptir ancak bu birey için bu zaman dilimi zorunluluk karşısında ortaya çıkmaktadır ve bu zaman dilimini istediği gibi değerlendirme hakkına sahip değildir (Cordes ve İbrahim, 1996).

2.1.3. Serbest Zamanın Sınıflandırılması

Serbest zaman geniş kapsamlı ve karmaşık bir kavram olması sebebiyle bu kavramın sınıflandırılması gerekmektedir. Örneğin, Jensen’e (1995) göre serbest zaman 4 farklı kategoride ele alınmaktadır:

- 1) *Günlük serbest zaman*: Her gün yapılan ekonomik ve biyolojik ihtiyaçlar karşılandıktan sonra geriye kalan zaman dilimidir.
- 2) *Haftalık serbest zaman*: Genellikle hafta sonlarını kapsar. Birçok toplum için bu 2 günlük bir süredir ve uzun süreli etkinlikler yada küçük seyahatler yapmak için yeterlidir.
- 3) *Yıllık serbest zaman*: Bu zaman dilimi bireyin yıl içinde çalışması sonucu hak ettiği süre olarak tanımlanmaktadır.
- 4) *Emeklilik serbest zamanı*: Türkiye’de olduğu gibi dünyada pek çok toplumlarda emeklilik yaşı 65’tir. Emeklilikte geçen serbest zamanı kapsamaktadır.

Benzer şekilde Torkildsen’de (2005) serbest zamanı 4 farklı grupta incelemiştir. Bunlar:

- 1) *Zaman olarak serbest zaman*: Serbest zaman kavramı en iyi zaman faktörü ile açıklanır ancak yalnızca para kazanmak için ayrılan zaman değil diğer zorunlu işler için ayrılan zamanın da serbest zamanın tanımına eklenmesi gerekir.
- 2) *Etkinlik olarak serbest zaman*: Serbest zaman kavramı çoğunlukla etkinlik kavramı ile birlikte açıklanır. Bu etkinlikler genellikle sadece fiziksel olarak algılansa da, zihinsel ve/veya duygusal öğeleri de içermektedir.
- 3) *Rekreasyon olarak serbest zaman*: Serbest zamanın eş anlamlısı “rekreasyon” kelimesidir. Ancak bu iki kavram birbirinden tamamen farklıdır. Serbest zaman hayatın temel gereksinimlerinin yerine getirilmesinden sonra arta kalan zaman dilimi olarak tanımlanırken, rekreasyon kelimesi serbest zamanda yapılan tüm etkinliklere verilen addır.
- 4) *Yaşam biçimi olarak serbest zaman*: Serbest zaman kavramını bazen de bir ürün, deneyim veya süreç olarak da tanımlamak mümkündür. Buna göre; serbest zaman bireyin kültürel, çevresel ve/veya diğer dışsal faktörlerin etkisinden kurtulması, yaşamı sevmesi, hayattan zevk alması ve bu tür etkinlikleri yaşamın bir parçası olarak görmesi olarak tanımlanır.

2.1.4. Rekreasyonun Tanımı

Rekreasyon kavramı “yinelenme”, “yeniden yaratılma” veya “yeniden yapılanma” anlamına gelen Latince *recreatio* kelimesinden gelmektedir (Karaküçük, 1999). Bu anlamıyla rekreasyon çalışma ile tükenen bedensel ve zihinsel kaynakların yeniden yaratılması amacını taşır (Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç, 2003). Sosyoloji sözlüğünde ise rekreasyon “serbest zamanda bireysel ve/veya toplu olarak yapılan özgürlük duygusu ve ödüllendirilmesi hemen olan herhangi etkinliklerin ürünüdür (Torkildsen, 2005)”.

Geçmişte yapılan tanımlamalara bakıldığında, rekreasyon kavramı serbest zaman ile çoğu zaman eş anlamlı olarak kullanılmıştır. Rekreasyon yorgunluk sonrası dinlenme amaçlı yapılan etkinliklerdir. Serbest zaman da ise haz, mutluluk ve gönüllülük ana hedeflerdir, deneyimler ise araçtır. Bu tanımlamalardan yola çıkarak genel anlamda rekreasyon etkinlikleri; insanların serbest zamanlarında da eğlence ve tatmin dürtüleri ile, gönüllü olarak katıldıkları ve onlara bedensel, ruhsal

yorgunluklarını giderip, fiziksel ve ruhsal açıdan yaratıcı bir güç kazandıran etkinlikler olarak tanımlanabilir.

Ancak literatürde farklı tanımlamalara da rastlamak mümkündür. Örneğin, serbest zaman ve rekreasyon alanında çalışan bir sosyolog olan Neumayers'a göre rekreasyon kişinin serbest zamanında bireysel yada toplu olarak yaptığı etkinliklerdir (Akt. Ağaoğlu, 2002). Toplu olarak yapılan rekreasyonun bireyin duygusal, fiziksel ve sosyal yönden gelişmesinde önemli bir rolü vardır (Russel, 1993). Benzer bir tanımlamada ise rekreasyon kısaca bireylerin serbest zamanlarında katılmak için seçtikleri etkinliklerdir ve bu etkinliklerin de fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal içerikli yada hepsini bir arada içerebileceği belirtilmektedir (Broadhurst, 2001).

Rekreasyon aynı zamanda bireyin gönüllü olarak seçtiği etkinlik yada deneyimleri içermektedir. Bu görüşe göre rekreasyon, bireyin serbest zamanlarında gönüllü olarak katıldığı ve kendisi için bir anlam taşıyan ve eğlenmesini sağlayan etkinlikler topluluğu olarak tanımlanmaktadır (Cordes ve İbrahim, 1996). Benzer bir şekilde, Carlson, Deppe ve MacLean (1972) rekreasyonu, bireyin serbest zamanlarında gönüllü olarak katıldığı ve bu katılım sonucunda ani doyuma ulaştığı eğlenceli etkinlikler olarak tanımlamaktadır. Rekreasyon genellikle bireylerin serbest zamanlarında aktif ve/veya pasif olarak katıldıkları etkinliklerin tamamıdır (Howe ve Carpenter, 1985).

Baud-Bovy ve Lawson'a (2002) göre rekreasyon serbest zaman içinde insanların yapmak zorunda olduğu işlerden farklı olarak uğraştıkları veya katıldıkları etkinliklerdir. Butler'a (1959) göre ise rekreasyon farklı bir etkinlik deneyimi, iş karşısı veya yenilenmek için yapılan etkinliklerdir. Ancak bir kişi için rekreasyon amaçlı yapılan bir etkinlik bir diğeri için "iş" olabilir veya bir kişiye göre eğlenceli olan bir etkinlik diğeri için yapılması zorunlu veya zevksiz bir etkinlik olabilir. Mesela, bir futbolcu için futbol oynamak bir "iş"tir ancak bir matematik öğretmenin serbest zamanlarında futbol oynaması rekreasyondur. Zevk için araba kullanmak bir rekreasyon şekli olabilirken, işe gidip gelirken araba kullanmak bir ulaşım şeklidir (Himmetoğlu, 1992).

2.1.5. Rekreasyonun Özellikleri

Önceki bölümde belirtilen ve çeşitli araştırmacılar tarafından yapılmış olan rekreasyon tanımlamalarına göre rekreasyonun bazı temel özelliklerinden bahsetmek mümkündür. Bu özellikler rekreasyonu, diğer etkinliklerden ve kavramlardan ayıran temel özelliklerdir. Bu konuda literatürdeki bilgilerde birbirine paralellik göstermektedir (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999). Gürbüz (2006) ve Yılmaz'da (2002) bu bilgilere eklemeler yapmıştır. Buna göre rekreasyonun temel özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- 1) Rekreasyon, etkinliklere katılım sonucu ortaya çıkan çıkan bir deneyimdir (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999).
- 2) Rekreasyona katılım birey tarafından önceden belirlenmiştir (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999).
- 3) Rekreasyonun kendine has oyun çeşitleri, gösteriler gibi bir takım çekicilikleri vardır (Hacıoğlu ve ark., 2003).
- 4) Kişiler rekreasyon etkinliklerini hiçbir zorlamaya maruz kalmadan serbestçe kendisi seçer. Rekreasyon seçiminde gönüllülük esastır (Gürbüz, 2006; Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999; Yılmaz, 2002).
- 5) Rekreasyon serbest zamanda yapılır (Gürbüz, 2006; Karaküçük, 1999).
- 6) Rekreasyon birçok etkinliği kapsar (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999).
- 7) Rekreasyon her türlü açık ve/veya kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir (Karaküçük, 1999).
- 8) Rekreasyon ciddi ve belirli amaçları olan etkinlik(ler)dir. Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999).
- 9) Rekreasyon, yer, zaman ve insanlar açısından sınırlamalara tabi değildir. Her yaştaki ve cinsteki insanların etkinliklere katılımlarına imkan verir (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999).
- 10) Rekreasyon etkinlikleri, katılımcıya kişisel ve toplumsal yönden faydalar kazandırır (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999).
- 11) Rekreasyon etkinliklerine devam etme ve/veya katılma zorunluluğu bulunmamalıdır (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999).

- 12)Rekreasyon, bireye haz ve neşe sağlayan bir etkinliktir (Gürbüz, 2006; Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999).
- 13)Rekreasyon, bütün insanlar için evrensel olarak uygulanmaktadır (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999; Yılmaz, 2002).
- 14)Rekreasyon; toplumun geleneklerine, törelerine ve ahlaki, manevi ve sosyal değerlerine uygun olmalıdır (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999).
- 15)Rekreasyon, bireyin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine imkan vermelidir (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999).
- 16)Rekreasyonda, bireyin bir etkinliği yaparken, daha farklı etkinliklere de ilgi duyma ve gerçekleştirme imkanı vardır (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999).
- 17)Rekreasyon; planlı ve/veya plansız, beceri sahibi kişilerle ve/veya beceri sahibi olmayan kişilerle yada organize ve/veya organize olmamış mekanlarda yapılabilmektedir. Yani rekreasyonun her türlü insan tarafından her yerde yapılabilmeye olanağı vardır (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999).
- 18)Rekreasyon; “rekreasyonistler” olarak adlandırılan kişiler tarafından yürütülür, bir başkası için yerine getirilemez (Hacıoğlu ve ark., 2003; Karaküçük, 1999).

Bu özelliklere ek olarak, 2006 yılında Gürbüz tarafından tamamlanan “Kentsel Yaşam Sürecinde Rekreasyonel Katılım Sorunları” başlıklı doktora tezinde rekreasyonun farklı özelliklerinden bahsedilmiştir. Bunlar:

- 19)Rekreasyon bireye özgürlük hissi verir. Rekreasyon bireylerin serbest zamanlarında istediği gibi yapıldığı için bu zamanda yapılan etkinliklerde birey kendisini özgür hissetmektedir.
- 20)Rekreasyon, tembellik karşıtı olan bir etkinliktir. Rekreasyon, kişilerin serbest zamanlarını etkili ve verimli şekilde geçirmelerine imkan sağladığı için serbest zamanın hiçbir şey yapmadan tembellik yaparak geçirilmesi görüşüne karşıdır.
- 21)Rekreasyon rutinin değişmesini sağlar. Rekreasyon; çalışma, uyuma, yemek yeme gibi rutin işlerden arta kalan serbest zamanlarda yapıldığı için bireyi yaşamın monotonluğundan kurtarır.

- 22) Rekreasyonun anlamı katılımcıya göre değişir. Rekreasyon bireylerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda çeşitlilik gösterdiği için rekreasyonun anlamı o bireyin etkinliğe yönelik tutum ve davranışlarına göre farklılaşabilir.
- 23) Rekreasyon bireye anlık tatmin duygusu sağlar ve hemen etkinliğin içindedir. Katılım esnasında elde edilebilecek ödül(ler) yapılan etkinliğin içinde yer alır ve elde edilecek tatmin duygusunun anlık olması bu duygunun biteceği anlamına gelmeyebilir.

Benzer bir şekilde, Yılmaz'da (2002) rekreasyon özelliklerine eklemeler yapmıştır. Bunlar:

- 24) Rekreasyon esnektir. Sayısız durumlarda bulunabilir. Bireysel, grupsal, örgütlü, örgütsüz v.s.
- 25) Serbest zamanı değerlendirme genellikle fiziksel, zihinsel ve/veya duygusal içeriği olan bir çeşit etkinliği gerektirir.
- 26) Serbest zamanları değerlendirme tek bir biçimde oluşmaz. Bireylerin serbest zamanlarında hoşlanarak yaptıkları etkinlikler sonsuz çeşitlidir.
- 27) Serbest zaman etkinliklerinin seçimi bireylerin dürtülerine bağlıdır. Kişisel doyuma ulaşmak için iç dürtüler tarafından teşvik edilir.
- 28) Serbest zamanı etkili ve verimli bir şekilde değerlendirme ikincil ürünlere sahiptir. Yani herhangi bir etkinliğe katılana entelektüel, fiziksel, toplumsal gelişme, sağlıklı olma durumu, iyi vatandaşlık v.b. gibi özellikler kazandırır.
- 29) Rekreasyon tamamen özgür zaman içerisinde yapılan ve kişiye yarar sağlayan bir etkinliktir.

2.1.6. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyonun bu kadar çok çeşitli tanımlamalarının ve özelliklerinin olması, araştırmacıları rekreasyonun sınıflandırılması gerekliliğine yöneltmiştir. Kültürel farklılıkların olması rekreasyonun sınıflandırılmasının çeşitlilik gösterebileceğini öngörmüştür (Cushman, Veal ve Zuzanek, 1996). Buna göre rekreasyon çeşitli gruplarda ele alınarak incelenmiştir. Örneğin Tribe (1995) rekreasyon etkinliklerini evde yapılan etkinlikler, ev dışında yapılan etkinlikler ve seyahat ve turizm olmak üzere 3 grupta incelemiştir.

Benzer bir şekilde rekreasyon, etkinliklerin doğası ve kullanılan mekana göre 6 farklı kategoride ele alınmıştır (Baud-Bovy ve Lawson, 2002). Bunlar:

- 1) Evde yapılan etkinlikler
- 2) Sosyal içeriği yüksek olan etkinlikler
- 3) Kültürel, eğitimsel ve sanatsal etkinlikler
- 4) Katılımcı ve/veya izleyici olarak spor etkinlikleri
- 5) Açık alan rekreasyonu
- 6) Turizm

Hacıoğlu ve ark. (2003) ise rekreasyon çeşitlerinin sınıflandırılmasında mekan, amaç, fonksiyon v.b. kriterlerin rol oynadığını savunmuştur. Bunun nedenini de rekreasyonun çok yönlü olmasına bağlamıştır. Buna göre rekreasyonun sınıflandırmasını şu şekilde yapmıştır:

- 1) Mekansal açıdan rekreasyon çeşitleri
  - Açık alan rekreasyonu
  - Kapalı alan rekreasyonu
- 2) Katılımcıların milliyetlerine göre rekreasyon çeşitleri
  - Ulusal rekreasyon
  - Uluslararası rekreasyon
- 3) Bireyin etkinliklere katılma şekline göre rekreasyon çeşitleri
  - Etken (aktif) rekreasyon
  - Edilgen (pasif) rekreasyon
- 4) Katılımcıların yaşlarına göre rekreasyon çeşitleri
- 5) Katılımcıların sayısına göre rekreasyon çeşitleri
  - Ferdi (bireysel) rekreasyon
  - Grup rekreasyonu
- 6) Fonksiyonel açıdan rekreasyon çeşitleri
  - Ticari rekreasyon
  - Estetik rekreasyon
  - Sosyal rekreasyon
  - Sağlık rekreasyonu
  - Fiziksel rekreasyon

- Sanatsal rekreasyon
- Kültürel rekreasyon
- Turistik rekreasyon

Karaküçük'e (1999) göre ise rekreasyonun sınıflandırılmasında, kişinin rekreasyon etkinliklerine katılmasına sebep olan amaçlar, istekler ve zevklerin etkili olduğu görüşünü savunmuştur. Bunların yanı sıra, çeşitli kriterlere göre de ayrı gruplandırmalar yapılmaktadır. Buna göre rekreasyonun sınıflandırılması Tablo 1'de ele alınmıştır.

Tablo 1: Rekreasyonun sınıflandırılması

Amaçlarına Göre	Çeşitli Kriterlere Göre	Özel İşlevlerine Göre
Dinlenmek	Yaşa Göre	Ticari rekreasyon
Kültürel	Katılım sayısına göre	Sosyal rekreasyon
Toplumsal	Zamana göre	Uluslararası rekreasyon
Sportif	Mekana göre	Estetik rekreasyon
Turizm	Sosyolojik içeriğine göre	Fiziksel rekreasyon
Sanatsal		Orman rekreasyonu

Cordes ve İbrahim (1996) ise rekreasyon kelimesinin farklı yapılandırılmış ortamlardaki etkinlikleri tanımlamak için kullanılabileceğini belirtir. Yapılan bu tanımlamalara göre rekreasyonu 5 farklı grupta ele alarak incelemek mümkündür:

- 1) Halk rekreasyonu
- 2) Ticari rekreasyon
- 3) Şirket (firma) rekreasyonu
- 4) Terapatik rekreasyon
- 5) Diğer rekreasyon etkinlikleri

2.1.7. Rekreasyon İhtiyacı

Rekreasyon ihtiyacı kavramını ve nedenlerini açıklamadan önce ‐ihtiyaç‐ kavramının tanımlanması gerekmektedir. İhtiyaç, bir şeyi özleme ve/veya yokluk durumu olarak tanımlanabilir (Torkildsen, 2005). Bunun yanı sıra, ihtiyaç biyolojik ve/veya psikolojik bir gereksinim olarak da tanımlanabilir (Darley, Glucksberg ve Kinchala, 1991). Bu gereksinim, özlem ve/veya yokluk hissi bireyi bir amaca ulaşmak için amaçlı eylemler yapmaya yöneltir. Bu durumda, kişilerin çalışma zamanlarında ortaya stres ve yorgunluklarını gidermek için oluşan dinlenme ve beden yenilenmesi gibi bedensel ve/veya psikolojik gereksinimlerini karşılamak için rekreasyona katılma ihtiyacı ortaya çıkacaktır. Bu görüşe göre, rekreasyona katılım ihtiyacını gözlemlenemeyen bir motivasyon, uyarı veya rekreasyona katılım sonucunda elde edilecek şeye karşı ilgi olarak tanımlamak mümkündür (Kyle ve Mowen, 2003). Bu doğrultuda, insanların ihtiyaçlarını hiyerarşik bir yapı içerisinde sınıflandırılması gerekliliği ortaya çıkmıştır (Woolfolk, 1995).

2.1.7.1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi

Maslow'a göre insan arzulayan bir varlıktır, daima ister ve daha çok ister. Fakat neler istediği o anda sahip olduklarına bağlıdır. İhtiyaçlarından biri karşılandığında onun yerini hemen bir başkası alır. Ancak karşılanan bir ihtiyaç yeni davranışları teşvik etmez yalnızca tatmin edilmiş ihtiyaçlar davranışları teşvik eder (Karaküçük, 1999).

Maslow insan ihtiyaçlarını düşük seviyedeki ihtiyaçlar (yaşamı sürdürme ve güvenlik) ve daha üst seviyedeki ihtiyaçlar (entelektüel başarılar ve kendini gerçekleştirme) olarak sınıflandırmıştır. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde insan ihtiyaçlarını en alt seviyeden en üst seviyeye doğru hiyerarşik bir sıralamaya koyar. Bu hiyerarşinin üst basamaklarında yer alan ihtiyaçların giderilebilmesi için daha alt seviyedeki ihtiyaçların tatmin edilmesi gerekmektedir (Feldman, 1996).

Şekil 1: Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi

2.1.7.2. Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

Serbest zaman özgürlük zamanı olarak düşünüldüğünde bireyleri rekreasyona katılmaya motive eden yada bireyin bu tür etkinliklere katılmasına etki eden temel gereksinimlerin belirlenmesi gerekmektedir (Gürbüz, 2006). Bu alanda yapılan pek çok araştırmanın ortak noktası, bireyleri bu tür serbest zaman etkinliklerine motive eden faktörlerin belirlenmesinin yanı sıra insanların rekreasyona yönelik talep ve düzeylerinin araştırılmasıdır (Aslan, 2000; Torkildsen, 2005).

Kılbaş (2001) bireyin rekreasyona katılımında etkili olan temel ihtiyaçlarını şu şekilde sıralamıştır:

- Kendini yenileme ihtiyacı
- Ödüllendirme ihtiyacı
- Eğitim ihtiyacı
- Gözlem ihtiyacı
- İletişim ihtiyacı
- Bütünleşme ihtiyacı
- Gruplaşma ihtiyacı
- Kültürel etkileşim ihtiyacı

Karaküçük (1999) ise rekreasyona duyulan ihtiyacın, rekreasyon etkinliklerinin kişisel ve toplumsal yönden sağladığı faydalardan ileri geldiğini savunmuştur. Buna göre rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenleri şu şekilde sıralanmıştır:

- a) Kişisel yönden rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenleri

- Fiziki sağlık gelişimini yaratır
  - Ruh sağlığı kazandırır
  - İnsanı sosyalleştirir
  - Kişisel beceri ve yeteneğin gelişmesini sağlar
  - Yaratıcı g¼c¼ geliştirir
  - Çalışma başarısı ve iş verimini arttırır
  - Ekonomik hareketi geliştirir
  - İnsanı mutlu eder
- b) Toplumsal y¼nden rekreasyona duyulan ihtiyaacın nedenleri
- Toplumsal dayanışma ve b¼t¼nleřmeyi sağlar
  - Demokratik toplumun yaratılmasına imkan verir

2.1.8. Rekreasyon Etkinlikleri

Bireylerin serbest zamanlarında yapacakları veya yapmayı tercih edecekleri rekreasyon etkinlikleri tamamen bireylerin ¼zg¼r iradesine bağlıdır. Her bireyin kendine has bir seçimi olacağı ve bireylerin kişisel tercihlerinin tamamen birbirinden farklı olacağı da g¼z ¼n¼nde bulundurularak rekreasyon etkinliklerinin sonsuz sayıda olacağını s¼ylemek m¼mk¼nd¼r. Ancak her ne kadar rekreasyon etkinlikleri sayısı sonsuz olsa bile bu etkinlikleri çeşitli gruplar halinde incelemek rekreasyon alanında y¼r¼t¼lecek olan araştırmaların kolaylığı için gereklidir. Mesela, Avustralya, Kanada, Almanya, Fransa, İngiltere, İsrail, Hong Kong, Japonya, Yeni Zelanda, Polonya, İspanya ve Amerika gibi gelişmiş ¼lkelerde yaşayan bireylerin serbest zamanlarında hangi etkinlikleri yaptıklarını içeren raporların yer aldığı bir yayında bu ¼lkelerin raporlarında rekreasyon etkinliklerini çeşitli gruplara ayırdıkları g¼zlenmektedir (Cushman, Veal ve Zuzanek, 1996).

¼rneđin, Avustralya'nın 1991 yılında 2103 katılımcı ile y¼r¼tt¼đ¼ çalışmada serbest zaman etkinlikleri;

- 1) Evde yapılan etkinlikler,
- 2) Sosyal / k¼lt¼rel etkinlikler,
- 3) Spor etkinlikleri ve
- 4) Rekreasyon etkinlikleri olmak ¼zere 4 grupta incelemiştir (Darcy ve Veal, 1996).

1967 ve 1988 yılları arasında Fransa’da yürütülen ve 17.509 katılımcının yer aldığı “Leisure Behaviour of The French” başlıklı rapora göre;

- 1) Akşam yapılan serbest zaman etkinlikleri,
- 2) Medyayı içeren serbest zaman etkinlikleri,
- 3) Sanatsal içeriği olan serbest zaman etkinlikleri,
- 4) Sosyal içeriği olan serbest zaman etkinlikleri,
- 5) Spor etkinlikleri ve
- 6) Uygulamalı serbest zaman etkinlikleri olmak üzere toplam 6 gruba yer verilmiştir (Samuel, 1996).

İngiltere’de yaklaşık 20.000 yetişkin üzerinde uygulanan çalışmada ise serbest zaman etkinlikleri;

- 1) Evde yapılan etkinlikler,
- 2) Kültürel etkinlikler ve
- 3) Spor ve fiziksel rekreasyon etkinlikleri olmak üzere 3 gruba ayırmıştır (Gratton, 1996).

Hong Kong Sports Development Board tarafından 1993 yılında 2941 katılımcı ile yürütülen çalışmada ise;

- 1) Serbest zaman etkinlikleri ve
- 2) Spor etkinlikleri diye 2 grupta incelenmiştir (Sivan ve Robertson, 1996).

Japonya’da 1982 ve 1992 yıllarında olmak üzere 2 ayrı çalışmada toplam 4020 katılımcı yer almıştır ve sunulan rapora göre serbest zaman etkinlikleri;

- 1) Spor etkinlikleri,
- 2) Hobi ve eğlence ve
- 3) Seyahat ve turizm olmak üzere 3 grupta incelemiştir (Harada, 1996).

Bu ülkelerin yanı sıra Kanada’da 1983 ve 1984 yıllarında Research Group on Leisure and Cultural Development, University of Waterloo tarafından yürütülen “Leisure and Cultural Participation of Urban Canadians” başlıklı raporuna göre; serbest zaman etkinlikleri herhangi bir grup altında incelenmemiştir. Ancak toplam

42 adet farklı serbest zaman etkinliğini içermektedir (Zuzanek, 1996). Almanya’da ise 1991 yılında yürütülen bir çalışmanın raporunda ise yine serbest zaman etkinlikleri grup halinde incelenmemiş olup toplam 29 adet farklı serbest zaman etkinliğini içermiştir (Tokarski ve Michels, 1996). İsrail’de 1970 ve 1990 yıllarındaki (Ruskin ve Sivan, 1996) çalışmaların raporlarında 12 adet farklı serbest zaman etkinliği ve Amerika’daki 1994 yılında (Cordell, McDonald, Lewis, Miles, Martin ve Bason, 1996) yürütülen çalışmanın raporunda ise 21 adet farklı serbest zaman etkinliği sunulmuştur.

2.1.9. Yaş Düzeylerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerine Katılım

Bireyler serbest zamanlarında yaptıkları rekreasyon etkinliklerini kendi istekleri doğrultusunda seçtikleri için rekreasyonun bireye has bir özelliği olduğundan bahsedilebilir. Bu görüşe göre rekreasyon sonsuz sayıda olabilir. Ancak yinede, belli yaş gruplarının temel özellikleri göz önünde bulundurularak rekreasyona katılımı farklı yaş düzeylerine göre sınıflandırmak mümkündür (Kılbaş, 2001). Fakat bütün yaş gruplarında insan değişkeni de göz önünde bulundurulmak zorundadır. Aşağıda, yaş gruplarının temel özellikleri ve yaptıkları serbest zaman etkinliklerine örnekler verilmiştir (Kılbaş, 2001).

1. Dönem (4–6 yaş): Bu dönemde bulunan çocukların kendi ilgileri yoğunluktadır. En önemli gereksinimleri arkadaşlık kurmaktır ve toplum ilişkileri bu dönemde başlar. Yeni kavramlar öğrenmeye heveslidirler. Etkinliklerinde hayalcilik söz konusudur. Dikkat süresi kısadır ve istekleri kesin ve nettir. Bu dönemde bulunan çocuklar genellikle oyunlar oynarlar. Çocuklar oyun ile fiziksel becerilerini geliştirirler, arkadaşları ile birlikte oynayarak hem sosyal beceriler kazanırlar hem de akranları tarafından kabul edilme ve onaylanma duygusunu edinirler (Cordes ve İbrahim, 1996). Daha erken yaş grubunda olan çocuklar (bebeklik dönemi) ise oyun ile birlikte kendi bedenlerini ve çevrelerinde bulunan objeleri tanırlar. Bu dönemde yapılan etkinliklerde, çocukların el-göz koordinasyonu uyumlu olmadığından çabuk yoruldukları gözlemlenir ve her şeyi oyun olarak kabul ederler (Kılbaş, 2001).

2. Dönem (6–9 yaş): Bu yaş grubu iddiacıdır ve sabırsızdır. Düşünmeden hareket eder ve yerinde duramaz. Sorgulama döneminde oldukları için çok meraklıdırlar ve ilgileri geniş kapsamlıdır. Dikkat süreleri bir önceki yaş grubuna

göre artış göstermektedir. Kendi akranlarının yanı sıra yetişkinlerden de onay görmek isterler. Beden postürü zayıf olmakla beraber küçük kas koordinasyonu gelişmiştir. Fiziksel etkinlik gereksinimleri rekabet içeren takım oyunları ve kovalamaca gibi oyunlardır (Kılbaş, 2001).

3. *Dönem (9–12 yaş)*: Bu dönemde bulunan bireylerin, bir sosyal çevre içerisinde toplu halde yaşama ruhu başlamıştır. Kendi yaş gruplarını önemserler. Aşırı derecede hareketlidirler. Maceraya heveslidirler ve kahramanlara yoğun hayranlık duyarlar. İlgi süreleri artmıştır. Kendi kendine bilinçlendiği zamandır ve kişilik gelişiminin belirginleştiği gözlemlenmektedir. Kendi seçimlerini yaparak bağımsızlıklarını ilan etmek isterler. Fiziksel dayanıklılığı artmıştır ve bedensel koordinasyonu otomatikleşmeye başlamıştır. Kendi kişisel performansını öne çıkartmaktan hoşlanırlar ve çok fazla yarışmacıdırlar (Kılbaş, 2001). Böylelikle bu dönemde bulunan çocukların genelde spora başladıkları gözlemlenmektedir. Ancak sporun çocuğa hem faydası hem de zararları olabilir. Fiziksel uygunluk kazanımı, karmaşık becerilerin gelişimi, takım oyunu ve disiplini öğrenmesi ve öz-güveninin artması sporun faydaları arasında sayılabilir. Bunların yanı sıra, fazla antrenman yapma sonucu ortaya çıkabilecek sakatlanma risk, gereksiz yere kazanma hırslarının oluşumu ve antrenörlerinden ve/veya ebeveynlerinden kaynaklanan psikolojik baskı gibi zararları da olabilir (Cordes ve İbrahim, 1996).

4. *Dönem (12–15 yaş)*: Ergenlik çağı yaşı olan bu dönemde gelişme çabuk görülür. Bir kahramana hayranlık ve bir gruba bağlılık en üst noktadadır. Başkalarına karşı hassastırlar. Maceracı ve heyecanlıdırlar. Çevresindekilerden anlayış arzusu içinde olup öfkelerini nadiren gizlerler (Kılbaş, 2001). Bu dönemde bulunan bireyler de kimlik gelişimi ve bağımsız olma arzusu gözlemlenir. Ergenlik çağındaki fiziksel ve psikolojik değişimler bu dönemde bulunan bireylerin rekreasyon tercihlerini oldukça fazla etkilemektedir. Rekreasyon etkinliklerine katılım ergenlere rahatlama, sosyalleşme, oyun oynama ve spor yapma imkanı sağlar (Cordes ve İbrahim, 1996). Rekreasyon etkinliklerinden hobiler, el sanatları, oyun etkinlikleri ve spordan hoşlanırlar. Mekanik aletler ilgilerini çeker. İzcilik ve eğlence partileri gibi sosyal etkinliklere katılırlar (Kılbaş, 2001).

5. *Dönem (15–18 yaş)*: Eleştirel tavırlara sahiptirler ve kendilerine güvenleri gelişmektedir. Gerçekleşmesi zor istekleri vardır. Buldukları grubun kendilerini

onaylamasını ister. Duygusal olarak aşırı hassastırlar. Bedensel koordinasyonu düzelmiş kuvveti artmıştır. Bu yaş dönemi takım oyunlarının tercih edildiği dönemdir. Okuma, grup etkinlikleri, dans toplulukları ve partiler gibi rekreasyon etkinliklerinden hoşlanırlar. Bunların yanı sıra, müzik dinlemekten, kitap okumaktan ve arkadaş gruplarıyla beraber uzun yürüyüşler yapmaktan ve/veya sinema ve tiyatro gibi sanatsal etkinliklere katılmaktan hoşlanırlar (Kılbaş, 2001).

6. *Dönem (18–30 yaş)*: Daha olgundurlar. Alışkanlık, tutum ve davranışlar önemli derecede gelişmeye başlamıştır. Bu dönemdeki bireylerin rekreasyon ihtiyaçlarının doğru bir şekilde karşılanması gerekmektedir çünkü bu dönemde oluşturulan rekreasyon alışkanlığı, tutum ve davranışları onların hayat boyu kullanacağı alışkanlık, tutum ve davranışlara dönüşecektir (Cordes ve İbrahim, 1996). İçinde buldukları işi başarmak istekleri yüksek olduğu için sorumluluk isteyen ve entelektüel etkinliklere karşı ilgilidirler. Gençlik dönemindeki etkinlikleri yetişkin yaşamında da devam ettirirler. Spora karşı ilgileri olup, yüzme ve dans gibi etkinliklerden hoşlanırlar. Bireysel sporlar, kulüpler, müzik, tiyatro, hobiler ve aile içi etkinliklerle devlet denetimindeki etkinlikler ilgilerini çeker (Kılbaş, 2001).

7. *Dönem (30–65 yaş)*: Bu dönemde bulunan bireyler tamamen olgunlaşmışlardır. Sorumluluklarını kabul ederler. Kişilik çeşitleri rekreasyona alışkanlık ve tutumlarını oldukça fazla etkiler (Cordes ve İbrahim, 1996). Aile etkinlikleri, topluluk etkinliklerinden, iş ilişkilerinden, kulüplerin ve dini kurumların etkinliklerinden hoşlanırlar. Daha az kuvvet içeren etkinliklerden hoşlanırlar. Seyahat etmek bunlardan biridir. Bunun yanı sıra, balık tutma, müzik, tiyatro ve uzun yürüyüşlerden hoşlanırlar (Kılbaş, 2001).

8. *Dönem (65 yaş ve üstü)*: fiziksel dayanıklılık ve kuvvetlerinde azalma olduğu için daha fazla dinlenmeye gereksinimleri vardır. Yaptıkları işlerde olgun ve kararlı tutum izlerler. Diğer yaş gruplarından olan yakınları ile ilgilidirler. Emeklilik döneminde oldukları için yaptıkları etkinliklerde değişiklik yapılması gerekliliğini hissederler. Bunun için evde kalmaktansa dışarı çıkmayı tercih ederler. Toplumsal katılımlardan, kulüp etkinliklerinden, hobilerden, entelektüel uğraşılardan, bahçıvanlıktan hoşlanırlar (Kılbaş, 2001).

2.2. Çoklu Zeka Kuramı

2.2.1. Zekanın Tanımı

İnsanlar çeşitli özelliklerine göre birbirlerinden ayrılırlar. Bu özelliklerden biri de zekadır. Günümüze kadar, pek çok değerli bilim insanı bireyin zihinsel yapılarına ve davranışlarına bakarak zeka üzerine fikirler yürütmüşlerdir. Buna göre zeka, kimi zaman bir testten alınan puan, kimi zaman çevreye uyum sağlama, kimi zaman da problem çözme yeteneği olarak düşünülmüştür (Bümen, 2002). Zekanın soyut bir kavram olması zeka tanımlarının da çeşitli olmasına neden olmuştur. Bunun için zekanın tanımlamasını yapabilmek için zeka kavramı üzerinde çalışmış araştırmacıları kuramlarıyla birlikte incelemek gerekmektedir. Bunlardan bazıları aşağıda sıralanmıştır.

İbn-i Sina'ya göre zeka, hem öğrenme sürecinden ayrı hem de dış dünyadan gelen algıların insana verdiği bilgiyi öğrenmeyle ortaya çıkmaktadır (Selçuk, 2003).

Bireysel farklılıklar ve zeka konusunda ilk çalışmaları yapan *Galton* ise bireysel farklılıkların duygusal yeteneklerdeki farklılıklardan kaynaklandığını savunmuştur. Ayrıca kalıtsal faktörlerin insan zekasının belirlenmesinde de önemli bir rol oynadığını da belirtmiştir. Bunların yanı sıra, bireyler duyuları vasıtasıyla çevreyi farklı olarak adlandırdığını ileri sürmüştür. Bu durumda bir kişinin duyuları ne kadar iyi olursa zekasının da o kadar iyi olacağını savunmuştur (Hirsh, 2004).

Cattel zeka testi kavramını ilk kez ortaya çıkarmıştır. Duyum keskinliği ve tepki hızındaki farklılıklar zihinsel fonksiyonlardaki farklılığı yansıtır görüşünü savunur (Selçuk, 2003).

Binet'e göre ise zeka; kavrama, hüküm verme, akıl yürütme gibi karmaşık üst düzey işlemlerde kendini gösterir. Bireyin zekası hakkında bilgi edinmenin en iyi yolu bireyi kendisinin çözebileceği problemlerden daha zor problemlerle karşı karşıya getirerek kendi zekası hakkında daha objektif bilgiler elde edileceğini savunmuştur (Selçuk, 2003).

Spearman'a göre bütün zihinsel etkinliklerde rol oynayan genel bir zeka vardır ve bu "g faktörü (genel faktör)" olarak isimlendirilir. Ayrıca belirli zihinsel etkinliğin gösterilebilmesi için genel zihinsel yeteneğin dışında gerek duyulan zihin gücüne ise "s faktörü (özel faktör)" denir (Hirsh, 2004).

Thorndike, Spearman'ın ileri sürdüğü, zekanın birbiri ile ilişkili faktörlerden oluştuğu fikrine karşı çıkararak zekanın birden fazla faktörden meydana geldiğini, faktörlerin birbirinden bağımsız olduğunu ve bu durumda genel bir zekadan bahsedilemeyeceğini ileriye sürmüştür. Bir sorunun çözümünde birden fazla faktör rol oynayabilir. Ona göre, soyut zeka, mekanik zeka ve sosyal zeka olmak üzere üç faktör bulunmaktadır. Ayrıca zekanın düzey, genişlik ve hız olmak üzere de üç boyutu vardır şeklinde tanımlamıştır (Demirel, Başbay ve Erdem, 2006).

Ceci ise biyo-ekolojik yaklaşımı savunmuştur. Genel zeka veya "g faktörü" biçiminde tanımlanan tek bir zeka kavramına karşı çıkmış, zekayı biyolojik temelleri olan çoklu bilişsel potansiyel, bağlamsal ve bilgi bütünlüğü ile değerlendirmiştir (Selçuk, 2003).

Guilford, faktör analizi yolu ile birbirinden bağımsız zihinsel faktörler saptamış ve zekanın tabiatı ancak bu öğelerin bilinmesi ve bunların bir sistem içinde düşünülmesi ile anlaşılacağını savunmuştur. Geliştirdiği zeka testi ile insanın bilişsel sisteminin yapısal bir bütünlüğü olduğu ve süreçlerle ilgili işlemlerin bireyden bireye farklılık gösterdiği düşünülmektedir. Bu kuramda bahsedilen varsayımlara göre; zihin birbirinden bağımsız faktörlerden meydana gelir, birey farklı zihinsel etkinliklerde aynı çabayı göstermeyebilir ve zihinsel etkinliklerin; içerik, işlem ve ürün olmak üzere üç yönü vardır (Bümen, 2002).

Thurstone ise, zihinsel farklılıklar "g faktörü"nden değil, birbirinden ve kendinden bağımsız yedi faktörden ileri gelir. Bunlar: sözel kavram, sözel akılcılık, sayısal yetenek, tümevarımsal muhakeme, bellek, uzaysal düşünme ve algı hızıdır (Selçuk, 2003).

Piaget zekayı zihin değiştirme ve kendini yenileme gücü olarak tarif etmiş ve zekaya gelişimsel açıdan bakmıştır. Ayrıca zekayı bir uyum süreci olarak görür. Burada bahsedilen uyum, organizma ve çevre etkileşimindeki dengeyi anlatmaktadır (Bacanlı, 2004).

Gardner, zekanın tek bir faktörle açıklanamayacak kadar çok sayıda yetenekleri içerdiğini ileri sürmektedir. Zekayı bir veya birden fazla kültürde değer bulan bir ürün ortaya koyabilme kapasitesi, gerçek hayatta karşılaştığı problemlere etkili ve verimli çözümler üretebilme becerisi ve çözüme kavuşturulması gereken yeni ve karmaşık yapıları keşfedebilme yeteneği olarak tanımlamaktadır.

Dolayısıyla, Gardner “çoklu zeka kuramı” ile zeka konusuna daha geniş bir bakış açısı kazandırmış ve insanların sahip oldukları farklı yetenekleri-potansiyelleri “zeka alanları” olarak adlandırmıştır (Saban, 2004).

Sternberg ise zekanın üç öğeden oluştuğunu savunan “Triarşik Zeka Kuramını” geliştirmiştir. Bu üç öğenin, *üst öğeler* (problemin ne olduğunu belirleme ve hangi stratejinin kullanılacağını değerlendirme), *performans öğeleri* (seçilen yöntemlerin uygulamaya sokulması) ve *bilgi kazanma öğesi* (yeni bilginin edinilmesi) gibi bir takım zihinsel işlemlerden oluştuğunu öne sürmüştür. Bu kuramda, problem çözme sürecinde yürütücü-biliş/üst biliş (metacognitive) ya da yönlendirici (monitoring) stratejilerin rolüne dikkat çekilmektedir. (Bacanlı, 2004).

Horn ise Cattels’in zeka konusunda ileri sürdüğü esnek (fluid) ve esnek olmayan (crystallized) yetenekler kuramını esas alarak bir başka kuram geliştirmiştir. Bu kurama göre, esnek yeteneklerden oluşan insan zekasının yeni, birbirine benzemeyen çevre ve durumlarda kendini göstereceğini, kalıplaşmış becerilerden oluşan zekanın ise her bireyin kendi kültürüne has özelliklerden oluştuğunu vurgulamıştır. Bunun yanı sıra, bu iki zekanın da birbirinden bağımsız olarak varlığını sürdürdüğünü ileri sürmüştür (Hirsh, 2004).

Goleman, Thorndike’in sosyal zeka adını verdiği zeka üzerinde durmuş ve duygusal zeka (EQ) kavramını ortaya atmıştır. Duygusal zeka; kendini harekete geçirebilme, aksiliklere rağmen yoluna devam edebilme, dürtülerini kontrol ederek doyumu erteleyebilme, ruh halini düzenleyebilme, sıkıntıların düşünmeyi engellemesine izin vermeme, umut besleme ile kendini gösterir. Ona göre duygusal sağlık zihinsel yetkinlikten (üstünlükten) daha önemlidir. Ayrıca, duygusal zihin evrim basamağındaki akıl zihninden önce ortaya çıkmıştır. Böylece Goleman herhangi bir uyarıcıya karşı gösterilecek tepkinin akıl zihninden önce duygusal zihin tarafından algılandığını savunmuştur (Hirsh, 2004; Goleman, 2003).

2.2.2. Çoklu Zeka Kuramı ve Ortaya Çıkışı

Gardner’in çocuklar ve beyni hasarlı kişiler üzerinde yaptığı uzun çalışmalar Çoklu Zeka Kuramı’nın ortaya çıkmasını sağlamıştır. Fareler ve beyni hasarlı kişiler üzerinde yapılan çalışmalar ise, zeka alanlarıyla ilgili davranışların beyin hücrelerinin belli merkezlerinden yönetildiğini göstermektedir. Örneğin, beyinde

hasar olmasa da, beynin bazı insanlarda sol tarafı, bazı insanlarda sağ tarafı, bazı insanlarda ise her iki tarafı aynı ölçüde güçlüdür. Bireyler güçlü olunan bölgelere bağlı olarak bir ya da birkaç alanda yüksek performans gösterebilirler. Önemli olan bu alanların belirlenmesi ve tüm bu alanlara yönelik geliştirici etkinliklerin planlanmasıdır (Ülgen, 1997; Selçuk, 2004). Gardner’da araştırmalarında eskiden çok iyi bir şarkıcı olan insanların hala konuşabildikleri halde, şarkı söyleyemediklerini fark etmiştir. Bazı becerilerin yitirilmesi ve bazılarının ise hala kullanılması Gardner’ın birden fazla zeka türünün varlığına inanması ile sonuçlanmıştır (Checkley, 1997). Gardner’a göre, zeka tek bir yapıdan meydana gelmez, insanların birbirinden farklı en az sekiz zekaya sahiptirler ve bunlar zaman içinde geliştirilebilir (Selçuk, 2004). Armstrong’un (1994) belirttiği gibi;

“Çoklu zeka kuramı işlevsel bir biliş teorisi ve her bireyin sekiz zeka alanına sahip olduğunu ileri sürer. Bazı insanların bunların çoğuna ya da hepsine yüksek düzeyde sahip olduğu görülür. Örneğin Alman Goethe, hem bilim adamı, hem felsefeci, hem de şairdir. Çoğumuz bazı zekalarda gelişip, bazı zekalarda gelişmemiş iki kutup arasında kalmışızdır. Gardner uygun öğretim, zenginleştirilmiş bir ortam ve iyi bir destekle bireylerde sekiz zekanın geliştirilebilecek kapasiteye sahip olduğunu ileri sürer. Nitekim yapılan çalışmalar yetenek eğitimi programlarıyla, çok az müzik yeteneğine sahip olunsada bireylerin doğru çevresel etkenlerin bileşimiyle keman ve piyano çalabileceğini göstermiştir (Armstrong, 1994).”

Gardner 1993’e kadar yedi farklı zeka tanımlamıştır. 1995 yılında ise Gardner, bu zekalara sekizinci zeka olarak doğacı zekayı eklemiştir. Son yıllarda varoluşsal zeka olarak nitelendirdiği; kişinin varolmak, ölüm, yaşam ve sonsuzluk gibi temel sorulara verdiği yanıtlarla kendini gösteren yeteneği dokuzuncu zeka olarak belirlemiştir. Ancak bunun bir zeka çeşidi olup olmadığı konusunda kesin kayıtlara gerek duyulmamaktadır (Kazak, Yürük, Çakır ve Sungur, 1999; Akboy, 2005). Zeka alanlarının hiçbiri yaşamda kendiliğinden oluşmaz. Ayrıca, çeşitli zeka alanları birbiri ile sürekli olarak etkileşim içindedir. Örneğin, bir kişinin futbol oynadığı zaman bedensel – kinestetik zekaya (koşmak ve topa vurmak için), görsel – uzamsal zekaya (oyun sahasına uyum sağlamak ve topları takip etmek için), sözel – dilsel ve sosyal zekalara (oyunda başarılı bir mücadele için) ihtiyacı vardır (Yıldırım, 2006).

Çoklu zeka kuramı, genel anlamda insanların sahip oldukları bilgi, anlayış ve becerileri tanımlamayı ve bunlara sahip olup olmadıklarını belirlemeyi amaç edinir. Çoklu zeka bir kişinin bir problemi başkalarından farklı bir şekilde yapmayı denemesiyle devreye girmektedir (Gardner, 1999). Buna göre Çoklu zeka kuramı bireylerin ilgilerini, yeteneklerini, gizilgüçlerini ortaya çıkararak geliştirebilmeyi hedefleyen, her bir bireyin farklı alanlarla ilgili zekalara sahip olduğunu savunan, öğrencilerin öğrenmelerinde farklı fırsatlar ve seçme hakkı sunan yeni bir eğitimsel düzenlemedir (Gardner, 1983).

Gardner'ın kuramı testlerle ölçülen niceliksel geleneksel zeka anlayışlarıyla çelişmektedir çünkü eski anlayışlar bütünsel bir becerinin niceliksel ifadesidir. Oysa çoklu zeka kuramı nicelikten çok niteliğe, bireyin sahip olduğu yeteneklere ve bunları uygulamadaki yeterlilikleri ile ilgilenir (Gündeşli, 2006; Morgan, 1996).

Çoklu zeka kuramının iki temel ayırt edici özelliği bulunmaktadır. Öncelikle, çoklu zeka kuramı bireyin gerçek yaşamda problem çözme ve bunun sonucunda bir ürün elde etmesine dayanır. İkincisi ise zekaların çoğul ve birbirleriyle karmaşık sürekli bir etkileşim içinde bulunmasıdır. Ayrıca çoklu zeka kuramına göre tüm zekalar eşit değerdedir. Hiçbiri diğerlerinden daha önemli değildir. Bunun yanı sıra, çoklu zeka kuramı, bireysel farklılıklara dikkat çektiği ve bireylerin sahip olduğu potansiyellerini ortaya çıkarmaya ve geliştirmeye odaklandığı için son yıllarda ön plana çıkmıştır (Akamca, 2003; Hoerr, 2002).

Gardner'ın (1983) Çoklu Zeka Kuramı'nda dört ana unsur bulunmaktadır. Öncelikle, her birey en az sekiz zeka türünün hepsine ve/veya daha fazlasının bileşimine sahiptir. İkinci unsur ise her bireyin kendi zekasını ihtiyaç nispetinde geliştirebilmesiyle ilgilidir. Yani, öğrencileri uygun alanlara yönlendirerek, cesaret vererek ve kapasitelerini artırarak zeka düzeyleri geliştirilebilir. Bir diğer unsur ise farklı zekalara hitap eden etkinliklerin bir arada kullanılmasının mevcut zekaların bir arada kullanılmasıyla birbirleri ile etkileşiminin mümkün olmasıdır. Sonuncu ve dördüncü etmen ise; bahsi geçen sekiz zeka türünden hiçbirinin kendi kendine var olamayacağı gerçeğidir. Armstrong'a (1994) göre bütün insanlar bu zeka türlerine sahip olsa da bunların düzeyi bireyden bireye farklılık gösterir.

Ayrıca, Gardner (1993) kuramını kanıtlamak için sekiz kıstas öne sürmektedir. Bunlar:

- 1) *Beyindeki bir hasar yüzünden izole olma potansiyeli*: Önemli bir kaza ya da hastalık sonucu beyni hasar gören insanlar üzerinde yaptığı araştırmalara göre bu kişilerin bazı yeteneklerinin kaybolduğunu bazılarının ise hiçbir hasar görmeden aynen kaldığını tespit etmiştir. Örneğin beynin “Broca” bölgesinden hasar gören bir kişinin sözel / dilsel zekaya ilişkin becerileri zarar görmüş ve bu kişi konuşma, okuma ve yazmada güçlük çekerken, diğer zeka alanlarına ait şarkı söyleme, matematik, dans etme, diğerleriyle ilişki kurma, duygularını ifade etme gibi özelliklerini yitirmediği görülmüştür.
- 2) *Geri zekalı, üstün zekalı ve diğer istisnai bireylerin varlığı*: Gardner bazı insanlarda belli bir zeka gelişimi üst düzeyde bulunurken diğer zekaların gelişimi çok düşük düzeyde bulunabileceğini belirtmiştir.
- 3) *Tanımlanabilir bir kilit operasyon ya da operasyonlar dizisi*: İnsan zekası içerden ya da dışarıdan sunulan bilgiyle harekete geçmek ya da tetiklenmek üzere genetik olarak programlanmış sinirsel bir mekanizma ya da bilgisayar sistemi olarak düşünülebilir.
- 4) *Farklı bir gelişim hikayesi ve tanımlanabilir bir uzman performansı*: Bir zekanın, normal olduğu kadar parlak bireylerin de yetişme çağına geçtiği tanımlanabilir bir gelişim hikayesi olmalıdır. Bu gelişim tarihinde tanımlanabilir köşe taşları kadar ayırt edilebilir kritik dönemler de olabilir. Gardner her zekanın kişi için kendine özgü bir tarihi olduğunu vurgulamaktadır. Örneğin bir öğrencinin küçük yaşlarda müziksel zekası ön planda yer alırken, aynı öğrenci ellili yaşlarında iyi bir yazar da olabilir.
- 5) *Evrimsel bir tarih ve aklın evrimi*: Gardner insanlığın evrimi içerisinde de farklı zaman dilimlerinde farklı zeka alanlarının kullanımının yoğun olduğunu belirtmiştir. Örneğin insanların mağaralar da yaşadığı dönemde görsel/uzamsal zekalarının gelişiminin mağara resimlerinden anlaşılabilir.
- 6) *Deneysel psikolojinin katkısı*: Psikolojik deneysel testler, belli becerilerin belli zekaların bir ilanı olduğu (ya da olmadığı) iddiasına da inandırıcı bir kanıt sunabilir.
- 7) *Psikometri bulgularının katkısı*: Psikolojik deneylerden elde edilen sonuçlar, zekalara ilişkin bir bilgi kaynağıdır; standart testlerin (IQ testleri gibi)

sonuçlarıysa başka bir tür ipuçları sunar. Bu yüzden psikometrik bulgular her zaman olduğu gibi yorumlanmamalıdır. Örneğin bazı insanlar telefon numaralarını hatırlamada çok iyi iken yüzleri hatırlamada yeterli olamamaktadırlar.

- 8) *Bir sembol sisteminde kodlanmaya (kendini gerçekleştirilmeye) duyarlılık:* İnsanların bilgiyi sunumu ve iletmesi çoğunlukla bir sembol sistemi üzerinden gerçekleşir. Bir zekanın kendini özel sembol sistemi ya da kültürel bakımdan yönlendirilmiş başka bir alan olmaksızın da işlemesi mümkünken insan zekasının en önemli özelliklerinden biri de bir sembol sistemi içinde kendini gerçekleştirilmeye yönelik “doğal” eğilimdir. Örneğin sözel zeka için sözlü ya da yazılı olarak kullanılan bir çok dili (İngilizce, Fransızca, İspanyolca v.b.) ya da mimarların, mühendislerin kullandıkları grafiksel dili içerir.

2.2.3. Çoklu Zeka Kuramının İlkeleri

Howard Gardner (1983) tarafından tespit edilen zeka ile ilgili ilkeler şunlardır:

- İnsanlar çok farklı zeka türlerine sahiptirler.
- Her insan aktif olarak kullandığı zekaları ile özel bir karışıma sahiptir.
- Her insanın kendine özgü bir zeka profili vardır.
- Zekaların her biri insanda farklı bir gelişim sürecine sahiptir.
- Bütün zekalar dinamiktir.
- İnsandaki zekalar tanımlanabilir ve geliştirilebilir.
- Her insan kendi zekasını geliştirmek ve tanımak fırsatına sahiptir.
- Her bir zekanın gelişimi kendi içinde değerlendirilmelidir.
- Her bir zeka hafıza, dikkat, algı ve problem çözme açısından farklı bir sisteme sahiptir.
- Bir zekanın kullanım esnasında diğer zekalardan da faydalanabilir.
- Kişisel altyapı, kültür, kalıtım ve inançlar zekaların gelişimi üzerinde etkiye sahiptir.
- Bütün zekalar, insanın kendini gerçekleştirilmesi yolunda farklı ve özel kaynaklardır.

- İnsan gelişimini değerlendiren tüm bilimsel kuramlar çoklu zeka kuramını desteklemektedir.
- Şuanda bilinen zeka türlerinden daha farklı zekalar da olabilir.

2.2.4. Çoklu Zeka Alanları ve Özellikleri

Gardner'ın 1983'te ilk olarak ortaya çıkardığı kuramında 7 farklı zeka alanları mevcuttu. Ancak daha sonraki çalışmalarında ortaya 8. bir zeka alanı daha çıkarmıştır. Bu zeka alanları ve bunların genel özellikleri aşağıda detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

2.2.4.1. Sözel – Dilsel Zeka

Sözel – dilsel zeka, sözcükler zekası ya da dilin temel işlemlerini açıkça kullanabilme yeteneğidir (Bümen, 2002). Başka bir deyişle; kelimelerle düşünme ve ifade etme, dildeki karmaşık anlamları değerlendirme, kelimelerdeki anlamları ve düzeni kavrayabilme, şiir okuma, mizah, hikaye anlatma, gramer bilgisi, mecazi anlatım, benzetme, soyut ve simgesel düşünme, kavram oluşturma ve yazma gibi karmaşık olayları içeren dili üretme ve etkili kullanma becerisidir (Vural, 2004).

Dil zekası, insanların kendi kendilerine olan yeterliliklerinin ve kendi güveninin temeline dayanır çünkü insanların dünya ile iletişim kurmada ilk adımları, kendilerini ifade edebilme becerilerini kullanabilmeleridir (Yavuz, 2001).

Bu zekası yüksek olan kişiler; her hikayeyi, masalı fıkrayı anlatır. Kelime oyunlarını sever. Sözel olarak iyi iletişim kurarlar. Farklı kelimeleri, sesleri, ritimleri dinler ve tepkide bulunur. Diğer insanların seslerini, stil üslubunu, okumasını ve yazmasını taklit edebilir. Cümleleri dinler, yorumlar, farklı bir tarzda ifade eder ve söylediklerini hatırlar. Dinleyicileri, konuşmaları ile etkiler. Farklı dilleri öğrenme becerisine sahiptir. Hikaye, şiir yazma gibi etkinliklerden zevk alır.

Sözel – dilsel zekanın özündeki kapasiteler şunlardır (Bümen, 2002):

- 1) Düzeni ve sözcüklerin anlamını kavrama
- 2) Açıklama, öğretme ve öğrenme
- 3) Mizaha dayalı anlatım
- 4) Yazılı ya da sözlü olarak etkili hitabet
- 5) Hatırlama ve geri getirme

6) Metalinguistik analiz

2.2.4.2.Mantıksal – Matematiksel Zeka

Mantıksal – matematiksel zeka veya diğer bir adıyla akıl yürütme zekası, soyut problem çözme ve birbiri ile bağlantılı kavramlar, düşünceler arasındaki karmaşık ilişkileri anlama yeteneğidir (Bümen, 2002). Başka bir deyişle; sayılarla düşünme, hesaplama, sonuç çıkarma, mantıksal ilişkiler kurma, hipotezler üretme, eleştirel düşünme, sayılar, geometrik şekiller gibi soyut sembollerle tanışma, bilginin parçaları arasındaki ilişkileri kurma becerisidir (Vural, 2004).

Bu zeka türü gelişmiş bireyler, nesnelere belli kategorilere ayırarak, olaylar arasında mantıksal ilişkiler kurarak, nesnelere belli özelliklerini niceliksel olarak sayısalılaştırarak, hesaplayarak ve olaylar arasında birtakım soyut ilişkiler üzerinde düşünerek iyi öğrenirler (İflazoğlu, 2003).

Bunların yanı sıra; matematik etkinliklerini, strateji oyunlarını, mantık bulmacalarını sever. Zeka oyunlarında başarılıdırlar. Deney yapma, sınaama, sorgulama ve araştırmalardan zevk alır. Neden-sonuç ilişkilerini çok iyi kurar. Mantıksal problem çözümlerinde başarılıdırlar. Miktar tahminlerinde bulunur. Grafikler ya da şekiller halinde verilen (görsel) bilgileri yorumlar. Bilgisayar programları hazırlar. Grafik, şema ve şekillerle çalışmaktan hoşlanır.

Mantıksal – matematiksel zekanın özündeki kapasiteler şu şekilde belirtilmiştir (Bümen, 2002):

- 1) Soyut yapıları tanıma
- 2) Tümevarım yoluyla akıl yürütme
- 3) Tümdengelim yoluyla akıl yürütme
- 4) Bağlantı ve ilişkileri ayırt etme
- 5) Karmaşık hesaplamalar yapma
- 6) Bilimsel yöntemi kullanma

2.2.4.3.Görsel – Uzamsal Zeka

Görsel – uzamsal zeka; resimler, imgeler, şekiller ve çizgilerle düşünme, üç boyutlu nesnelere algılama ve muhakeme etme becerisidir (Vural, 2004). Bu zeka özelliği, duyuusal-motor algının keskinleşmesi ile başlar. Göz, renk, şekil, biçim,

dokunuş, derinlik, boyut ve ilişkileri ayırıştırır. Zeka gelişirken, el-göz koordinasyonu, ince devinim kontrolü ile kişinin, algılanan şekil ve renkleri, çeşitli ortamlarda yeniden üretilmesini sağlar (Demirel, 2000).

Görsel – uzamsal zekaya sahip insanlar; yer, zaman, renk, şekil, biçim ve desen gibi olgulara ve bu olgular arasındaki ilişkilere karşı hassas ve duyarlıdırlar. Dolayısıyla, bu zekası güçlü olan kişiler, varlıkları, olayları veya olguları görselleştirerek ya da resimlerle, çizgilerle ve renklerle çalışarak en iyi öğrenirler (Saban, 2004). Ayrıca, bu zekası iyi gelişmiş bir kişi, bir objenin farklı açılardan perspektifini anlayabilir, onu zihninde canlandırabilir. Öğrendiği bilgileri somut ve görsel sunuşlara dönüştürür (Vural, 2004). Bunların yanı sıra, resimler ve şekillerle düşünür. Harita, tablo ve diyagramları anlayabilir. Çok hayal kurar. Sanat ve proje etkinlikleri, görsel sunuşları sever. Tasarım, çizim ve görsellikten zevk alır. Kolaylıkla yön bulma becerisine sahiptir. Origami ve maketler gibi üç boyutlu ürünler hazırlamaktan hoşlanır.

Görsel – uzamsal zekanın özündeki kapasiteler şunlardır (Bümen, 2002):

- 1) Aktif hayal gücü
- 2) Zihinde canlandırma
- 3) Uzayda yer, yön, yol bulma
- 4) Grafik temsili
- 5) Uzaydaki nesnelere arasındaki ilişkileri tanıma
- 6) İmajlarla zihinsel manevralar yapma
- 7) Farklı açılardan objeler arasındaki benzerlik ve farklılıkları tanıma

2.2.4.4.Müziksel – Ritmik Zeka

Müziksel – ritmik zeka, ritmik ve tonsal kavramları tanıma ve kullanma ile çevreden gelen seslere, insan seslerine ve müzik aletlerine karşı duyarlılık kapasitelerini içerir (Başbay, 2000). Başka bir deyişle, duyguların aktarımında, müziği algılama ve sunmada müziği bir araç olarak kullanma yeteneği, yani ritme, melodiye, tona karşı duyarlı olma yeteneğidir (Demirel, 2000). Bu zeka, çevredeki seslerden anlam çıkarma, konuşulan kişinin ses tonundan ruh durumunu kestirme, arabanın motor sesinden problem olduğunu anlama gibi davranışlar da müziksel – ritmik zekanın bir parçasıdır (Lazear, 2000).

Müziksel – ritmik zekası gelişmiş bireyler, ritmik ve tonsal kavramları tanıma ve kullanma becerilerinin yanında çevreden gelen seslere ve müzik aletlerine karşı duyarlılık gösterirler. Notasını görmediği müziği ve melodileri tanırlar. Çalışırken tempo ve ritim tutarlar. Şarkı söyleme, mırıldanma ve dinlemeyi severler (Vural, 2004). Ayrıca, enstrüman çalar, koroda söyler. Müziği yaşamında kullanmak için fırsatlar oluşturur. Müziği hareketlerle birleştirerek farklı figürler ortaya çıkarabilirler.

Müziksel – ritmik zekanın özünde şu kapasiteler yer almaktadır (Bümen, 2002):

- 1) Müziğin ve ritmin yapısına değer verme
- 2) Müzikle ilgili şemalar oluşturma
- 3) Seslere karşı duyarlılık
- 4) Melodi, ritim ve sesleri taklit etme, tanıma ve yaratma
- 5) Ton ve ritimlerin değişik özelliklerini kullanma

2.2.4.5.Bedensel – Kinestetik Zeka

Bedensel – kinestetik zeka, vücut hareketlerini kontrol etmeyi ve yorumlamayı, fiziksel nesnelere manipüle etmeyi ve vücut ile zihin arasında bir uyum oluşturmayı sağlar (Bümen, 2002). Başka bir deyişle, bireyin bir problemi çözmek, bir model inşa etmek veya bir ürün meydana getirebilmek için vücudun belli organlarını kullanabilmesi kapasitesidir. Bedensel – kinestetik zeka alanı; koordinasyon, denge, güç, esneklik ve hız gibi bazı fiziksel yetenekleri ve bu

yeteneklerin hepsinin bir arada işlemlerini sağlayan devinimsel nitelikteki bazı özel becerileri de içermektedir (Saban, 2004).

Bedensel – kinestetik zekası yüksek olan bireyler en iyi yaparak-yaşayarak öğrenirler. Ayrıca bir veya birden fazla sporla uğraşır. Uzun süre hareketsiz duramaz. Nesnelere parçalayıp bütünlemeyi sever. Yeni ve tanımadığı nesnelere dokunur. Çevresini, nesnelere, eşyaları dokunarak ve hareket ederek inceler. Fiziksel yetenek isteyen alanlarda yenilikler keşfeder ve farklılıklar ortaya çıkarır. Söylenenden çok yapıları hatırlar. Gezi, inceleme ve model yapma gibi fiziksel etkinliklere katılımdan zevk alır (Vural, 2004).

Bedensel – kinestetik zekanın özündeki kapasiteler şu şekilde sıralanmıştır (Bümen, 2002):

- 1) Vücut hareketlerini kontrol etme
- 2) Önceden planlanmış vücut hareketlerini kontrol etme
- 3) Bedenin farkında olma
- 4) Zihin ile beden arasında güçlü bir bağ kurma
- 5) Pantomim yetenekleri
- 6) Bedeni tümüyle iyi kullanma

2.2.4.6.Sosyal – Kişiler Arası Zeka

Sosyal – kişiler arası zeka, insanlarla ilişki kurma, onları anlama, güdüleme ve davranışlarını yorumlama yeteneklerinin yanı sıra, diğer insanlardaki yüz ifadelerine, seslere ve mimiklere olan duyarlılığı ve diğer insanlardaki farklı özelliklerin farkına vararak onları en iyi şekilde analiz etme, yorumlama ve değerlendirme yeteneklerini de kapsar. Dolayısıyla, sosyal – kişiler arası zekası güçlü olan bireylerin bir grup içinde grup üyeleri ile işbirliği yapma, onlarla uyum içinde çalışma ve bu kişilerle etkili olarak sözlü-sözsüz iletişim kurma gibi yetenekleri de söz konusudur (İflazoğlu, 2003). Bunların yanı sıra, bu zekanın önemli özellikleri arasında, başkalarının duygularına, korkularına, meraklarına ve inançlarına empati gösterme, yargılamadan dinleme ve performanslarını en üst düzeye çıkarmalarında yardımcı olma isteği vardır (□elanca, 1997).

Sosyal – kişiler arası zekası yüksek olan kişiler, arkadaşları ile birlikte olmaktan hoşlanır. Doğal lider olarak davranır. İkna becerisine sahiptir. Dernek ve

komitelerde zevkle çalışır. Dinlemeyi ve konuşmayı sever. Yönetme ve organize etmekten zevk alır. Yaşlıları ve/veya farklı yaş grupla ile birlikte olmaktan zevk alır. Diğer insanların duygularına karşı duyarlıdır. Farklı ortamlara ve farklı insan topluluklarına girdiklerinde kolayca uyum sağlayabilirler (Vural, 2004).

Sosyal – kişiler arası zekanın özünde şu kapasiteler vardır (Bümen, 2002):

- 1) İnsanlarla sözlü ya da sözsüz etkin iletişim kurma
- 2) Bir bireyin ruhsal durumunu ya da duygularını okuma
- 3) Grupta işbirliği içinde çalışma
- 4) Karşıdaki kişinin bakış açısıyla dinleme
- 5) Empati kurma
- 6) Sinerji kazanma ve yaratma

2.2.4.7.İçsel – Öze Dönük Zeka

İçsel – öze dönük zeka, insanın kendi duygularını, duygusal tepki derecesini, düşünme derecesini tanıma, kendini değerlendirebilme ve kendisiyle ilgili hedefler oluşturabilme becerisidir. Diğer zeka türlerinin tümünü kapsamaktadır (Vural, 2004). Bu zeka türü ile kişinin kendisini objektif olarak değerlendirmesi, sahip olduğu duyguların, ihtiyaçların veya amaçların farkında olması, kendisini iyi disipline etmesi ve kendisine güvenmesi gibi yetenekler kastedilir (Saban, 2004).

İçsel – öze dönük zekası güçlü olan bir birey, kendi coşkularının sınırlarını anlayabilen, kendi davranışlarını yönetebilen kişidir. Özgürlüğüne düşkündür. Bireysel çalışmalardan zevk alır. Kendisi hakkında düşünmeyi sever. Kendi ilgi ve becerilerinin farkındadır. Yalnız kalmaktan hoşlanır. Kendi iç dünyasını düşünür. Hedefler oluşturma ve hayal etmekten zevk alır.

İçsel – öze dönük zekanın özündeki kapasiteler şunlardır (Bümen, 2002):

- 1) Konsantrasyon
- 2) Düşünsellik
- 3) Yürütücü biliş / üst biliş (düşünme hakkındaki düşünce etkinlikleri)
- 4) Değişik duyguların farkında olma
- 5) Özünü tanıma ve değer verme
- 6) Yüksek düzeyli düşünme becerileri ve akıl yürütme

2.2.4.8.Doğacı Zeka

Gardner tarafından açıklanan son zekadır ve doğal çevreyi tanıma, anlama ile ilgilidir. Bu zeka ile bir kişinin bir biyolog yaklaşımıyla hayvanlar ve bitkiler gibi yaşayan canlıları tanıma, onları belirli karakteristik özelliklerine göre sınıflandırma ve diğerlerinden ayırt etme yeteneği ile bir jeolog yaklaşımıyla bulutlar, kayalar ya da depremler gibi doğanın çeşitli karakteristiklerine aşırı ilgi ve duyarlılık ifade edilir (İflazoğlu, 2003).

Doğacı zekası yüksek olan kişiler, çevrelerindeki doğal kaynaklara, hayvanlara ve bitkilere karşı çok meraklıdırlar. Ayrıca, farklı canlı türlerinin isimlerine karşı dikkatlidirler, çiçek türleri ve hayvan türleri onlar için çok ilgi çekicidir. Doğada araştırma yapmayı severler ve doğadaki canlıları incelemekten hoşlanırlar. Seyahat etmeyi, belgesel izlemeyi ve doğa ve gezi dergilerini incelemeyi severler. Doğanın insanlar üzerindeki etkisi veya insanların doğa üzerindeki etkisi ile ilgilidirler (Vural, 2004).

Doğacı zekanın özündeki kapasiteler şunlardır (Bümen, 2002):

- 1) Doğa ile bütünleşme
- 2) Doğal bitki örtüsüne duyarlılık
- 3) Canlılar ile etkileşim kurma, koruma
- 4) Doğanın tepkilerine karşı duyarlılık, farkındalık
- 5) Doğadaki bitki ve hayvanları tanıma ve sınıflama
- 6) Bitki yetiştirme

III. METOT

Bu bölümde, araştırmada kullanılan yöntem açıklanmıştır. Öncelikle, katılımcıların sayısı ve demografik özellikleri hakkında detaylı bilgi verilmiştir. İkinci bölümde, araştırmada kullanılan veri toplama yöntemi anlatılmıştır. Üçüncü bölümde, veri toplama araçları olan anketler tanıtılmıştır. Dördüncü ve son bölümde ise, toplanan verilerin istatistiksel analizi hakkında detaylı bilgi verilmiştir.

3.1. Katılımcılar

Bu çalışmanın evrenini, 2007 – 2008 Eğitim – Öğretim yılı içinde Muğla Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler oluşturmuştur. Bu öğrencilerden araştırmaya katılmayı kabul edenlere anket uygulanmıştır. Uygulama hakkında detaylı bilgiye metot kısmının ikinci bölümünde yer verilmiştir. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden 218 öğrenci, Eğitim Fakültesi'nden 190 öğrenci, Fen Edebiyat Fakültesi'nden 171 öğrenci, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'ndan 98 öğrenci, Su Ürünleri Fakültesi'nden 28 öğrenci ve Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden 10 öğrenci olmak üzere toplam 715 öğrenci bu çalışmada gönüllü olarak yer almıştır. Katılımcıların 376'ı bayan ve 339'u erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması $21,55 \pm 1,76$ 'dır. Bayan öğrencilerin yaş ortalaması $21,26 \pm 1,64$ iken erkek öğrencilerin yaş ortalaması $21,86 \pm 1,83$ 'dür. Öğrencilere uygulanan anketlerin okul geneline hitap etmesi ve evrenin temsili için 1. sınıf, 2. sınıf, 3. sınıf ve 4. sınıf ile yüksek lisans yapan öğrencilere eşit sayıda dağıtılmasına özen gösterilmiştir.

3.2. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada katılımcıların çoklu zeka alanlarının belirlenmesi için Özden (2003) tarafından geliştirilen Çoklu Zeka Envanteri uygulanmıştır (Ek 1). Kullanılan bu envanter yetişkinlerin kendi ilgi alanlarını ortaya koymaya yönelik olarak düzenlenmiştir. Bu envanter Likert tipi olup on bölümden ve her bir bölümün içinde, sekiz farklı zeka alanına hitap eden sekiz farklı madde olmak üzere toplam 80 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler A'dan H'ye kadar harfler ile belirtilmiştir.

Bölümlerde A ile gösterilen maddeler Sözel – Dilsel, B ile gösterilen maddeler Mantıksal – Matematiksel, C ile gösterilen maddeler Görsel – Uzamsal, D ile gösterilen maddeler Müziksel – Ritmik, E ile gösterilen maddeler Bedensel – Kinestetik, F ile gösterilen maddeler Sosyal – Kişiler Arası, G ile gösterilen maddeler İçsel-Öze Dönük ve H ile gösterilen maddeler Doğacı zeka alanları ile ilgilidir. Maddeler beşli dereceleme sistemine göre hazırlanmış ve “1 = Hiç uygun değil”, “2 = Çok az uygun”, “3 = Kısmen uygun”, “4 = Oldukça uygun”, “5 = Tamamen uygun” şeklinde derecelendirilmiştir. Her bölümün içindeki sekiz farklı zeka alanına hitap eden A, B, C, D, E, F, G ve H maddelerine verilen değerlerin toplam puanları alınmıştır. Böylece her harfe yani zeka alanına denk gelen toplam puanlar hesaplanmıştır. Elde edilen toplam puanlardan 0–10 puan arası “Gelişmemiş”; 11–20 puan arası “Biraz”; 21–30 puan arası “Orta Düzey”; 31–40 puan arası “Gelişmiş”; 41–50 puan arası “Çok Gelişmiş” olarak değerlendirilmiştir (Özden, 2003).

Öğrencilerin Çoklu Zeka Envanteri’nden aldıkları puanların lisede seçtikleri alan türü ve ÖSS’de aldıkları puan türleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada; Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavına hazırlanan 50 dersane öğrencisine ön test ve son test karşılaştırmasını yapmak amacıyla belli aralıkta iki kez Çoklu Zeka Envanteri uygulanmıştır. Ön test ve son test puanlarının arasındaki ilişkiye dayalı olarak envanterin güvenilirlik katsayısı 0,86 olarak bulunmuştur (Azar, 2006).

Ayrıca, bu çalışmaya gönüllü olarak katılan öğrencilerin rekreasyon tercihlerinin belirlenmesi için Rekreasyon Tercih Listesini doldurmaları istenmiştir (Ek 2). Katılımcılara okul, ders ve çalışma dışında kalan serbest zamanlarında en çok yapmayı tercih ettikleri etkinlikleri işaretlemeleri istenmiştir. Bu listede yer alan etkinliklerin belirlenmesinde; Avustralya, Kanada, Almanya, Fransa, İngiltere, İsrail, Hong Kong, Japonya, Yeni Zelanda, Polonya, İspanya ve Amerika gibi gelişmiş ülkelerde yaşayan bireylerin serbest zamanlarında hangi etkinlikleri yaptıklarını içeren raporlardan faydalanılmıştır (Cushman, Veal ve Zuzanek, 1996). Bu ülkelerin ulusal düzeyde yürüttüğü araştırmaların raporları doğrultusunda bu çalışmada kullanılan Rekreasyon Tercih Listesi araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Bu liste anket tipinde değildir. Öğrencilerden serbest zamanlarında en çok yapmayı tercih ettikleri etkinlikleri işaretlemeleri istenmiştir. Rekreasyon Tercih Listesi’nde

öğrencilere 49 farklı etkinlik sunulmuştur. Bu etkinlikler 4 grup halinde aşağıdaki şekilde yer almıştır.

1. Sosyo-kültürel etkinlikler

- Koro çalışmalarına katılmak
- Kitap, gazete veya dergi okumak
- Aile, arkadaş veya akraba toplantılarına katılmak
- Arkadaşlarla eğlence yerlerine gitmek
- Özel ilgi alanı kurslarına katılmak
- Arkadaşlarla pikniğe gitmek ve/veya kamp yapmak
- Kulüp, parti veya derneğe aktif olarak katılmak
- Sosyal ve gönüllü işlerde çalışmak
- Arkadaşlarla kâğıt oyunları oynamak
- Arkadaşlarla spor müsabakalarına gitmek
- Seyahat etmek

2. Sanatsal etkinlikler

- Müzik dinlemek
- Müzik aleti çalmak
- Resim, heykel veya seramik yapmak
- Sinema, konser, tiyatro, sergi, müze veya kütüphaneye gitmek
- El sanatı ile uğraşmak
- Şiir, hikâye v.b. yazmak
- Fotoğrafçılık

3. Sportif etkinlikler

- Egzersiz yapmak
- Egzersiz amaçlı yürüyüş
- Parkta veya doğada yürüyüş
- Avcılık veya balıkçılık
- Bilardo, dart veya satranç oynamak
- Dans çalışmalarına gitmek
- Hafif tempolu koşu (jogging)
- Cimnastik

- Takım sporları (Futbol, Basketbol, Hentbol, Voleybol)
  - Tenis, masa tenisi, badminton, squash
  - Savunma sporları (judo, karate v.b.)
  - Bisiklete binmek
  - Su sporları (yüzme, sörf, dalış v.b.)
  - Ata binmek
  - Fitness / Fiziksel antrenman
  - Dağcılık
  - Vücut geliştirme
  - Kaya veya yapay duvar tırmanışı
  - Yoga yapmak
  - Boks veya güreş
  - Aerobik, aerobik dans, step aerobik
4. Bireysel etkinlikler
- Televizyon seyretmek
  - Evde vakit geçirmek
  - Bilgisayar oyunları oynamak
  - Bahçe ile uğraşmak
  - Dinlenme, hiçbir şey yapmamak
  - Doğa ile iç içe olmak
  - Kendi kendine çalışmak
  - El-ışi (örgü, tığ, dikiş-nakış v.b.) ile uğraşmak
  - Yemek yapma
  - Ev işleri ile uğraşmak

3.3. Veri Toplama Yöntemi

Bu çalışmada veri toplama aracı olan anketlerin Muğla Üniversitesi öğrencilerine uygulanabilmesi için Muğla Üniversitesi Rektörlüğü'nden resmi izin alınmıştır. Muğla Üniversitesi Rekreasyon Anabilim Dalı Başkanlığı (Ek 3) ve Sosyal Bilimler Enstitüsü (Ek 4) kanalıyla Muğla Üniversitesi Rektörlüğü'ne anketlerin uygulanabilmesi için izin başvurusunda bulunulmuştur. Muğla

Üniversitesi Rektörlüğü'nce onaylanan resmi izin yazısı (Ek 5) öncelikle Muğla Üniversitesi'nde bulunan fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarına daha sonra da araştırmacıya gönderilmiştir. Anketler alınan resmi izin yazısı ile birlikte Muğla Üniversitesi kampüsü içerisinde yer alan çeşitli fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Anket uygulaması için öncelikle fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarının 2007 – 2008 eğitim – öğretim yılı bahar yarıyılı ders programları alınmıştır. Daha sonra fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarından derslerinde anketlerin uygulanması için sözel olarak izin istenmiştir. İzin alınan her öğretim elemanının yürütmekte olduğu bir dersinde anket uygulamasına gönüllü olarak katılmak isteyen öğrenciler seçilmiştir. Bu öğrencilere ders başlamadan önce anketlerle ilgili kısa bir açıklama yapılmış ve akabinde öğrencilerin anketleri hemen tamamlayıp araştırmacıya teslim etmesi istenmiştir. Bu süreç yaklaşık olarak 15 – 20 dakikada tamamlanmıştır.

Anketlerin dağıtılıp toplanması yaklaşık olarak 4 hafta sürmüştür. Bu esnada da verilerin istatistiksel analizinin yapılabilmesi için toplanan anketlerin verileri bilgisayara aktarılmıştır. İstatistiksel analiz hakkında detaylı bilgi bir sonraki bölümde yer almıştır.

3.4. İstatistiksel Analiz

Anketlerden elde edilen verilerin analizi üç aşamada yapılmıştır. İlk olarak öğrencilerin serbest zamanlarında en çok hangi etkinlikleri tercih ettiğini analiz edebilmek için frekans analizi yapılmıştır. Daha sonra, öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasında ilişki olup olmadığını anlamak için basit korelasyon uygulanmıştır. Basit korelasyon analizinde anlamlılık derecesi (p) 0,01 seviyesinde belirlenmiştir. En son olarak, öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki ilişkinin cinsiyet değişkenine bağlı olup olmadığını anlamak için hem bayan hem de erkek öğrencilerin verileri ayrı olarak tekrar basit korelasyon analizi ile incelenmiştir. Yapılan basit korelasyon analizinde; korelasyon katsayısı (r) değerlerinin yorumlanması literatürdeki bilgilere paralel olarak yapılmıştır. Ancak bu konuda literatürde de farklı görüşlere rastlanmaktadır (Alpar, 1998; Green, Salkind ve Akey, 1999; Ural ve Kılıç, 2005). Thomas ve Nelson'a

(1996) göre; katılımcı ve/veya gözlem sayısının fazla olduğu korelasyon analizlerinde düşük düzeyli korelasyon katsayısı anlamlı çıkmaktadır. Yapılan bu çalışmada korelasyon katsayısının (r) 0,00 ve 0,10 arasındaki değeri “çok düşük düzeyde ilişki”; 0,10 ve 0,30 arasındaki değeri “düşük düzeyde ilişki”; 0,30 ve 0,50 arasındaki değeri “orta düzeyde ilişki”; 0,50 ve 0,70 arasındaki değeri “yüksek düzeyde ilişki”; 0,70 ve 0,90 arasındaki değeri “çok yüksek düzeyde ilişki” ve 0,90 ve 1,00 arasındaki değeri “mükemmel ilişki” olarak yorumlanmıştır (Cohen, 1988).

Ayrıca, Rekreasyon Tercih Listesi’nde yer alan rekreasyon etkinlik grubu işaretlemesi, yaş ve bölüm kısımlarındaki bilgiler bu çalışmanın amacıyla yer almadığı için istatistiksel analize dahil edilmemiştir.

IV. BULGULAR

Bu bölümde, yapılan bu araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizi sonucu ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Bu bölüm;

- a) Öğrencilerin rekreasyon tercihlerini yüzdelere göre inceleyen frekans analizi
- b) Öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki ilişkiyi inceleyen basit korelasyon analizi,
- c) Bayan öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki ilişkiyi inceleyen basit korelasyon analizi,
- d) Erkek öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki ilişkiyi inceleyen basit korelasyon analizi olmak üzere 4 kısımdan oluşmaktadır.

4.1. Rekreasyon Tercihlerinin Frekans Analizi

Tablo 2’de öğrencilerin rekreasyon tercihlerinin frekans analizi verilmektedir. Bu tabloya göre, en çok tercih edilen ilk üç sıradaki etkinlikleri; 602 öğrenci ile % 84,2 oranındaki “müzik dinlemek” etkinliği, 528 öğrenci ile % 73,8 oranındaki “arkadaşlarla pikniğe gitmek ve/veya kamp yapmak” etkinliği ve 524 öğrenci ile % 73,3 oranındaki “seyahat etmek” etkinliği oluşturmaktadır. En az tercih edilen etkinlikler arasında ise 59 öğrenci ile % 8,3 oranındaki “boks veya güreş” etkinliği, 62 öğrenci ile % 8,7 oranındaki “kaya veya yapay duvar tırmanışı” etkinliği ve 64 öğrenci ile % 9 oranındaki “yoga yapmak” etkinliği yer almaktadır.

Tablo 2: Rekreasyon tercihlerinin frekans analizi bulguları

Grup	Rekreasyon Etkinlikleri	Frekans (N)	Yüzde (%)
Sosyo-Kültürel Etkinlikler	Koro çalışmalarına katılmak	73	10,2
	Kitap, gazete veya dergi okumak	520	72,7
	Aile, arkadaş veya akraba toplantılarına katılmak	403	56,4
	Arkadaşlarla eğlence yerlerine gitmek	446	62,4
	Özel ilgi alanı kurslarına katılmak	362	50,6
	Arkadaşlarla pikniğe gitmek ve/veya kamp yapmak	528	73,8
	Kulüp, parti veya derneğe aktif olarak katılmak	231	32,3
	Sosyal ve gönüllü işlerde çalışmak	319	44,6
	Arkadaşlarla kâğıt oyunları oynamak	293	41
	Arkadaşlarla spor müsabakalarına gitmek	320	44,8
	Seyahat etmek	524	73,3
Sanatsal Etkinlikler	Müzik dinlemek	602	84,2
	Müzik aleti çalmak	238	33,3
	Resim, heykel veya seramik yapmak	116	16,2
	Sinema, konser, tiyatro, sergi, müze veya kütüphaneye gitmek	510	71,3
	El sanatı ile uğraşmak	142	19,9
	Şiir, hikâye v.b. Yazmak	148	20,7
	Fotoğrafçılık	366	51,2

Tablo 2 (devam)

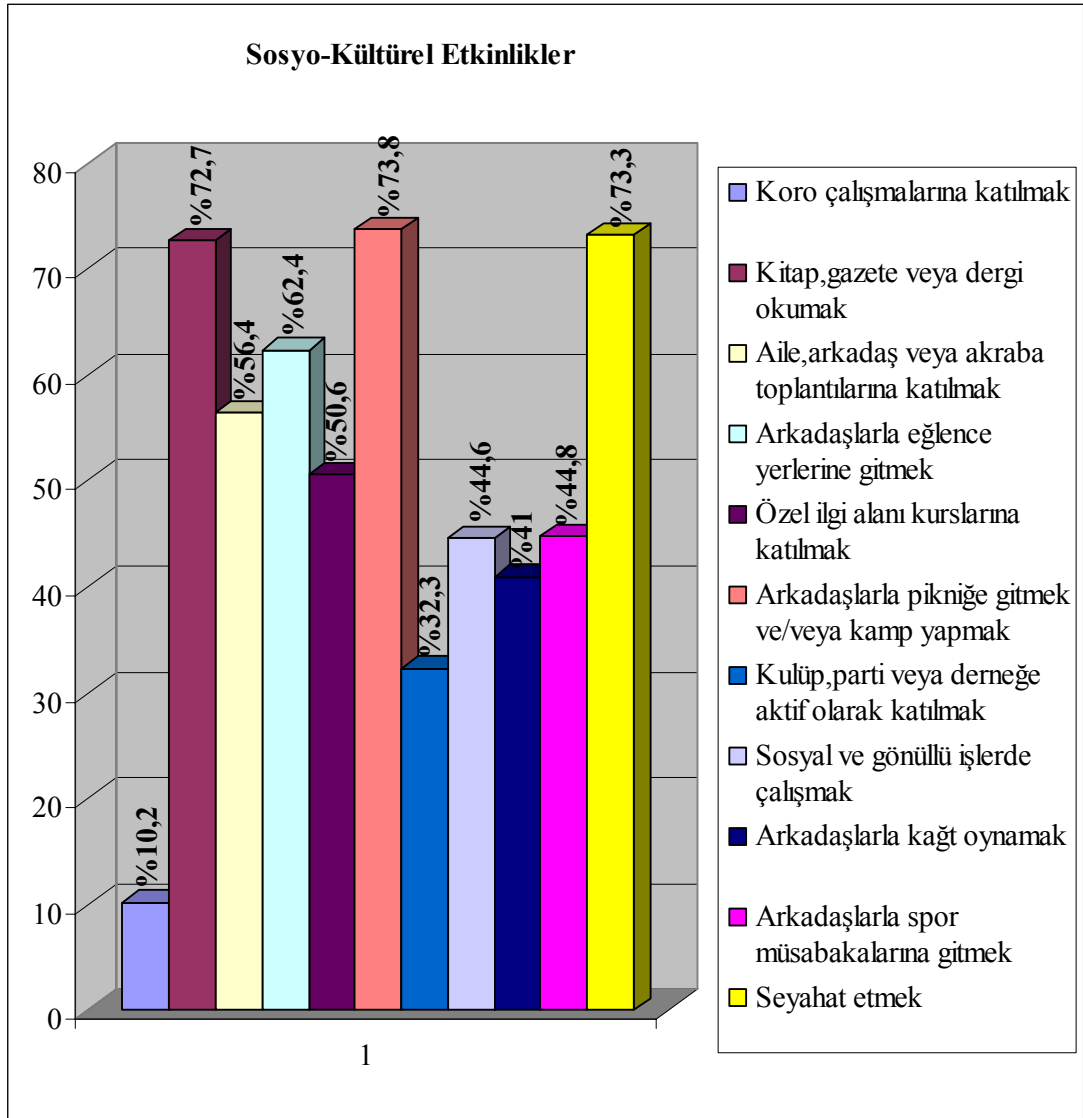
Grup	Rekreasyon Etkinlikleri	Frekans (N)	Yüzde (%)
Sportif Etkinlikler	Egzersiz yapmak	240	33,6
	Egzersiz amaçlı yürüyüş	248	34,7
	Parkta veya doğada yürüyüş	411	57,5
	Avcılık veya balıkçılık	190	26,6
	Bilardo, dart veya satranç oynamak	215	30,1
	Dans çalışmalarına gitmek	190	26,6
	Hafif tempolu koşu (jogging)	182	25,5
	Cimnastik	83	11,6
	Takım sporları (Futbol, Basketbol, Hentbol, Voleybol)	330	46,2
	Tenis, masa tenisi, badminton, squash	224	31,3
	Savunma sporları (judo, karate v.b.)	104	14,5
	Bisiklete binmek	400	55,9
	Su sporları (yüzme, sörf, dalış v.b.)	339	47,7
	Ata binmek	191	26,7
	Fitness / Fiziksel antrenman	154	21,5
	Dağcılık	173	24,2
	Vücut geliştirme	106	14,8
	Kaya veya yapay duvar tırmanışı	62	8,7
	Yoga yapmak	64	9
	Boks veya güreş	59	8,3
Aerobik, aerobik dans, step aerobik	84	11,7	
Bireysel Etkinlikler	Televizyon seyretmek	437	61,1
	Evde vakit geçirmek	421	58,9
	Bilgisayar oyunları oynamak	286	40
	Bahçe ile uğraşmak	269	37,6
	Dinlenme, hiçbir şey yapmamak	261	36,5
	Doğa ile iç içe olmak	381	53,3
	Kendi kendine çalışmak	268	37,5
	El-işi (örgü, tığ, dikiş-nakış v.b.) ile uğraşmak	117	16,4
	Yemek yapma	328	45,9
	Ev işleri ile uğraşmak	234	32,7
N = 715			

4.1.1. Sosyo-Kültürel Etkinliklerin Frekans Analizi

Sosyo-kültürel etkinliklerin frekans analizi bulgularında ise, Şekil 2'den anlaşılacağı gibi ilk üç sırayı 528 öğrenci ile %73,8 oranında “arkadaşlarla pikniğe gitmek ve/veya kamp yapmak”, 524 öğrenci ile %73,3 oranında “seyahat etmek” ve

520 öğrenci ile %72,7 oranında “kitap, gazete veya dergi okumak” oluşturmaktadır. Sosyo-kültürel etkinliklerden 73 öğrenci ile %10,2 oranında “koro çalışmalarına katılmak” en az tercih edilen etkinliktir. Bunların yanı sıra “aile, arkadaş veya akraba toplantılarına katılmak” 403 öğrenci ile %56,4 oranında, “arkadaşlarla eğlence yerlerine gitmek” 446 öğrenci ile %62,4 oranında, “özel ilgi alanı kurslarına katılmak” 362 öğrenci ile %50,6 oranında, “kulüp, parti veya derneğe aktif olarak katılmak” 231 öğrenci ile %32,3 oranında, “sosyal ve gönüllü işlerde çalışmak” 319 öğrenci ile %44,6 oranında, “arkadaşlarla kağıt oynamak” 293 öğrenci ile %41 oranında ve “arkadaşlarla spor müsabakalarına gitmek” 320 öğrenci ile %44,8 oranında tercih edilmiştir.

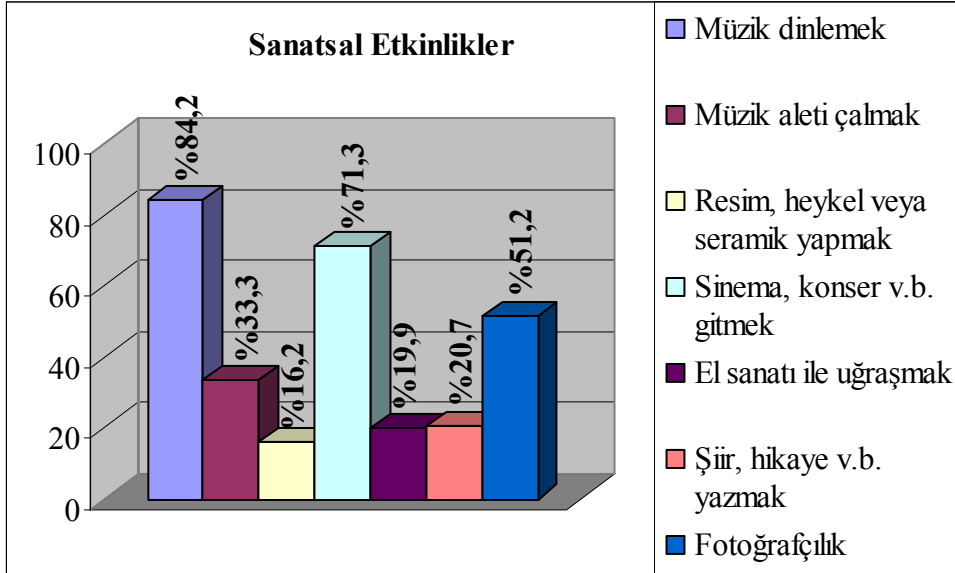
Şekil 2: Sosyo-kültürel etkinliklerin frekans analizi bulguları

4.1.2. Sanatsal Etkinliklerin Frekans Analizi

Şekil 3'e göre sanatsal etkinliklerden en çok tercih edilen etkinlikler 602 öğrenci ile %84,2 oranındaki “müzik dinlemek”, 510 öğrenci ile %71,3 oranındaki “sinema, konser, tiyatro, sergi, müze veya kütüphaneye gitmek” ve 366 öğrenci ile %51,2 oranındaki “fotoğrafçılık” etkinlikleri olarak sıralanabilir. Bunların yanı sıra; “müzik aleti çalmak” 328 öğrenci ile %33,3 oranında, “resim heykel veya seramik yapmak” 116 öğrenci ile %16,2 oranında, “el sanatı ile uğraşmak” 142 öğrenci ile %19,9 oranında ve “şiir, hikaye v.b. yazmak” ise 148 öğrenci ile %20,7 oranında tercih edilmiştir.

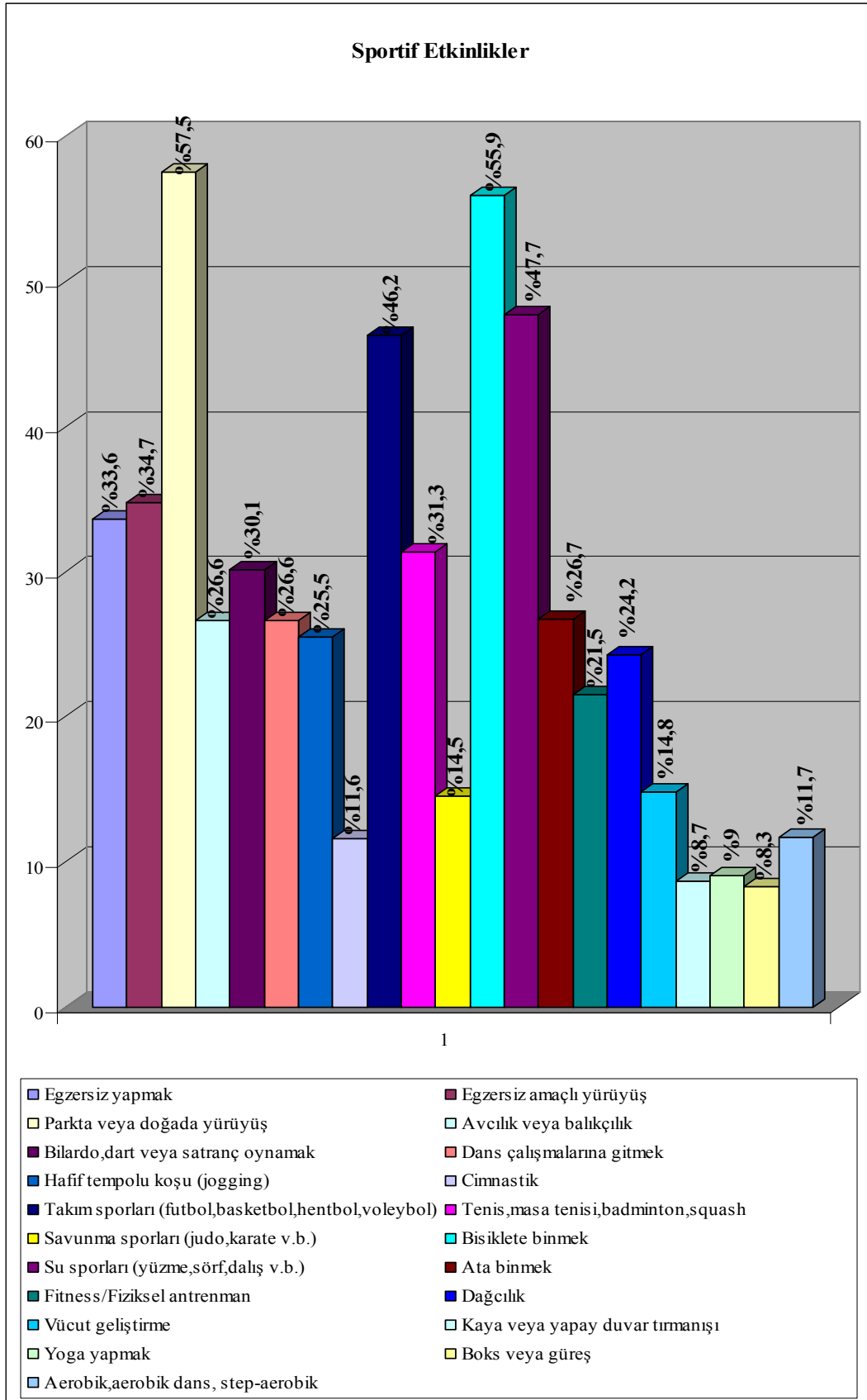
Şekil 3: Sanatsal etkinliklerin frekans analizi bulguları

4.1.3. Sportif Etkinliklerin Frekans Analizi

Sportif etkinliklerin frekans analizi bulgularına göre ise (Şekil 4); 411 öğrenci ile %57,5 oranındaki “parkta veya doğada yürüyüş”, 400 öğrenci ile %55,9 oranındaki “bisiklete binmek” ve 339 öğrenci ile %47,7 oranındaki “su sporları (yüzme, sörf, dalış v.b.)” etkinlikleri ilk üç sırayı oluşturmaktadır. Bunların yanı sıra, “egzersiz yapmak” 240 öğrenci ile %33,6 oranında, “egzersiz amaçlı yürüyüş” 248 öğrenci ile %34,7 oranında, “avcılık veya balıkçılık” 190 öğrenci ile %26,6 oranında, “bیلardo, dart veya satranç oynamak” 215 öğrenci ile %30,1 oranında, “dans çalışmalarına gitmek” 190 öğrenci ile %26,6 oranında, “hafif tempolu koşu (jogging)” 182 öğrenci ile %25,5 oranında, “cimnastik” 83 öğrenci ile %11,6 oranında, “takım sporları (futbol, basketbol, hentbol, voleybol)” 330 öğrenci ile %46,2 oranında, “tenis, masa tenisi, badminton, squash” 224 öğrenci ile %31,3 oranında, “savunma sporları (judo, karate v.b.)” 104 öğrenci ile %14,5 oranında, “ata binmek” 191 öğrenci ile %26,7 oranında, “fitness / fiziksel antrenman” 154 öğrenci ile %21,5 oranında, “dağcılık” 173 öğrenci ile %24,2 oranında, “vücut geliştirme” 106 öğrenci ile %14,8 oranında, “kaya veya yapay duvar tırmanışı” 62 öğrenci ile %8,7 oranında, “yoga yapmak” 64 öğrenci ile %9 oranında, “boks veya güreş” 59 öğrenci ile %8,3 oranında ve “aerobik, aerobik dans, step-aerobik” 84 öğrenci ile %11,7 oranında tercih edilmiştir.

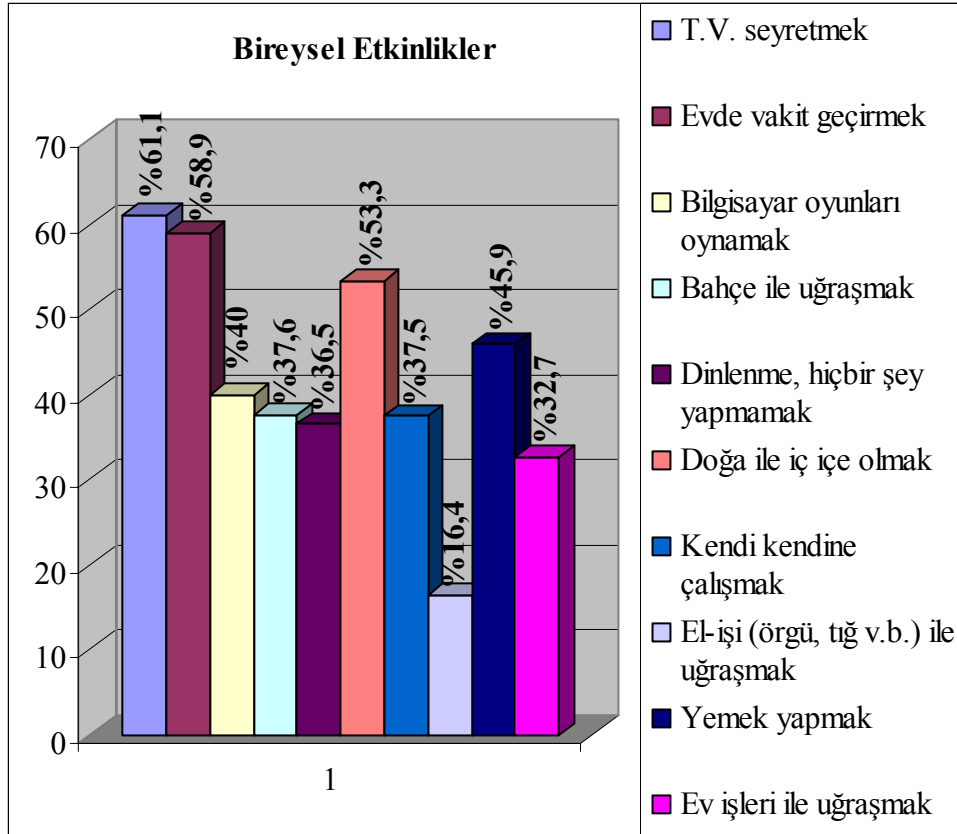
Şekil 4: Sportif etkinliklerin frekans analizi bulguları

4.1.4. Bireysel Etkinliklerin Frekans Analizi

Bireysel etkinliklerin frekans analizi bulgularını gösteren Şekil 5'e göre, 437 öğrenci ile %61,1 oranındaki "televizyon seyretmek", 421 öğrenci ile %58,9 oranındaki "evde vakit geçirmek" ve 381 öğrenci ile %53,3 oranındaki "doğa ile iç içe olmak" bireysel etkinliklerden en çok tercih edilen ilk üç sırayı oluşturmaktadır. Diğer etkinliklerden; "bilgisayar oyunları oynamak" 286 öğrenci ile %40 oranında, "bahçe ile uğraşmak" 269 öğrenci ile %37,6 oranında, "dinlenme, hiçbir şey yapmamak" 261 öğrenci ile %36,5 oranında, "kendi kendine çalışmak" 268 öğrenci ile %37,5 oranında, "el-ışi (örgü, tığ, dikiş-nakış v.b.) ile uğraşmak" 117 öğrenci ile %16,4 oranında, "yemek yapmak" 328 öğrenci ile %45,9 oranında ve "ev işleri ile uğraşmak" 234 öğrenci ile %32,7 oranında tercih edilmiştir.

Şekil 5: Bireysel etkinliklerin frekans analizi bulguları

4.2. Çoklu Zeka Alanları ve Rekreasyon Tercihleri Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Aşağıda detaylı olarak verilen Tablo 3'e göre, öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasında genel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Sadece bireysel etkinlikler toplamı ile müziksel – ritmik zeka ve sosyal – kişiler arası zeka arasında negatif yönde bir ilişki vardır ve bu anlamlı bir ilişki değildir.

Yapılan analiz sonuçlarına göre, sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ile 7 farklı zeka alanı arasında anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Sanatsal etkinlikler toplamı ve 8 farklı zeka alanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sportif etkinlikler toplamı ile 7 farklı zeka alanı arasında anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Bireysel etkinlikler toplamında ise 3 farklı zeka alanı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Her etkinlik grubu ile çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon analizleri sonraki bölümlerde detaylı olarak incelenmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki basit korelasyon bulguları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>A</i>	0,12*	0,14*	0,13*	0,05	0,24*	0,33*	0,12*	0,12*
<i>B</i>	0,25*	0,15*	0,34*	0,38*	0,18*	0,08*	0,18*	0,21*
<i>C</i>	0,07	0,10*	0,19*	0,12*	0,34*	0,26*	0,12*	0,23*
<i>D</i>	0,06	0,10*	0,14*	-0,02	0,02	-0,01	0,04	0,22*

* Korelasyon katsayısı 0,05 seviyesinde anlamlıdır

1 = Sözel – Dilsel Zeka, 2 = Mantıksal – Matematiksel Zeka, 3 = Görsel – Uzamsal Zeka, 4 = Müziksel – Ritmik Zeka, 5 = Bedensel – Kinestetik Zeka, 6 = Sosyal – Kişiler Arası Zeka, 7 = İçsel – Öze Dönük Zeka, 8 = Doğacı Zeka

A = Sosyo-Kültürel Etkinlikler Toplamı, B = Sanatsal Etkinlikler Toplamı, C = Sportif Etkinlikler Toplamı, D = Bireysel Etkinlikler Toplamı

4.2.1. Sosyo-Kültürel Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Tablo 4'e göre; sosyo-kültürel etkinlikler ve çoklu zeka alanları arasında genel olarak pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Daha detaylı olarak, sosyo-kültürel etkinlikler toplamının sözel – dilsel zeka ile ($r = 0,12$; $p < 0,05$), mantıksal – matematiksel zeka ile ($r = 0,14$; $p < 0,05$), görsel – uzamsal zeka ile ($r = 0,13$; $p < 0,05$), bedensel – kinestetik zeka ile ($r = 0,24$; $p < 0,05$), içsel – öze dönük zeka ile ($r = 0,12$; $p < 0,05$) ve doğacı zeka ile ($r = 0,12$; $p < 0,05$) arasında düşük düzeyde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Yine sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ve sosyal – kişiler arası zeka ($r = 0,33$; $p < 0,05$) arasında orta düzeyde ilişki olduğu gözlemlenmektedir. Ancak sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ve müziksel – ritmik zeka ($r = 0,13$; $p = 0,16$) arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Tablo 4: Sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları

Rekreasyon Tercihleri	Çoklu Zeka Alanı	<i>r</i>	<i>p</i>	Yorum
Sosyo-Kültürel	Sözel – Dilsel	0,12	0,001	Düşük
Etkinlikler Toplamı	Mantıksal–Matematiksel	0,14	0,001	Düşük
	Görsel – Uzamsal	0,13	0,001	Düşük
	Müziksel – Ritmik	0,13	0,16	Anlamlı Değil
	Bedensel – Kinestetik	0,24	0,001	Düşük
	Sosyal – Kişiler Arası	0,33	0,001	Orta
	İçsel – Öze Dönük	0,12	0,002	Düşük
	Doğacı	0,12	0,001	Düşük

4.2.2. Sanatsal Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Tablo 5'e göre; sanatsal etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Sanatsal etkinlikler toplamının sözel – dilsel zeka ile ($r = 0,25$; $p < 0,05$), mantıksal – matematiksel zeka ile ($r = 0,15$; $p < 0,05$), bedensel – kinestetik zeka ile ($r = 0,18$; $p < 0,05$), içsel – öze dönük zeka ile ($r = 0,18$; $p < 0,05$) ve doğacı zeka ile ($r = 0,21$; $p < 0,05$) arasında düşük düzeyde ilişki

olduğu ortaya çıkmıştır. Sanatsal etkinlikler toplamı ile görsel – uzamsal zeka ($r = 0,34$; $p < 0,05$) ve müziksel – ritmik zeka ($r = 0,38$; $p < 0,05$) arasında orta düzeyde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra, sanatsal etkinlikler toplamı ve sosyal – kişiler arası zeka ($r = 0,08$; $p < 0,05$) arasında çok düşük düzeyde ilişkiye rastlanmıştır.

Tablo 5: Sanatsal etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları

Rekreasyon Tercihleri	Çoklu Zeka Alanı	<i>r</i>	<i>p</i>	Yorum
Sanatsal Etkinlikler Toplamı	Sözel – Dilsel	0,25	0,001	Düşük
	Mantıksal–Matematiksel	0,15	0,001	Düşük
	Görsel – Uzamsal	0,34	0,001	Orta
	Müziksel – Ritmik	0,38	0,001	Orta
	Bedensel – Kinestetik	0,18	0,001	Düşük
	Sosyal – Kişiler Arası	0,08	0,05	Çok Düşük
	İçsel – Öze Dönük	0,18	0,001	Düşük
	Doğacı	0,21	0,001	Düşük

4.2.3. Sportif Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Tablo 6'a göre; sportif etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasında genel olarak pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu gözlemlenmektedir. Sportif etkinlikler toplamının mantıksal – matematiksel zeka ile ($r = 0,10$; $p < 0,05$), görsel – uzamsal zeka ile ($r = 0,19$; $p < 0,05$), müziksel – ritmik zeka ile ($r = 0,12$; $p < 0,05$), sosyal – kişiler arası zeka ile ($r = 0,26$; $p < 0,05$), içsel – öze dönük zeka ile ($r = 0,12$; $p < 0,05$) ve doğacı zeka ile ($r = 0,23$; $p < 0,05$) arasında düşük düzeyde ilişkiye rastlanmıştır. Sportif etkinlikler toplamı ile bedensel – kinestetik zeka ($r = 0,36$; $p < 0,05$) arasında orta düzeyde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak sportif etkinlikler toplamı ile sözel – dilsel zeka ($r = 0,70$; $p = 0,06$) arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Tablo 6: Sportif etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları

Rekreasyon Tercihleri	Çoklu Zeka Alanı	<i>r</i>	<i>p</i>	Yorum
Sportif Etkinlikler	Sözel – Dilsel	0,70	0,06	Anlamlı Değil
Toplamı	Mantıksal–Matematiksel	0,10	0,01	Düşük
	Görsel – Uzamsal	0,19	0,001	Düşük
	Müziksel – Ritmik	0,12	0,001	Düşük
	Bedensel – Kinestetik	0,36	0,001	Orta
	Sosyal – Kişiler Arası	0,26	0,001	Düşük
	İçsel – Öze Dönük	0,12	0,001	Düşük
	Doğacı	0,23	0,001	Düşük

4.2.4. Bireysel Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Tablo 7'e göre; bireysel etkinlikler toplamı ile sözel – dilsel zeka ($r = 0,06$; $p = 0,13$), müziksel – ritmik zeka ($r = -0,02$; $p = 0,52$), bedensel – kinestetik zeka ($r = 0,02$; $p = 0,69$), sosyal – kişiler arası zeka ($r = -0,10$; $p = 0,79$) ve içsel – öze dönük zeka ($r = 0,04$; $p = 0,32$) arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Ancak bireysel etkinlikler toplamı ve mantıksal – matematiksel zeka arasında ($r = 0,10$; $p < 0,05$), görsel – uzamsal zeka arasında ($r = 0,13$; $p < 0,05$) ve doğacı zeka arasında ($r = 0,21$; $p < 0,05$) düşük düzeyde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 7: Bireysel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları

Rekreasyon Tercihleri	Çoklu Zeka Alanı	<i>r</i>	<i>p</i>	Yorum
Bireysel Etkinlikler	Sözel – Dilsel	0,06	0,13	Anlamli Değil
Toplamı	Mantıksal–Matematiksel	0,10	0,01	Düşük
	Görsel – Uzamsal	0,13	0,001	Düşük
	Müziksel – Ritmik	-0,02	0,52	Anlamli Değil
	Bedensel – Kinestetik	0,02	0,69	Anlamli Değil
	Sosyal – Kişiler Arası	-0,10	0,79	Anlamli Değil
	İçsel – Öze Dönük	0,04	0,32	Anlamli Değil
	Doğacı	0,22	0,001	Düşük

4.3. Bayan Öğrencilerin Çoklu Zeka Alanları ve Rekreasyon Tercihleri Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Tablo 8’de detaylı olarak verilen bayan öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki basit korelasyon analizi bulgularına göre, çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasında genel olarak pozitif yönde anlamli bir ilişki olduğu görülmektedir. Ancak bireysel etkinlikler toplamı ile müziksel – ritmik zeka, bedensel – kinestetik zeka, sosyal – kişiler arası zeka ve içsel – öze dönük zeka alanları arasında negatif yönde bir ilişki vardır ve bu ilişki anlamli değildir.

Bayan öğrencilerin verileri arasında yapılan basit korelasyon analizi sonuçlarına göre, sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ile 6 farklı zeka alanları arasında anlamli ilişki bulunmuştur. Sanatsal etkinlikler toplamı ile 7 farklı zeka alanları arasında anlamli ilişkiye rastlanmıştır. Sportif etkinlikler toplamı ile 7 farklı zeka alanları arasında anlamli ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak bireysel etkinlikler toplamı ile sadece bir adet zeka alanı arasında anlamli bir ilişki bulunmuştur. Bayan öğrenciler için her etkinlik grubu ile çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon analizleri sonraki bölümlerde detaylı olarak incelenmiştir.

Tablo 8: Bayan öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki basit korelasyon bulguları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>A</i>	0,15*	0,20*	0,12*	0,07	0,25*	0,30*	0,12*	0,10
<i>B</i>	0,24*	0,14*	0,30*	0,34*	0,24*	0,09	0,16*	0,19*
<i>C</i>	0,11*	0,12*	0,18*	0,18*	0,37*	0,24*	0,07	0,21*
<i>D</i>	0,02	0,09	0,04	-0,09	-0,04	-0,07	-0,02	0,20*

* Korelasyon katsayısı 0,05 seviyesinde anlamlıdır

1 = Sözel – Dilsel Zeka, 2 = Mantıksal – Matematiksel Zeka, 3 = Görsel – Uzamsal Zeka, 4 = Müziksel – Ritmik Zeka, 5 = Bedensel – Kinestetik Zeka, 6 = Sosyal – Kişiler Arası Zeka, 7 = İçsel – Öze Dönük Zeka, 8 = Doğacı Zeka

A = Sosyo-Kültürel Etkinlikler Toplamı, B = Sanatsal Etkinlikler Toplamı, C = Sportif Etkinlikler Toplamı, D = Bireysel Etkinlikler Toplamı

4.3.1. Bayan Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Tablo 9’da yer alan verilere göre, bayan öğrencilerin sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ve zeka alanları arasında genel olarak pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Daha detaylı incelenecek olursa, sosyo-kültürel etkinlikler toplamının sözel – dilsel zeka ile ($r = 0,15; p < 0,05$), mantıksal – matematiksel zeka ile ($r = 0,20; p < 0,05$), görsel – uzamsal zeka ile ($r = 0,12; p < 0,05$), bedensel – kinestetik zeka ile ($r = 0,25; p < 0,05$) ve içsel – öze dönük zeka ile ($r = 0,12; p < 0,05$) arasında düşük düzeyde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Yine sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ve sosyal – kişiler arası zeka alanı ($r = 0,30; p < 0,05$) arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ancak sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ve müziksel – ritmik zeka ($r = 0,07; p = 0,18$) ve doğacı zeka ($r = 0,10; p = 0,052$), arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Tablo 9: Bayan öğrencilerin sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları

Rekreasyon Tercihleri	Çoklu Zeka Alanı	<i>r</i>	<i>p</i>	Yorum
Sosyo-Kültürel	Sözel – Dilsel	0,15	0,004	Düşük
Etkinlikler Toplamı	Mantıksal–Matematiksel	0,20	0,001	Düşük
	Görsel – Uzamsal	0,12	0,02	Düşük
	Müziksel – Ritmik	0,07	0,18	Anlamli Değil
	Bedensel – Kinestetik	0,25	0,001	Düşük
	Sosyal – Kişiler Arası	0,30	0,001	Orta
	İçsel – Öze Dönük	0,12	0,02	Düşük
	Doğacı	0,10	0,052	Anlamli Değil

4.3.2. Bayan Öğrencilerin Sanatsal Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Tablo 10'a göre; bayan öğrencilerin sanatsal etkinlikler toplamı ile sözel – dilsel zeka ($r = 0,24$; $p < 0,05$), mantıksal – matematiksel zeka ($r = 0,14$; $p < 0,05$), bedensel – kinestetik zeka ($r = 0,24$; $p < 0,05$), içsel – öze dönük zeka ($r = 0,16$; $p < 0,05$) ve doğacı zeka ($r = 0,19$; $p < 0,05$) arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Sanatsal etkinlikler toplamı ve görsel – uzamsal zeka ($r = 0,30$; $p < 0,05$) ve müziksel – ritmik zeka ($r = 0,34$; $p < 0,05$) arasında ise orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ancak sosyal – kişiler arası zeka alanı ($r = 0,09$; $p = 0,07$) ile anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Tablo 10: Bayan öğrencilerin sanatsal etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları

Rekreasyon Tercihleri	Çoklu Zeka Alanı	<i>r</i>	<i>p</i>	Yorum
Sanatsal Etkinlikler	Sözel – Dilsel	0,24	0,001	Düşük
Toplamı	Mantıksal–Matematiksel	0,14	0,008	Düşük
	Görsel – Uzamsal	0,30	0,001	Orta
	Müziksel – Ritmik	0,34	0,001	Orta
	Bedensel – Kinestetik	0,24	0,001	Düşük
	Sosyal – Kişiler Arası	0,09	0,07	Anlamli Değil
	İçsel – Öze Dönük	0,16	0,002	Düşük
	Doğacı	0,19	0,001	Düşük

4.3.3. Bayan Öğrencilerin Sportif Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Bayan öğrencilerin sportif etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon analizi bulgularına göre (Tablo 11), sportif etkinlikler toplamı ile sözel – dilsel zeka ($r = 0,11$; $p < 0,05$), mantıksal – matematiksel zeka ($r = 0,12$; $p < 0,05$), görsel – uzamsal zeka ($r = 0,18$; $p < 0,05$), müziksel – ritmik zeka ($r = 0,18$; $p < 0,05$), sosyal – kişiler arası zeka ($r = 0,24$; $p < 0,05$) ve doğacı zeka ($r = 0,21$; $p < 0,05$) arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunun yanı sıra, sportif etkinlikler toplamı ile bedensel – kinestetik zeka alanı ($r = 0,37$; $p < 0,05$) arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki olmasına rağmen içsel – öze dönük zeka alanı ($r = 0,07$; $p = 0,17$) arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 11: Bayan öğrencilerin sportif etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları

Rekreasyon Tercihleri	Çoklu Zeka Alanı	<i>r</i>	<i>p</i>	Yorum
Sportif Etkinlikler	Sözel – Dilsel	0,11	0,04	Düşük
Toplamı	Mantıksal–Matematiksel	0,12	0,02	Düşük
	Görsel – Uzamsal	0,18	0,001	Düşük
	Müziksel – Ritmik	0,18	0,001	Düşük
	Bedensel – Kinestetik	0,37	0,001	Orta
	Sosyal – Kişiler Arası	0,24	0,001	Düşük
	İçsel – Öze Dönük	0,07	0,17	Anlamli Değil
	Doğacı	0,21	0,001	Düşük

4.3.4. Bayan Öğrencilerin Bireysel Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Bayan öğrencilerin sportif etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon analizi bulgularına göre (Tablo 12), bireysel etkinlikler toplamı ile sadece doğacı zeka ($r = 0,20$; $p < 0,05$) arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Bunun dışında; sözel – dilsel zeka ($r = 0,02$; $p = 0,76$), mantıksal – matematiksel zeka ($r = 0,09$; $p = 0,10$), görsel – uzamsal zeka ($r = 0,04$; $p = 0,44$), müziksel – ritmik zeka ($r = -0,09$; $p = 0,09$), bedensel – kinestetik zeka ($r = -0,04$; $p = 0,48$), sosyal – kişiler arası zeka ($r = -0,07$; $p = 0,17$) ve içsel – öze dönük zeka ($r = -0,02$; $p = 0,68$) ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 12: Bayan öğrencilerin bireysel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları

Rekreasyon Tercihleri	Çoklu Zeka Alanı	<i>r</i>	<i>p</i>	Yorum
Bireysel Etkinlikler	Sözel – Dilsel	0,02	0,76	Anlamli Değil
Toplamı	Mantıksal–Matematiksel	0,09	0,10	Anlamli Değil
	Görsel – Uzamsal	0,04	0,44	Anlamli Değil
	Müziksel – Ritmik	-0,09	0,09	Anlamli Değil
	Bedensel – Kinestetik	-0,04	0,48	Anlamli Değil
	Sosyal – Kişiler Arası	-0,07	0,17	Anlamli Değil
	İçsel – Öze Dönük	-0,02	0,68	Anlamli Değil
	Doğacı	0,20	0,001	Düşük

4.4. Erkek Öğrencilerin Çoklu Zeka Alanları Ve Rekreasyon Tercihleri Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Erkek öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki basit korelasyon analizi bulguları Tablo 13’de detaylı olarak verilmiştir. Bu tabloya göre, erkek öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir ve bu ilişkilerin tamamı pozitif yöndedir.

Bu tabloda yer alan bulgulara göre, sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ile 5 farklı zeka alanları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Sanatsal etkinlikler toplamı ile 7 farklı zeka alanları arasında anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Sportif etkinlikler toplamı ile 5 farklı zeka alanları arasında anlamlı ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bireysel etkinlikler toplamı ile 5 farklı zeka alanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Erkek öğrenciler için her etkinlik grubu ile çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon analizleri sonraki bölümlerde detaylı olarak incelenmiştir.

Tablo 13: Erkek öğrencilerin çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki basit korelasyon bulguları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>A</i>	0,10	0,07	0,17*	0,05	0,22*	0,36*	0,12*	0,16*
<i>B</i>	0,25*	0,21*	0,33*	0,41*	0,13*	0,10	0,21*	0,24*
<i>C</i>	0,04	0,07	0,23*	0,08	0,30*	0,27*	0,18*	0,27*
<i>D</i>	0,10	0,14*	0,23*	0,04	0,10	0,11*	0,12*	0,25*

* Korelasyon katsayısı 0,05 seviyesinde anlamlıdır

1 = Sözel – Dilsel Zeka, 2 = Mantıksal – Matematiksel Zeka, 3 = Görsel – Uzamsal Zeka, 4 = Müziksel – Ritmik Zeka, 5 = Bedensel – Kinestetik Zeka, 6 = Sosyal Zeka, 7 = Benlik Zeka, 8 = Doğacı Zeka

A = Sosyo-Kültürel Etkinlikler Toplamı, B = Sanatsal Etkinlikler Toplamı, C = Sportif Etkinlikler Toplamı, D = Bireysel Etkinlikler Toplamı

4.4.1. Erkek Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Erkek öğrencilerin sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulgularının yer aldığı Tablo 14'e göre, sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ile görsel – uzamsal zeka ($r = 0,17$; $p < 0,05$), bedensel – kinestetik zeka ($r = 0,22$; $p < 0,05$), içsel – öze dönük zeka ($r = 0,12$; $p < 0,05$) ve doğacı zeka ($r = 0,16$; $p < 0,05$) arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu gözlemlenmektedir. Ancak sosyal – kişiler arası zeka alanı ($r = 0,36$; $p < 0,05$) ile orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bunların yanı sıra; sözel – dilsel zeka ($r = 0,10$; $p = 0,07$) ve mantıksal – matematiksel zeka ($r = 0,07$; $p = 0,20$) alanları ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 14: Erkek öğrencilerin sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları

Rekreasyon Tercihleri	Çoklu Zeka Alanı	<i>r</i>	<i>p</i>	Yorum
Sosyo-Kültürel	Sözel – Dilsel	0,10	0,07	Anlamli Değil
Etkinlikler Toplamı	Mantıksal–Matematiksel	0,07	0,20	Anlamli Değil
	Görsel – Uzamsal	0,17	0,001	Düşük
	Müziksel – Ritmik	0,05	0,40	Anlamli Değil
	Bedensel – Kinestetik	0,22	0,001	Düşük
	Sosyal – Kişiler Arası	0,36	0,001	Orta
	İçsel – Öze Dönük	0,12	0,03	Düşük
	Doğacı	0,16	0,004	Düşük

4.4.2. Erkek Öğrencilerin Sanatsal Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Tablo 15'e göre, sanatsal etkinlikler toplamı ile sözel – dilsel zeka ($r = 0,25$; $p < 0,05$), mantıksal – matematiksel zeka ($r = 0,21$; $p < 0,05$), bedensel – kinestetik zeka ($r = 0,13$; $p < 0,05$), içsel – öze dönük zeka ($r = 0,21$; $p < 0,05$) ve doğacı zeka ($r = 0,24$; $p < 0,05$) arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak sanatsal etkinlikler toplamı ile sosyal – kişiler arası zeka ($r = 0,10$; $p = 0,08$) arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamış olmasına rağmen görsel – uzamsal zeka ($r = 0,33$; $p < 0,05$) ve müziksel – ritmik zeka ($r = 0,41$; $p < 0,05$) alanları arasında orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Tablo 15: Erkek öğrencilerin sanatsal etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları

Rekreasyon Tercihleri	Çoklu Zeka Alanı	<i>r</i>	<i>p</i>	Yorum
Sanatsal Etkinlikler	Sözel – Dilsel	0,25	0,001	Düşük
Toplamı	Mantıksal–Matematiksel	0,21	0,001	Düşük
	Görsel – Uzamsal	0,33	0,001	Orta
	Müziksel – Ritmik	0,41	0,001	Orta
	Bedensel – Kinestetik	0,13	0,02	Düşük
	Sosyal – Kişiler Arası	0,10	0,08	Anlamli Değil
	İçsel – Öze Dönük	0,21	0,001	Düşük
	Doğacı	0,24	0,001	Düşük

4.4.3. Erkek Öğrencilerin Sportif Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Tablo 16'a göre, sportif etkinlikler toplamı ile görsel – uzamsal zeka ($r = 0,23$; $p < 0,05$), sosyal – kişiler arası zeka ($r = 0,27$; $p < 0,05$), içsel – öze dönük zeka ($r = 0,18$; $p < 0,05$) ve doğacı zeka ($r = 0,18$; $p < 0,05$) alanları arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Yine, sportif etkinlikler toplamı ile bedensel – kinestetik zeka ($r = 0,30$; $p < 0,05$) alanı arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmektedir. Ancak sözel – dilsel zeka ($r = 0,04$; $p = 0,43$), mantıksal – matematiksel zeka ($r = 0,07$; $p = 0,23$) ve müziksel – ritmik zeka ($r = 0,08$; $p = 0,15$) alanları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Tablo 16: Erkek öğrencilerin sportif etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları

Rekreasyon Tercihleri	Çoklu Zeka Alanı	<i>r</i>	<i>p</i>	Yorum
Sportif Etkinlikler	Sözel – Dilsel	0,04	0,43	Anlamli Değil
Toplamı	Mantıksal–Matematiksel	0,07	0,23	Anlamli Değil
	Görsel – Uzamsal	0,23	0,001	Düşük
	Müziksel – Ritmik	0,08	0,15	Anlamli Değil
	Bedensel – Kinestetik	0,30	0,001	Orta
	Sosyal – Kişiler Arası	0,27	0,001	Düşük
	İçsel – Öze Dönük	0,18	0,001	Düşük
	Doğacı	0,27	0,001	Düşük

4.4.4. Erkek Öğrencilerin Bireysel Etkinlikler Toplamı ve Çoklu Zeka Alanları Arasındaki Basit Korelasyon Analizi

Erkek öğrencilerin bireysel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon analizi bulgularına (Tablo 17) göre, bireysel etkinlikler toplamı ile mantıksal – matematiksel zeka ($r = 0,14$; $p < 0,05$), görsel – uzamsal zeka ($r = 0,23$; $p < 0,05$), sosyal – kişiler arası zeka ($r = 0,11$; $p < 0,05$), içsel – öze dönük ($r = 0,1$; $p < 0,05$) ve doğacı zeka ($r = 0,25$; $p < 0,05$) alanları arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ancak sözel – dilsel zeka ($r = 0,10$; $p = 0,07$), müziksel – ritmik zeka ($r = 0,04$; $p = 0,46$) ve bedensel – kinestetik zeka ($r = 0,10$; $p = 0,07$) alanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 17: Erkek öğrencilerin bireysel etkinlikler toplamı ve çoklu zeka alanları arasındaki basit korelasyon bulguları

Rekreasyon Tercihleri	Çoklu Zeka Alanı	<i>r</i>	<i>p</i>	Yorum
Bireysel Etkinlikler	Sözel – Dilsel	0,10	0,07	Anlamli Değil
Toplamı	Mantıksal–Matematiksel	0,14	0,01	Düşük
	Görsel – Uzamsal	0,23	0,001	Düşük
	Müziksel – Ritmik	0,04	0,46	Anlamli Değil
	Bedensel – Kinestetik	0,10	0,07	Anlamli Değil
	Sosyal – Kişiler Arası	0,11	0,05	Düşük
	İçsel – Öze Dönük	0,12	0,02	Düşük
	Doğacı	0,25	0,001	Düşük

4.5. Basit Korelasyon Analizleri Arasındaki Farklılıklar

Katılımcıların geneline ve hem bayan hem de erkek öğrencilerin için yürütölen basit korelasyon analizleri arasında bazı farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Tablo 18’de detaylı olarak belirtilen bulgulara göre; sosyo-költürel etkinlikler toplamı ile sözel – dilsel zeka ve mantıksal – matematiksel zeka alanları arasında erkek öğrencilerin tercihlerinden kaynaklanan ve doğacı zeka alanında da bayan öğrencilerin tercihlerinden kaynaklanan cinsiyet farklılıkları olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca sanatsal etkinlikler toplamı ile sosyal – kişiler arası zeka alanı arasında da hem erkek hem de bayan öğrencilerin tercihlerinden kaynaklanan cinsiyet farklılığı bulunmuştur. Sportif etkinlikler toplamı ile sözel – dilsel ve içsel – öze dönük zeka alanları arasında bayan öğrencilerin tercihlerinden kaynaklanan ve mantıksal – matematiksel zeka ve müziksel – ritmik zeka alanları arasında da erkek öğrencilerin tercihlerinden kaynaklanan cinsiyet farklılıklarına rastlanmıştır. Bireysel etkinliklerde ise; mantıksal – matematiksel zeka ve görsel – uzamsal zeka alanları arasında bayan öğrencilerin tercihlerinden kaynaklanan ve ayrıca sosyal – kişiler arası zeka ve içsel – öze dönük zeka alanları arasında da erkek öğrencilerin tercihlerinden kaynaklanan cinsiyet farklılıklarının olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 18: Basit korelasyon analizleri arasındaki farklılıklar

	GENEL		BAYAN		ERKEK		
Rekreasyon Etkinlikleri	Çoklu Zeka Alanı	Yorum	Yorum	Yorum	Yorum	Yorum	
Sosyo-Kültürel Etkinlikler Toplamı	Sözel - Dilsel	Düşük	Düşük	Düşük	Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	
	Mantıksal - Matematiksel	Düşük	Düşük	Düşük	Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	
	Görsel - Uzamsal	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	
	Müziksel - Ritmik	Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	
	Bedensel - Kinestetik	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	
	Sosyal - Kişiler Arası	Orta	Orta	Orta	Orta	Orta	
	İçsel - Öze Dönük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	
	Doğacı	Düşük	Düşük	Anlamlı Değil	Düşük	Düşük	
	Sanatsal Etkinlikler Toplamı	Sözel - Dilsel	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük
		Mantıksal - Matematiksel	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük
Görsel - Uzamsal		Orta	Orta	Orta	Orta	Orta	
Müziksel - Ritmik		Orta	Orta	Orta	Orta	Orta	
Bedensel - Kinestetik		Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	
Sosyal - Kişiler Arası		Çok Düşük	Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	
İçsel - Öze Dönük		Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	
Doğacı		Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	Düşük	

Tablo 18 (devam)

		GENEL	BAYAN	ERKEK	
Rekreasyon Etkinlikleri	Çoklu Zeka Alanı	Yorum	Yorum	Yorum	
Sportif Etkinlikler Toplamı	Sözel - Dilsel	Anlamlı Değil	Düşük	Anlamlı Değil	
	Mantıksal - Matematiksel	Düşük	Düşük	Anlamlı Değil	
	Görsel - Uzamsal	Düşük	Düşük	Düşük	
	Müziksel - Ritmik	Düşük	Düşük	Anlamlı Değil	
	Bedensel - Kinestetik	Orta	Orta	Orta	
	Sosyal - Kişiler Arası	Düşük	Düşük	Düşük	
	İçsel - Öze Dönük	Düşük	Anlamlı Değil	Düşük	
	Doğacı	Düşük	Düşük	Düşük	
	Bireysel Etkinlikler Toplamı	Sözel - Dilsel	Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	Anlamlı Değil
		Mantıksal - Matematiksel	Düşük	Anlamlı Değil	Düşük
Görsel - Uzamsal		Düşük	Anlamlı Değil	Düşük	
Müziksel - Ritmik		Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	
Bedensel - Kinestetik		Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	
Sosyal - Kişiler Arası		Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	Düşük	
İçsel - Öze Dönük		Anlamlı Değil	Anlamlı Değil	Düşük	
Doğacı		Düşük	Düşük	Düşük	

V. TARTIŞMA ve SONUÇ

Yapılmış olan bu çalışmanın amacı; 2007 – 2008 eğitim öğretim yılında Muğla Üniversitesi'nde öğrenimlerine devam eden öğrencilerin, okul ve çalışma, uyuma, yemek yeme gibi zorunlu ihtiyaçlarını giderdikten sonra kalan serbest zamanlarında en çok yapmayı tercih ettikleri rekreasyon etkinlikleri ile kendi çoklu zekâ alanları arasında bir ilişkinin olup olmadığının araştırılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda, çalışmaya gönüllü olarak katılan 715 adet öğrenciye gerekli anketler uygulanmıştır. Bu anketlerden elde edilen verilerin korelasyon analizi bulgularına göre; genellikle öğrencilerin bazı çoklu zeka alanları ile tercih ettikleri rekreasyon etkinlikleri arasında anlamlı ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada 1. hipotezde sözel – dilsel zeka alanı ile sosyo-kültürel etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki beklenildiği belirtilmiştir. Elde edilen bulgulara göre (Tablo 4); sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ile sözel – dilsel zeka alanı arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sözel – dilsel zeka alanı yüksek olan bireyler sözel olarak iyi iletişim kurabilme yeteneğine sahip olabildikleri için etrafindakileri etkileme gücüne de sahiptirler. Dolayısıyla, daha sosyal ortamlarda kendilerini gösterebilir ve sosyalleşmiş insanlar olabilirler (Store, 2002). Bu nedenle, sözel – dilsel zeka alanı ile sosyo-kültürel etkinlikler arasında bir ilişki olması beklenilmiştir. Ancak bu ilişki düşük seviyede çıkmıştır.

2. hipotezde ise; mantıksal – matematiksel zeka alanı ve bireysel etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki beklenilmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre (Tablo 7), bireysel etkinlikler toplamı ile mantıksal – matematiksel, görsel – uzamsal ve doğacı zeka alanları hariç, diğer zeka alanları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Yani mantıksal – matematiksel zeka alanı ve bireysel etkinlikler toplamı arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durumda elde edilen bulgulara göre, 2. hipotez doğrulanmıştır.

Sanatsal etkinlikler toplamı ile görsel – uzamsal zeka alanı ve müziksel – ritmik zeka alanı hariç diğer zeka alanları arasında genel olarak düşük seviyede anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. 3. hipotezde de belirtildiği gibi, görsel – uzamsal zeka

alanı ile sanatsal etkinlikler arasında ve ayrıca 4. hipotezde de belirtildiği gibi, müziksel – ritmik zeka alanı ile sanatsal etkinlikler arasında orta seviyede anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Tablo 5). Buna göre 3. hipotez ve 4. hipotez doğrulanmıştır. Görsel – uzamsal zeka alanı yüksek olan bireyler; çoğunlukla sanat etkinliklerini sever ve tasarım, çizim ve görsellikten zevk alırlar (Morgan, 1996). Ayrıca müziksel – ritmik zeka alanının temel özellikleri arasında; ritmik ve tonsal kavramları tanıma ve kullanma becerisinin yanı sıra çevreden gelen seslere ve müzik aletlerine karşı duyarlılık, şarkı söyleme ve/veya dinlemeyi sevme ve enstrüman çalma gibi özellikler sıralanabilir (Nolen, 2003). Sanatsal etkinlikler arasında da, müzik dinleme; müzik aleti çalma; resim, heykel veya seramik yapma; sinema, konser, tiyatro, sergi, müze veya kütüphaneye gitmek ve el sanatı ile uğraşmak gibi etkinlikler yer almaktadır. Böylece sanatsal etkinliklerin hem görsel – uzamsal hem de müziksel – ritmik zeka alanları özelliklere sahip etkinlikler olduğu söylenebilir.

Bu çalışmanın 5. hipotezinde belirtildiği gibi, bedensel – kinestetik zeka alanı ile sportif etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki olduğu beklenilmiştir. Elde edilen bulgular bu hipotezi desteklemektedir. Buna göre, sportif etkinlikler toplamı ile bedensel – kinestetik zeka alanı arasında orta seviyede anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 6). Bunun nedeni ise, bedensel – kinestetik zeka alanı yüksek olan bireylerin bir veya birden fazla sporla uğraşması, uzun süre hareketsiz duramaması, fiziksel yetenek isteyen alanlarda yenilikler keşfetmesi ve gezi, inceleme ve model yapma gibi fiziksel etkinliklere katılımdan zevk alması gibi özelliklere sahip olması olarak açıklanabilir (Mitchell ve Kernodle, 2004).

Bu çalışmanın 6. hipotezinde belirtildiği gibi, sosyal – kişiler arası zeka alanı ile sosyo-kültürel etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki beklenilmiştir. Elde edilen bulgulara göre (Tablo 4); sosyo-kültürel etkinlikler toplamı ile müziksel – ritmik zeka ve sosyal – kişiler arası zeka hariç, diğer bütün zeka alanları arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Müziksel – ritmik zeka ile anlamlı bir ilişki bulunmamasına rağmen sosyal – kişiler arası zeka alanı ile de orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sosyo-kültürel etkinliklerden bazıları ise arkadaşlarla birlikte yapılacak etkinlikleri içermektedir. Aile, arkadaş veya akraba toplantılarına katılmak; arkadaşlarla eğlence yerlerine gitmek; arkadaşlarla pikniğe gitmek ve/veya kamp yapmak; kulüp, parti veya derneğe aktif olarak katılmak; sosyal ve gönüllü

işlerde çalışmak; arkadaşlarla kâğıt oyunları oynamak ve arkadaşlarla spor müsabakalarına gitmek gibi belli başlı etkinlikler sosyo-kültürel etkinliklerin içerisinde yer almaktadır. Sosyal – kişiler arası zekası yüksek olan bireyler arkadaşları ile birlikte olmaktan hoşlanır ve dernek ve/veya komitelerde çalışmaktan zevk alırlar (Gibson ve Govendo, 1999).

Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre (Tablo 7), bireysel etkinlikler toplamı ile mantıksal – matematiksel, görsel – uzamsal ve doğacı zeka alanları hariç, diğer zeka alanları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. 7. hipotezde belirtilen bireysel etkinlikler ve içsel – öze dönük zeka alanı ile anlamlı bir ilişki olduğu düşünülmüş ancak bu zeka alanı ile bireysel etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu durumda elde edilen bulgulara göre, 7. hipotez doğrulanmamıştır.

Doğacı zeka alanı ile sportif etkinlikler toplamı arasında ise düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Tablo 6). Hipotez 8’de de belirtildiği üzere, sportif etkinlikler ile doğacı zeka alanı arasında anlamlı bir ilişki olduğu beklenilmiştir. Buna göre bu hipotez de doğrulanmıştır. Doğacı zekası yüksek olan kişiler, çevrelerindeki doğal kaynaklara, hayvanlara ve bitkilere karşı çok meraklıdırlar. Kendilerine özgü açık alan etkinlikleri düzenlerler (Aşçı ve Demircioğlu, 2004; Deady, 2003). Doğacı zekanın özünde doğa ile bütünleşme, doğal bitki örtüsüne duyarlılık ve doğadaki bitki ve hayvanları tanıma ve sınıflama gibi özellikler yer almaktadır. Bu nedenle sportif etkinliklerin içinde parkta veya doğada yürüyüş; avcılık veya balıkçılık; bisiklete binmek; su sporları (yüzme, sörf, dalış v.b.); ata binmek ve dağcılık gibi doğada yapılabilecek etkinliklerin yer alması doğacı zeka alanına sahip öğrencilerin bu tip sportif etkinlikleri tercih etme nedenleri olarak kabul edilebilir.

Elde edilen korelasyon bulgularının cinsiyet faktörüne bağlı olabileceği düşüncesiyle, öğrencilerin geneline uygulanan basit korelasyonun yanı sıra, hem bayan öğrenciler hem de erkek öğrenciler için ayrıca basit korelasyon analizi uygulanmıştır. Bayan ve erkek öğrencilerin basit korelasyon analizi bulguları ile katılımcıların geneline yapılan basit korelasyon analizi bulguları arasında kısmen farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir (Tablo 18). Buna istinaden, hem öğrencilerin

geneline uygulanan basit korelasyon hem de bayan ve erkek öğrenciler için ayrıca uygulanan basit korelasyon bulgularından elde edilen sonuçlar doğrultusunda, bu çalışmanın 9. hipotezinde belirtilen, çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki olası ilişkinin cinsiyet değişkenine bağlı olduğu düşüncesi kısmen doğrulanmıştır.

Bu çalışmadan elde edilen verilerin basit korelasyon analizi bulgularına göre (Tablo 3), öğrencilerin çoklu zeka alanları ve tercih ettikleri serbest zaman etkinlikleri arasında genel olarak düşük derecede anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Bu çalışmada her ne kadar zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasında anlamlı bir ilişki beklenilmekteyse de bu ilişkilerin düşük derecede anlamlı olması çalışmaya katılan öğrenci sayısı fazlalığından kaynaklanmış olabilir (Thomas ve Nelson, 1996). Bir başka deyişle, korelasyon analizlerinde katılımcı sayısı arttıkça iki değişken arasındaki ilişki oranı da artmaktadır. Bu nedenle, elde edilen bu ilişkilerin aslında tamamen öğrencilerin zeka alanlarına dayanmakta olduğunu söylemek mümkün olmayabilir.

Bunun yanı sıra beklenildiği üzere, yine de belli başlı bazı zeka alanları ile rekreasyon etkinlikleri arasında orta seviyede anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Daha detaylı açıklamak gerekirse; sosyal – kişiler arası zeka alanı ile sosyo-kültürel etkinlikler arasında, görsel – uzamsal zeka alanı ile sanatsal etkinlikler, müziksel – ritmik zeka alanı ile sanatsal etkinlikler ve bedensel – kinestetik zeka alanı ile sportif etkinlikler aralarındaki basit korelasyonun orta derecede anlamlı bir ilişki olması, bu çalışmada kullanılan Rekreasyon Tercih Listesi’nde yer alan etkinliklerin çoğunlukla bu zeka alanlarına hitap ettiğini söylemek mümkündür. Ancak bireysel etkinlikler ile içsel – öze dönük zeka alanı arasındaki ilişkinin $p < 0,05$ seviyesinde anlamlı olmaması, bireysel etkinliklerin aslında içsel – öze dönük zeka alanına hitap etmediğini göstermektedir. Bu durumda, Rekreasyon Tercih Listesi’nde yer alan bireysel etkinlikler grubundaki etkinliklerin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Hem elde edilen bulgular hem de Çoklu Zeka Kuramı ve rekreasyon alanında yapılmış olan araştırmalar doğrultusunda ileriki çalışmalar için bazı öneriler aşağıda sıralanmıştır:

1. Yapılmış olan bu çalışmada kullanılan Rekreasyon Tercih Listesi'nde yer alan etkinliklerin sadece görsel – uzamsal zeka, müziksel – ritmik zeka, bedensel – kinestetik zeka ve sosyal – kişiler arası zeka alanlarına hitap ettiği gözlemlenmiştir. Ancak bilindiği üzere, Çoklu Zeka Kuramı'nda 8 farklı zeka alanından bahsedilmektedir. Bu nedenle ileriki çalışmalarda katılımcılara sunulacak olan rekreasyon etkinliklerinin tüm zeka alanlarına hitap eden etkinlikler olması gerektiği önerilmektedir. Böylece Çoklu Zeka Kuramı'nda yer alan zeka alanları ile rekreasyon tercihleri arasındaki diğer olası ilişkilerden de bahsedilebilir.
2. Yine bu çalışmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre; bireysel etkinlikler ile içsel – öze dönük zeka alanı arasında anlamlı bir ilişkinin olmaması, bu çalışmada kullanılan Rekreasyon Tercih Listesi'nde yer alan bireysel etkinlikler grubundaki etkinliklerin bir kez daha gözden geçirilmesi gerektiği önerilmektedir. Bu nedenle ileriki çalışmalarda, bireysel etkinliklerin içsel – öze dönük zeka alanı özellikleri doğrultusunda yeniden yapılandırılması önem arz etmektedir.
3. Çoklu zeka alanları ve rekreasyon etkinlikleri arasındaki ilişkinin nedenleri ise sadece cinsiyet değişkenine bağlı kalmadan, katılımcıların yaş ve bölüm gibi diğer sosyo-demografik özellikleri, rekreasyon deneyimleri, rekreasyon motivasyonları v.b. başka nedenlere de dayanabileceği göz önünde bulundurularak bu nedenler yeniden araştırılmalıdır.
4. Bu çalışmada öğrencilerin serbest zamanlarında en çok yapmayı tercih ettikleri rekreasyon etkinliklerini seçmeleri istenmiştir. Ancak bu etkinlikleri tercih etmekteki nedenleri araştırılmamıştır. Bu nedenler arasında; etkinliklere karşı ilgi, tutum ve davranışları, etkinliklere katılma motivasyonları, etkinliklere devam etme oranları gibi nedenlerin yer alabileceği önerilmektedir. Böylece bir sonraki çalışmada, öğrencilerin serbest zamanlarında neden bu etkinlikleri yaptıklarına dair sorular içeren anketler uygulanması çalışmaya katılacak olan bireylerin rekreasyona katılma nedenlerine ışık tutacaktır. Bu doğrultuda, çoklu zeka alanları ve rekreasyon tercihleri arasındaki ilişkinin nedenlerinin belirlenmesine de destek sağlayacağı düşünülmektedir.

5. Ülkemizde genelde bireylerin gençlik dönemine denk gelen üniversite eğitimi döneminde edindikleri rekreasyon tutum ve davranışlarının ileriki yaşlarında, iş yaşamlarında izleyeceği rekreasyon tutumlarına etki etmesi göz önünde bulundurularak, ileriki araştırmalarda çalışmaya katılacak öğrencilerin mezuniyetlerinden sonra tekrar aynı ve/veya benzer bir uygulamaya tabi tutularak üniversite döneminde edindikleri rekreasyon alışkanlık ve tutumlarını devam ettirip ettirmedikleri de bir sonraki araştırma konusu içerisinde yer alabileceği önerilmektedir.
6. Ayrıca; ileriki çalışmalarda ilköğretim ve/veya lise eğitimi gibi daha küçük yaş grubunda yer alan katılımcılarla çalışıldığı takdirde, daha sonraki yaş dönemlerinde rekreasyon tutum ve davranışlarının takip edilebilmesinin daha kolay olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, ileriki çalışmalarda daha küçük yaş grubuna hitap eden katılımcıların yer alması önerilmektedir.
7. Muğla Üniversitesi'nde yürütülen bu çalışmanın bulguları doğrultusunda, öğrencilerin tercihleri de göz önünde bulundurularak, Rekreasyon Tercih Listesi'nde yer alan ve öğrenciler tarafından en çok tercih edilen etkinliklere imkan sağlanabilir ve sonrasında bu etkinliklere katılan öğrenciler üzerinde de çeşitli araştırmalar yürütülebilir.
8. Üniversitelerde yürütülecek olan rekreasyon etkinliklerine katılım sonucu öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin incelenmesi de önerilen araştırma konuları arasında yer almaktadır.

KAYNAKÇA

1. Açıkgöz, K.Ü. (1998). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası
2. Addington, O.E. (1993). *% 100 Düşünce Gücü* (Çev. B. Çetinkaya). İstanbul: Akasha Yayınları
3. Ağaoğlu, Y.S. (2002). Türkiye'deki üniversitelerin rekreasyon programlarının geliştirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. M. Yalçın Taşmektepligil), Samsun
4. Akamca, G.Ö. (2003). İlköğretim beşinci sınıf fen bilgisi dersi ısı ve ısının maddedeki yolculuğu ünitesinde çoklu zeka kuramı tabanlı öğretimin öğrenci başarısı, tutumu ve hatırd tutma üzerindeki etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hülya Hamurcu; Yrd. Doç. Dr. Işık Gürşimşek), İzmir
5. Akboy, R. (2005). *Eğitim ve Psikolojisi ve Çoklu Zeka*. İzmir: Dinazor Kitapevi
6. Alay, S. (2000). Relationship between time management and academic achievement of selected univesity students. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. M. Settar Koçak), Ankara
7. Alpar, R. (1998). *Spor Bilimleri ve İstatistik*. Ankara: Bağırhan Yayımevi
8. Anderson, A. and Weber, E (1997). A multiple intelligence approach to healthy active living in high school, *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 68(4), 57 – 62
9. Armstrong, T. (1994). Multiple intelligences: Seven ways to approach curriculum. *Educational Leadership*, 52(3), 26 – 28
10. Aslan, N. (2000). Üniversite öğrencilerinin serbest zaman değerlendirme eğilimi, *Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları*, No: 3
11. Aşcı, Z. ve Demircioğlu, H. (2004). Çoklu zeka temelli öğretimin dokuzuncu sınıf öğrencilerinin ekoloji başarısına, ekoloji tutumlarına ve çoklu zekalarına etkisi, *VI. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Göztepe / İstanbul, 9 – 11 Eylül 2004

12. Azar, A. (2007). Lisede seçilen alan ve ÖSS alan puanları ile çoklu zeka profilleri arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yöntemi (Educational Administration: Theory and Practice)*, 46, 157 – 174
13. Bacanlı, H. (2004). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayınları
14. Başbay, A. (2000). Çoklu zeka kuramına göre eğitim programları ve sınıf içi etkinliklerin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mukaddes Erdem), Ankara
15. Baud-Bovy, M. and Lawson, F. (2002). *Tourism & Recreation: Handbook of Planning and Design*. Oxford: Architectural Press
16. Broadhurst, R. (2001). *Managing Environments for Leisure and Recreation*. London: Routledge
17. Bellanca, J. (1997). *Active Learning Handbook for The Multiple Intelligences Classroom*. USA: Skylight Training and Publishing
18. Butler, G.D. (1959). *Introduction to Community Recreation*, 3rd Ed. USA: McGraw-Hill Book Company, Inc.
19. Bümen, N.T. (2002). *Okulda Çoklu Zeka Kuramı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
20. Carlson, R.E., Deppe, T.R. and MacLean, J.R. (1972). *Recreation in American Life*, 2nd Ed. Belmont, California: Wadsworth Publishing Company, Inc.
21. Checkley, K. (1997). The first seven...and the eighth intelligence: A conversation with Howard Gardner. *Educational Leadership*, 55, 8 – 13
22. Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for The Behavioral Sciences*, 2nd Ed. New Jersey: Lawrence Erlbaum
23. Cordell, H.K., McDonald, B.L., Lewis, B., Miles, M., Martin, J. and Bason, J. (1996). United States of America. In G. Cushman, A.J. Veal, and J. Zuzanek (Ed.), *World Leisure Participation: Free Time in The Global Village*. Oxon: CAB International, 215 – 235
24. Cordes, K.A. and İbrahim, H.M. (1996). *Applications in Recreation & Leisure: For Today and Future*. St. Louis, Missouri: Mosby-Year Book, Inc.
25. Cushman, G., Veal, A.J. and Zuzanek, J. (1996). *World Leisure Participation: Free Time in The Global Village*. Oxon: CAB International

26. Darcy, S. and Veal, A.J. (1996). Australia. In G. Cushman, A.J. Veal, and J. Zuzanek (Ed.), *World Leisure Participation: Free Time in The Global Village*. Oxon: CAB International, 17 – 33
27. Darley, J.M., Glucksberg, S. and Kinchala, R. (1991). *Psychology*, 5th Ed. New Jersey: Prentice-Hall, Englewood Cliffs, Inc.
28. Deady, M. (2003). The great outdoors: Advanture education and recreation studies programs try to prove their worth, *Connection, New England's Journal of Higher Education*, 18(1), 31 – 33
29. Demirel, Ö. (2000). *Planlamadan Uygulamaya Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
30. Demirel, Ö., Başbay, A. ve Erdem, E. (2006). *Eğitimde Çoklu Zeka*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
31. Feldman, R.S. (1996). *Understanding Psychology*, 4th Ed. New York: McGraw-Hill, Inc.
32. Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligencwa*. New York: Basic Books
33. Gardner, H. (1993). *Multiple Intelligences: Theory into Practice*. New York: Perseus Book Group
34. Gardner, H. (1999). *Intelligence Reframed: Multiple Intelligence fort The 21st Century*. New York: Basic Books
35. Gibson, B.P. and Govendo, B.L. (1999). Encouraging constructive behavior in middle school classrooms: A multiple-intelligences approach. *Intervention in School & Clinic*, 35(1), 16 – 21
36. Goleman, D. (2003). *Duygusal Zeka Neden IQ'dan Daha Önemlidir?* İstanbul: Varlık Yayınları
37. Gratton, C. (1996). Great Britain. In G. Cushman, A.J. Veal, and J. Zuzanek (Ed.), *World Leisure Participation: Free Time in The Global Village*. Oxon: CAB International, 113 – 130
38. Green, S.B., Salkind, N.J. and Akey, T.M. (1999). *Using SPSS for Windows: Analyzing and Understanding Data*. New Jersey: Prentice-Hall, Englewood Cliffs, Inc.
39. Gündeşli, F. (2006). Çoklu zeka kuramı ve ilköğretim kurumlarının yönetim yapısına potansiyel etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Projesi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kahramanmaraş

40. Gürbüz, B. (2006). Kentsel yaşam sürecinde rekreasyonel katılım sorunları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Suat Karaküçük), Ankara
41. Gürçay, D. ve Eryılmaz, A. (2005). Çoklu zekâ alanlarına dayalı öğretimin öğrencilerin fizik başarısına etkisi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 103 – 109
42. Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2003). *Boş Zaman & Rekreasyon Yönetimi: Örnek Animasyon Uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık
43. Harada, M. (1996). Japan. In G. Cushman, A.J. Veal, and J. Zuzanek (Ed.), *World Leisure Participation: Free Time in The Global Village*. Oxon: CAB International, 153 – 163
44. Harris, D. (2005). *Concepts in Leisure Studies*, London: Sage Publications, Incorporated
45. Himmetoğlu, B.A. (1992). Leadership in recreation: Its role and importance, *Proceedings of International Congress on Health and Recreation Management*, 1.B. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası
46. Hirsh, R.A. (2004). *Early Childhood Curriculum: Incorporating Multiple Intelligences, Developmentally Appropriate Practice and Play*. Pennsylvania: Pearson Education, Inc.
47. Hoerr, T.R. (2002). More about multiple intelligences. *Early Childhood Today*, 16(4), 43 – 44
48. Howe, C.Z. and Carpenter, G.M. (1985). *Programming Leisure Experiences*. New Jersey: Prentice-Hall, Englewood Cliffs, Inc.
49. İflazoğlu, A. (2003). Çoklu zeka kuramı destekli kubaşık öğrenme yönteminin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin fen bilgisi dersindeki akademik başarı ve tutumlarına etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Müfit Gömleksiz), Adana
50. Jensen, C.R. (1995). *Outdoor Recreation in America*, 5th Ed. USA: Human Kinetics
51. Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme*, 3. Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi

52. Kazak, S., Yürük, N., Çakır, Ö.S. ve Sungur, S. (1999). Çoklu zeka kuramı öğretmen rolüne ilişkin görüşler. *D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı*, 10, 269 – 274
53. Kemp, K. and Pearson, S. (1997). *Leisure and Tourism*. Great Britain: Longman Pres
54. Kılbaş, Ş. (2001). *Rekreasyon: Boş Zamanı Değerlendirme*. Adana: Anaca Yayınları
55. Kyle, G.T. and Mowen, A.J. (2003). An examination of the relationship between leisure constraints, involvement and commitment. *Proceedings of the 2003 Northeastern Recreation Research Symposium*
56. Lash, M.D. (2004). Multiple intelligences and the search for creative teaching, *Paths of Learning*, 22, 13 – 15
57. Lazear, D. (2000). *The Intelligent Curriculum: Using MI to Develop Your Student's Full Potential*. New York: Zephyr Pres
58. Mitchell, M. and Kernodle, M. (2004). Using multiple intelligences to teach tennis, *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 75(8), 27 – 32
59. Morgan, H. (1996). An analysis of Gardner's theory of multiple intelligence. *Roeper Review*, 18(4), 263 – 269
60. Nadirova, A. (2000). Understanding leisure decision making: An integrated analysis of recreation participation, anticipated leisure benefits, environmental attitudes, leisure constraints and constraints negotiation. Unpublished doctoral thesis, University of Alberta, Faculty of Graduate Studies and Research, Department of Earth and Atmospheric Sciences, (Thesis Advisor: Dr. Edgar Jackson), Edmonton, Alberta
61. Nakamura, A (2007). Intersections AUT dance research seminar series: Junction One: Community, recreation and industry, dance practice II
62. Nolen, J.L. (2003). Multiple intelligences in the classroom. *Education*, 124(1), 115 – 119
63. Özden, Y. (2003). *Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
64. Ruskin, H. and Sivan, A. (1996). Israel. In G. Cushman, A.J. Veal, and J. Zuzanek (Ed.), *World Leisure Participation: Free Time in The Global Village*. Oxon: CAB International, 141 – 152
65. Russel, G.W. (1993). *The Social Psychology of Sports*. USA: Springer Verlag

66. Saban, A. (2004). *Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitimi*, 4. baskı. Ankara: Nobel Yayınları
67. Samuel, N. (1996). France. In G. Cushman, A.J. Veal, and J. Zuzanek (Ed.), *World Leisure Participation: Free Time in The Global Village*. Oxon: CAB International, 77 – 106
68. Selçuk, Z. (2003). *Çoklu Zeka Uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayınları
69. Selçuk, Z. (2004). Bireyi tanıma teknikleri. (Ed) Y. Kuzgun, *İlköğretimde Rehberlik*. Ankara: Nobel Yayıncılık, 51 – 94
70. Shearer, C.B. (2004). Using a multiple intelligence assessment to promote teacher development and student achievement, *Teachers College Record*, 106(1), 147 – 162
71. Sivan, A. and Robertson, B. (1996). Hong Kong. In G. Cushman, A.J. Veal, and J. Zuzanek (Ed.), *World Leisure Participation: Free Time in The Global Village*. Oxon: CAB International, 131 – 139
72. Store, J. (2002). Early yers are learning years: Eight ways for young children to be smart. *Early Childhood Today*, 16(4), 15 – 16
73. Tezcan, M. (1994). *Boş Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi*. Ankara: Atilla Kitapevi
74. Thomas, J.R. and Nelson, J.K. (1996). *Research Methods in Physical Activity*, 3rd Ed. Champaign, IL: Human Kinetics
75. Tokarski, W. and Michels, H. (1996). Germany. In G. Cushman, A.J. Veal, and J. Zuzanek (Ed.), *World Leisure Participation: Free Time in The Global Village*. Oxon: CAB International, 107 – 112
76. Torkildsen, G. (2005). *Leisure and Recreation Management*, 5th Ed. London and New York: Routledge, Taylor and Francis Group
77. Tribe, J. (1995). *The Economics of Leisure and Tourism: Environments, Markets and Impacts*. Oxford: Butterworth-Heinemann Ltd
78. Tunç, E.Ö. (2005). İlköğretim fen bilgisi dersinde çoklu zekâ kuramına göre öğretimin öğrenci başarısına etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Yusuf Sülün), Muğla
79. Ural, A. ve Kılıç, İ. (2005). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi: SPSS 12.0 for Windows*, Ankara: Detay Yayıncılık
80. Ülgen, G. (1997). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Alkım Yayınevi

81. Vural, B. (2004). *Öğrenci Merkezli Eğitim ve Çoklu Zeka*. İstanbul: Hayat Yayınları
82. Woolfolk, A.E. (1995). *Educational Psychology*, 6th Ed. USA: Allyn & Bacon, A Simon and Schuster Company
83. Yavuz, K.E. (2001). *Eğitim ve Öğretimde Çoklu Zeka Kuramı ve Uygulamaları*. Ankara: Özel Ceceli Okulları Yayınları
84. Yıldırım, K. (2006). Çoklu zeka kuramı destekli kubaşık öğrenme yönteminin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin matematik dersindeki akademik başarı, benlik saygısı ve kalıcılığa etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Kamuran Tarım), Adana
85. Yıldırım K., Tarım, K. ve İflazoğlu, A. (2006). Çoklu zekâ kuramı destekli kubaşık öğrenme yönteminin matematik dersindeki akademik başarı ve kalıcılığa etkisi, *Eğitimde Kuram ve Uygulama – Journal of Theory and Practice in Education*, 2(2), 81 – 96
86. Yılmaz, Z. (2002). Kütahya ili orta öğretim kurumlarındaki öğrencilerin serbest zaman faaliyetlerinin dağılımı ve değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Veysel Küçük), Kütahya
87. Zuzanek, J. (1996). Canada. In G. Cushman, A.J. Veal, and J. Zuzanek (Ed.), *World Leisure Participation: Free Time in The Global Village*. Oxon: CAB International, 35 – 75

EKLER

EK 1

ÇOKLU ZEKA ENVANTERİ

ÇOKLU ZEKÂ ENVANTERİ

Aşağıda ifade edilen tercihlerin size uygunluğu hakkındaki görüşlerinizi beşli dereceleme ölçeğine göre belirtiniz.

Dereceleme ölçeği:

1 = Hiç uygun değil

2 = Çok az uygun

3 = Kısmen uygun

4 = Oldukça uygun

5 = Tamamen uygun

I. BÖLÜM

A	Kitaplar, benim için çok önemlidir.	1	2	3	4	5
B	Zihnimde kolayca hesap yapabilirim.	1	2	3	4	5
C	Gözlerimi kapattığımda sıklıkla açık ve net imgeler görürüm.	1	2	3	4	5
D	Sesim güzeldir.	1	2	3	4	5
E	Düzenli olarak yaptığım en az bir spor / fiziksel aktivite vardır.	1	2	3	4	5
F	Çevremdeki insanların danışmak için başvurduğu biriyimdir.	1	2	3	4	5
G	Hayat hakkındaki önemli sorular üzerinde kafa yorarım.	1	2	3	4	5
H	Doğa ile baş başa olmayı severim.	1	2	3	4	5

II. BÖLÜM

A	Kelimeleri, okumadan, yazmadan veya söylemeden önce beynimde işitirim.	1	2	3	4	5
B	Matematik ve/veya Fen Bilgisi dersleri okuldaki en çok sevdiğim dersler arasındadır.	1	2	3	4	5
C	Renklere karşı çok duyarlıyım.	1	2	3	4	5
D	Bir şarkının notasının yanlış çalındığını fark edebilirim.	1	2	3	4	5
E	Bir yerde uzun süre hiç kimildamadan oturmaktan sıkılırım.	1	2	3	4	5
F	Yürüyüş yapma, koşma, yüzme yerine futbol, basketbol ve voleybol gibi sporları tercih ederim.	1	2	3	4	5
G	Kendimi daha iyi tanımak için kişisel gelişim ile ilgili kitaplar okurum.	1	2	3	4	5
H	Bazı insanların çevre ve doğal hayat konusundaki duyarsızlıkları beni üzmektedir.	1	2	3	4	5

III. BÖLÜM

A	Televizyon izlemek veya film seyretmekten çok radyo veya bir ses kasetini dinlediğimde daha iyi öğrenirim.	1	2	3	4	5
B	Mantıksal düşünmeyi ve beyin jimnastiği gerektiren oyunları severim.	1	2	3	4	5
C	Fotoğraf çekmeyi severim.	1	2	3	4	5
D	Müzik dinlemeyi severim.	1	2	3	4	5
E	Ağaç işleri, dikiş, maket yapma gibi el becerisi gerektiren işleri severim.	1	2	3	4	5
F	Bir sorunum olduğunda tek başıma çözmeye çalışmak yerine yardımına başvurabileceğim birini ararım.	1	2	3	4	5
G	Başarısız olduğum durumlarda kendime karşı esnek davranabilirim.	1	2	3	4	5
H	Hayvanların etrafında dolaşmaktan, onlarla oynamaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5

IV. BÖLÜM

A	Kelime işlem oyunlarını severim.	1	2	3	4	5
B	“Eğer ... ise n’olur” türünden deneysel şeyler yapmayı severim.	1	2	3	4	5
C	Yap boz gibi görsel bulmaca oyunlarını severim.	1	2	3	4	5

D	Çok iyi çaldığım bir müzik aleti vardır.	1	2	3	4	5
E	En iyi fikirlerin içime doğduğu anlar yürüyüş, koşu gibi fiziksel etkinlikte bulunduğum zamanlardır.	1	2	3	4	5
F	En az üç yakın arkadaşım vardır.	1	2	3	4	5
G	Kendime sakladığım bazı hobilerim vardır.	1	2	3	4	5
H	Kuş beslemek, akvaryum sahibi olmak gibi doğa ile ilgili en az bir hobim vardır.	1	2	3	4	5
V. BÖLÜM						
A	Dil sürçmeleri, tekerlemeler veya kafiyeli sözcüklerle eğlenmeyi ve eğlendirmeyi severim.	1	2	3	4	5
B	Zihnim sürekli eşya (şeyler) ile ilgili kalıp, kural ve mantıksal silsileleri araştırmakla meşguldür.	1	2	3	4	5
C	Rüyalarım gerçek gibidir.	1	2	3	4	5
D	Müzik olmasaydı hayatım daha kısır olurdu.	1	2	3	4	5
E	Boş zamanlarımı genellikle dışarıda geçirmek isterim.	1	2	3	4	5
F	Kendi başıma eğlenmekten çok bir grup arkadaşla eğlenmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
G	Hayatla ilgili zihnimi sürekli meşgul eden bazı konular vardır.	1	2	3	4	5
H	Zihnim mevsimler, iklimler gibi doğal olayların oluşumuyla ilgili sorularla meşguldür.	1	2	3	4	5
VI. BÖLÜM						
A	Konuşmalarımda (veya yazmalarımda) insanlar bazen kullandığım kelimelerin ne anlama geldiğini sorarlar.	1	2	3	4	5
B	Bilimsel alandaki gelişmeler ilgimi çeker.	1	2	3	4	5
C	Bilmediğim yerlerde yön tayin etmede ve gideceğim yerleri bulmada rahatımdır.	1	2	3	4	5
D	Sokakta yürürken bazen kendimi bir melodiyi mırıldanırken bulurum.	1	2	3	4	5
E	Konuşurken sıklıkla beden dili kullanırım.	1	2	3	4	5
F	Bildiğim şeyleri başkalarına öğretmeyi severim.	1	2	3	4	5
G	Zayıf kuvvetli yanlarım hakkında gerçekçi bir bakış açısına sahip olduğumu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
H	Ağaç, kuş ve benzeri bitki ve hayvan türlerini kolaylıkla ayırt ederim.	1	2	3	4	5
VII. BÖLÜM						
A	Benim için Türkçe ve Sosyal Bilgiler dersleri Matematik ve Fen derslerinden hep daha kolay olmuştur.	1	2	3	4	5
B	Her şeyin mutlaka mantıklı bir açıklamasının olduğuna inanırım.	1	2	3	4	5
C	Resim yapmayı ve çizim yapmayı severim.	1	2	3	4	5
D	Davul veya tef gibi vürmal çalgılara kolayca tempo tutabilirim.	1	2	3	4	5
E	Bir şeyi kendim tecrübe ederek (örn. dokunarak) daha iyi öğrenirim.	1	2	3	4	5
F	Kendimi bir lider olarak görürüm. / (İnsanlar bir lider olduğumu söyler.)	1	2	3	4	5
G	Hafta sonunda lüks bir eğlence yerinde olmaksızın bir yayla evinde kendi başıma geçirmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
H	Canlılar alemiyle ilgili kitap okumayı / belgesel seyretmeyi çok severim.	1	2	3	4	5
VIII. BÖLÜM						
A	Arabada giderken yollardaki yazılar, şekil ve manzaradan daha çok	1	2	3	4	5

	dikkatimi çeker.					
B	Soyut ve kavramsal şeyler üzerine düşünmeyi severim.	1	2	3	4	5
C	Geometri gibi şekillerle ilgili konuları, Cebir türü işlemsel konulardan daha kolay bulurum.	1	2	3	4	5
D	Birçok şarkının ve müzik parçasının ezgisini bilirim.	1	2	3	4	5
E	Heyecan verici fiziksel aktiviteleri severim.	1	2	3	4	5
F	Kalabalık ortamlarda rahat davranırım.	1	2	3	4	5
G	Kendimi güçlü bir iradeye sahip ve özgür düşünen biri olarak görürüm.	1	2	3	4	5
H	Tatil için doğa ile baş başa kalacağım yerleri tercih ederim.	1	2	3	4	5
IX. BÖLÜM						
A	Arkadaş toplantılarında sık sık yeni duyduğum veya okuduğum şeylere atıfta bulunurum.	1	2	3	4	5
B	Okulda, işte, evde, insanların konuşmalarındaki ve yaptıklarındaki mantık hataları çok dikkatimi çeker.	1	2	3	4	5
C	Kuşbakışı olarak yukarıdan gördüğüm nesnelerin gerçek görünümlerini rahatlıkla zihnimde canlandırabilirim.	1	2	3	4	5
D	Bir melodiyi doğru olarak mırıldanabilmem için onu bir kez duymam yeterlidir.	1	2	3	4	5
E	Vücut koordinasyonumun (elimi kolumu kumanda etme vb.) iyi olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
F	İşimle veya ilgi alanlarımla ilgili toplantılara / sosyal etkinliklere katılmayı severim.	1	2	3	4	5
G	Hayatımdaki önemli olayları ve iç dünyamla ilgili şeyleri günlüğüme / dosyama kaydederim.	1	2	3	4	5
H	Hayvanat bahçeleri veya botanik bahçeleri gibi bir yönüyle doğal hayatı barındıran yerleri ziyaret etmeyi severim.	1	2	3	4	5
X. BÖLÜM						
A	Halihazırda gurur duyduğum, çevremdeki insanlar arasında fark edilmemi sağlayan yazılı bir eserim vardır.	1	2	3	4	5
B	“Şey”lerin ölçülmesi, kategorize edilmesi, analizinin yapılması veya bir şekilde rakamlara dökülerek açıklanması onları daha kolay anlamamı sağlar.	1	2	3	4	5
C	İçinde bolca şekil ve resimlerin olduğu okuma materyallerini tercih ederim.	1	2	3	4	5
D	İş yaparken ders çalışırken veya yeni bir şeyi öğrenirken sık sık kendi kendime tempo tutar veya bir melodi mırıldanırım.	1	2	3	4	5
E	Yeni bir beceriyi izlemek veya okumak yerine yaparak / yaşayarak daha iyi öğrenirim.	1	2	3	4	5
F	Akşamları evde kendi başıma geçirmektense canlı, neşeli, eğlenceli arkadaş toplantılarına katılmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
G	Kendi işim var. / Kendi işimi kurma konusunda ciddi bir şekilde düşünüyorum.	1	2	3	4	5
H	Bahçe işleriyle ve toprakla uğraşmayı severim.	1	2	3	4	5

EK 2

REKREASYON TERCİH LİSTESİ

REKREASYON TERCİH LİSTESİ

Değerli katılımcı,
Rekreasyon Anabilim Dalı'nda yürütülmekte olan “**Muğla Üniversitesi'nde Okuyan Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarına Göre Rekreasyon Tercihlerinin Belirlenmesi**” başlıklı tez çalışmasında yer alan bu anket çalışmasında; sizlerin okul, çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar dışında kalan serbest zamanlarınızda **YAPMAYI TERCİH ETTİĞİNİZ** etkinliklerden bir veya birkaçını yandaki kutucuklara (X) işaretini koyarak tercihlerinizi belirtmeniz istenmektedir. Tercihlerinizi yaparken herhangi bir baskı altında kalmamanız, tamamen kendi isteklerinizi göz önünde bulundurmanız ve samimi davranmanız çalışmanın geçerliliği için önem arz etmektedir. Anketin sonunda bulunan 4 (dört) gruptan birini de işaretlemeyi unutmayınız. Samimi cevaplarınız ve katılımınız için çok teşekkür ederim.

Araş. Gör. Mine MÜFTÜLER
B.E.S.Y.O. Rekreasyon Bölümü

1	Koro çalışmalarına katılmak	
2	Kitap, gazete veya dergi okumak	
3	Aile, arkadaş veya akraba toplantılarına katılmak	
4	Arkadaşlarla eğlence yerlerine gitmek	
5	Özel ilgi alanı kurslarına katılmak	
6	Arkadaşlarla pikniğe gitmek ve/veya kamp yapmak	
7	Kulüp, parti veya derneğe aktif olarak katılmak	
8	Sosyal ve gönüllü işlerde çalışmak	
9	Arkadaşlarla kâğıt oyunları oynamak	
10	Arkadaşlarla spor müsabakalarına gitmek	
11	Seyahat etmek	
12	Müzik dinlemek	
13	Müzik aleti çalmak	
14	Resim, heykel veya seramik yapmak	
15	Sinema, konser, tiyatro, sergi, müze veya kütüphaneye gitmek	
16	El sanatı ile uğraşmak	
17	Şiir, hikâye v.b. yazmak	
18	Fotoğrafçılık	
19	Egzersiz yapmak	
20	Egzersiz amaçlı yürüyüş	
21	Parkta veya doğada yürüyüş	
22	Avcılık veya balıkçılık	

23	Bilardo, dart veya satranç oynamak	
24	Dans çalışmalarına gitmek	
25	Hafif tempolu koşu (jogging)	
26	Cimnastik	
27	Takım sporları (Futbol, Basketbol, Hentbol, Voleybol)	
28	Tenis, masa tenisi, badminton, squash	
29	Savunma sporları (judo, karate v.b.)	
30	Bisiklete binmek	
31	Su sporları (yüzme, sörf, dalış v.b.)	
32	Ata binmek	
33	Fitness / Fiziksel antrenman	
34	Dağcılık	
35	Vücut geliştirme	
36	Kaya veya yapay duvar tırmanışı	
37	Yoga yapmak	
38	Boks veya güreş	
39	Aerobik, aerobik dans, step aerobik	
40	Televizyon seyretmek	
41	Evde vakit geçirmek	
42	Bilgisayar oyunları oynamak	
43	Bahçe ile uğraşmak	
44	Dinlenme, hiçbir şey yapmamak	
45	Doğa ile iç içe olmak	
46	Kendi kendine çalışmak	
47	El-ışi (örgü, tığ, dikiş-nakış v.b.) ile uğraşmak	
48	Yemek yapma	
49	Ev işleri ile uğraşmak	

En çok tercih ettiğiniz rekreasyon etkinlik grubunu işaretleyiniz

1. Sosyo-kültürel etkinlikler ( )
2. Sanatsal etkinlikler ( )
3. Sportif etkinlikler ( )
4. Bireysel etkinlikler ( )

Yaşınız: _____

Cinsiyetiniz: Bayan ( )
Erkek ( )

Bölümünüz:

EK 3

**ANKETLERİN UYGULANMASI İÇİN MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
REKREASYON ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA BAŞVURU
DİLEKÇESİ**

MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
REKREASYON ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun **09.10.2007** tarih ve **386/8** sayılı karar uyarınca kabul edilen “**Muğla Üniversitesi’nde Okuyan Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarına Göre Rekreasyon Tercihlerinin Belirlenmesi**” başlıklı tez çalışması kapsamında uygulanacak ekte sunulan anketlerin Muğla Üniversitesi’nde okuyan ve gönüllü olarak çalışmaya katılacak olan öğrencilere uygulanması gerekmektedir.

Gerekli izinlerin alınması hususunda gereğini bilgilerinize arz ederim.

13 / 11 / 2007

Araş. Gör. Mine MÜFTÜLER

Ek(ler):

1. Çoklu Zekâ Envanteri (1 adet / 3 sayfa)
2. Rekreasyon Tercih Listesi (1 adet / 2 sayfa)

EK 4

**ANKETLERİN UYGULANMASI İÇİN MUĞLA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL
BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE BAŞVURU DİLEKÇESİ**

Sayı: 2007/31

Konu: Anket uygulaması

14 / 11 / 2007

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun **09.10.2007** tarih ve **386/8** sayılı karar uyarınca kabul edilen “**Muğla Üniversitesi’nde Okuyan Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarına Göre Rekreasyon Tercihlerinin Belirlenmesi**” başlıklı tez çalışması kapsamında uygulanacak ekte sunulan anketler tarafımda incelenmiştir. Adı anılan anketlerin **Araş. Gör. Mine Müftüler** tarafından Muğla Üniversitesi’nde okuyan ve gönüllü olarak çalışmaya katılacak olan öğrencilere uygulanması hususunda gereğini bilgilerinize arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. Ali TEKİN

Rekreasyon Anabilim Dalı Başkanı

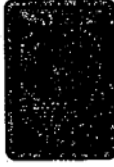
Ek(ler):

3. Çoklu Zekâ Envanteri (1 adet / 3 sayfa)
4. Rekreasyon Tercih Listesi (1 adet / 2 sayfa)

EK 5

**MUĞLA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NCE ONAYLANAN RESMİ İZİN
YAZISI**

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı

SAYI : B.30.2.MĞÜ.0.70.72.00-500-2680
KONU : Anket Formu.

11.12.07 08712

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ : Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 23.11.2007 tarih ve B.30.2.MĞÜ.0.E1.00.00/500-3923 sayılı yazısı.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mine MÜFTÜLER'in "Muğla Üniversitesinde Okuyan Öğrencilerin Çoklu Zeka Alanlarına Göre Rekreasyon Tercihlerinin Belirlenmesi" konulu tez çalışması için hazırlanmış olduğu anket formunu, Fakülte / Yüksekokul / Meslek Yüksekokul / Enstitünüzde gönüllü olarak çalışmaya katılacak olan öğrencilere uygulayabilmesi için gerekli kolaylığın sağlanması hususunda gereğini rica ederim.

 Prof. Dr. İbrahim YOKAŞ
 Rektör Yardımcısı

EKLER:
Ek-1 İlgili yazı (1 sayfa).
Ek-2 Anket formu (1 sayfa).

DAĞITIM:
-Fakülte Dekanlıklarına
-Yüksekokul Müdürlüklerine
-Meslek Yüksekokulu Müdürlüklerine
-Enstitü Müdürlüklerine

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : B.30.2.MĞÜ.O.E1.00.00/ 2007 231
Konu :

Syn. Mine MÜFTÜLER
Muğla Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Kötekli/MUĞLA

İLGİ: Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı'nın 11.12.2007 tarih ve B.30.2.MĞÜ. 0.70.72.00
500/2680 sayılı yazısı.

"Muğla Üniversitesinde Okuyan Öğrencilerin Çoklu Zeka Alanlarına Göre Rekreasyon Tercihlerinin Belirlenmesi" konulu tez çalışmanızla ilgili hazırlanmış olduğunuz anket formunun Muğla Üniversitesi'nde okuyan ve gönüllü olarak çalışmaya katılacak olan öğrencilere uygulayabilmeniz için gerekli kolaylığın sağlanması hususundaki Muğla Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığının ilgi yazısı ekte gönderilmektedir

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Aslan EREN
Enstitü Müdürü

EKLER:

Ek-1 İlgî Yazı